ürün

MART 1978 **45**

YIL: 4 CİLT: 8

SOSYALİST DERGİ

TKP MK Genel Sekreteri İ.Bilen'in DİSK'e Mesajı

TÜRKİYE KOMÜNİST PARTİSİ

MERKEZ KOMİTESİ

TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

YÖNETİM KURULUNA,

Sayın sendikacı arkadaşlar,

Faşizm tehlikesi günden güne üsteliyor. [illegible]ler, Türkeşler, Demireller kontr-gerilla örgütlerini halkın üzerine sürüyor. Orduda gerici, militarist kliği kışkırtıyor. Bunlar hükûmet devirmesine hazırlanıyor, kan döküyor, iç savaşlara doğru gidiyor. Bunlar [illegible] faşist hükûmet devirmesine özeniyor.

Böyle bir durumda savaştan çekilmekle, olaylara seyirci kalmakla, tehlikenin önlenemeyeceği herkesçe görülüyor. Faşizm tehlikesi ancak, işçi sınıfının 1 Mayıs'larda, DGM'lere karşı savaşlarda olduğu gibi yığınsal eylemleriyle, tüm demokratik, anti-emperyalist güçleri çevresinde toplamasıyla önlenebilir. Böylesi bir eylem çizgisi DİSK'in VI. Genel Kurul kararlarına, işçi sınıfının ve halkımızın ulusal çıkarlarına uygundur.

Türkiye Komünist Partisi tarihsel sorumluluğunun bilincinde, işçi sınıfının, halkımızın savaşımının içinde, tüm ilerici güçlerle omuz omuza yer alıyor, ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm bayrağını yükseklerde tutuyor.

Dost selâmlarımızla

Türkiye Komünist Partisi

Merkez Komitesi

Genel Sekreteri

İ. Bilen *İ. Bilen*

11 Şubat 197[illegible]

AYLIK DERGİ • YIL: 4 • SAYI: 45 • MART 1978 • 15 LİRA

İÇİNDEKİLER

HABER — YORUM — İNCELEME

ÇEVİRİLER

DEĞERLİ DOSTLAR

Ürün'ün bu 45. sayısının basım işleri sürerken ilginç bir «Toplatma Kararı»yla karşılaştık. İstanbul 7. Sulh Ceza Mahkemesi'nin, 16 Şubat 1978 tarihli «Karar»ında **aynen** şöyle deniyor: «...eylül 1977 tarih ve 39 sayılı Ürün dergisinin 1. ci sahifesinde yayınlanan (Ürün Dergisinin Büyük Yarışması - Büyük sosyalist ekim devriminin Türkiye'nin ekonomik toplumsal ve politik yapımı üzerindeki etkiler) başlıklı yazının T.C.K.nun 142-4-6 maddelerine muhalif olduğu, bu itibarla......». Böylesini hiç görmemiştik.

Bu «Yarışma Duyurusu»nun metnini, okuyucularımız hemen hatırlayacaktır. Bu «Duyuruyu» günlük gazetelerde de yayımlatmıştık. Tüm insanlığın yazgısını değiştiren bir olayla, Oktobr Devrimi'nin 60. yıldönümüyle ilgili bir yarışmanın «duyuru metni»nde «suç» bulan zihniyetin Ecevit iktidarı dönemine rastlaması ilginç.

Size iletmek istediğimiz bir ikinci sorun daha var: Dost abonelerimiz derginin ellerine ulaşmadığı yada geç ulaştığını belirtiyorlar. PTT'nin azizliği, siyasal yönetim de değişse sürmekte. Her ay, daha dergi satışa sunulmadan, abonelerimizin dergilerini postalıyoruz. Bu yüzden en uzak yere, ayın ilk haftası, bilemediniz ikinci haftası ulaşması gerekiyor. Herşeye rağmen eline dergi geçmeyen abonemiz bize bildirirse, hemen yeniden göndeririz.

Dostça Selamlarımızla.

ÜRÜN SOSYALİST DERGİ

Sahibi: URAL ATEŞER • Yazı İşleri Müdürü: AHMET TAŞTAN • Yönetim Yeri: Nuruosmaniye Caddesi, Özaydın İşhanı, No: 59-61/2 Cağaloğlu - İSTANBUL • Yazışma ve Havale Adresi: P.K. 41 Sirkeci - İSTANBUL • Türkiye Dağıtımı: TEMEL DAĞITIM, Divanyolu, Klodfarer Cad. 38/2, İSTANBUL • Dizgi-Tertip: BAŞARAN MATBAASI • Baskı: UFUK MATBAASI • Kapak Filmleri: EBRU GRAFİK • Kapak Baskı: GÖZLEM MATBAASI • **Yurt içi Abone koşulları:** Altı Aylık 75, Bir Yıllık 150 Lira • **Yurt dışı Abone koşulları** (uçakla): F. Almanya - 35 DM, Hollanda - 38 Fl., Belçika - 600 Fr., İngiltere - 9 £., Fransa - 75 Fr., İsviçre - 40 Fr., ABD - 22 Dolar., İsveç - 75 Kron.

Baskı Tarihi: **1 Mart 1978**

İ. Bilen'in DİSK'e Mesajı

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri İ. Bilen, Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu'na 11. kuruluş yıldönümü dolayısıyla bir kutlama mesajı yollamıştır. Mesajın tam metnini aşağıda sunuyoruz:

«TÜRKİYE DEVRİMCİ İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU YÖNETİM KURULU'NA

Sayın sendikacı arkadaşlar,

DİSK'in kuruluşunun 11'nci yıldönümünü Türkiye Komünist Partisi adına ve kendi adıma kutlar, savaşınızda yeni başarılar dilerim.

DİSK'in kurulması Türkiye işçi ve sendika hareketinde uzun bir savaş birikiminin ürünü, yeni, tarihsel bir aşamanın başlangıcı olmuştur. Çok çetin savaş koşullarında geçen 11 yıllık süreç bu gerçeği sergilemektedir. İşçi sınıfı için DİSK bir savaş okulu olmuştur. Bu süre içinde DİSK'in gelişmesi yağdan kıl çeker gibi olmamıştır. Sarı sendikacılığı olduğu gibi, işçi sınıfını, sendikaları burjuvazinin kuyruğuna takma eğilimlerini, sınıf uzlaşmacılığını, tutucu, oportünist tutumları da yenmek gerekti.

Bu gelişme DİSK'in V. Kongresi'nden sonra daha da belirginleşti. İşçi sınıfının sınıfsal ve yığınsal sendikal örgütü olan DİSK, emekçi halkımızın, ulusun bütün ana sorunlarına sahip çıktı. Emperyalizme, işbirlikçi burjuvaziye, gerici, egemen çevrelere karşı ulusal bağımsızlık, barış, ileri demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm savaşında belirgin rol oynadı.

İşçi sınıfı, Amerikan köleliğine, faşist tırmanmaya, kapitalist sömürüye, terör ve baskılara karşı grevlerle, yığınsal gösteriler ve yürüyüşlerle savaştı. Bu savaş zaman zaman sıkıyönetim, kanlı terör, yığınsal tutuklamalar koşullarında geçti. İşçi sınıfı Demirdöküm'de, Profilo'da, barikatlarda kan döktü. 15 - 16 Haziran yığınsal direnişiyle politik, sendikal haklarını savundu, ege-

men çevreleri, halk düşmanı hükûmeti geriletti. Parlâmentoda çoğunluk gericiliğin elinde olmasına karşın, DGM'lerin yeniden yasallaşmasını Türkiye işçi hareketinin en yığınsal genel direnişiyle engelledi. Anti - demokratik, halk düşmanı düzene, gerici - faşist karması hükûmete karşı «demokratik hak ve özgürlükler» mitingleriyle yürüdü. Proletarya enternasyonalizmi ülkü ve ilkelerini işçi sınıfı 1976 - 1977 dev 1 Mayıs yürüyüş ve mitingleriyle politik yaşama geçirdi. Maden-İş'in, metalürji işçilerinin tarihsel grevi, işçi sınıfının savaş gücünü, özveriliğini, örgütlülük ve bilincini parlak bir biçimde yansıttı. İşçi sınıfı birliği için savaştı ve ulusal, demokratik güçlerin eylem birliği ilkesini geniş emekçi yığınlara yaydı. DİSK işte böyle bir savaş süreci içinde yükseldi.

Böylesi bir gelişme karşısında burjuvazi işçi sınıfına yönelik saldırılarını daha da artırdı. Özellikle DİSK'i boy hedefi yaptı. Bu saldırı yalnız 1 Mayıs alanında olduğu gibi panzerlerle, kurşunlarla sürmüyor, ideolojik sızmalarla değişik yöntemlerle, DİSK'i pasifliğe itmek biçiminde de yürütülüyor.

Değerli dostlar,

Faşizm tehlikesi günden güne üsteliyor. Türünler, Türkeşler, Demireller kontr-gerilla örgütlerini halkın üzerine sürüyor. Orduda gerici, militarist kliği kışkırtıyor. Bunlar hükûmet devirmesine hazırlanıyor, kan döküyor, iç savaşlara doğru gidiyor. Bunlar Şili faşist hükûmet devirmesine özeniyor.

Böyle bir durumda savaştan çekilmekle, olaylara seyirci kalmakla, tehlikenin önlenemeyeceği herkesçe görülüyor. Faşizm tehlikesi ancak, işçi sınıfının 1 Mayıs'larda, DGM'lere karşı savaşlarda olduğu gibi yığınsal eylemleriyle tüm demokratik anti - emperyalist güçleri çevresinde toplamasıyla önlenebilir. Böylesi bir eylem çizgisi DİSK'in VI. Genel Kurul kararlarına, işçi sınıfının ve halkımızın ulusal çıkarlarına uygundur.

Türkiye Komünist Partisi tarihsel sorumluluğunun bilincinde, işçi sınıfının, halkımızın savaşının içinde, tüm ilerici güçlerle omuz omuza yer alıyor, ulusal bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm bayrağını yükseklerde tutuyor.

Dost selâmlarımızla.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

11 Şubat 1978

SINIF VE KİTLE SENDİKACILIĞI İLKELERİ YAŞAYACAKTIR

«Türkiye işçi sınıfı uzun yıllardan beri sendikal özgürlüklerini elde etmek için çetin bir savaş yürütüyor. Bu savaşta nice yenilgiler, geriye dönüşler, duraklamalar ve nice başarılar, parlak utkular var. İşçiler bu savaş ateşleri içinde başarısızlıklardan da, başarılardan da ders çıkarıyor, kendi deneyleriyle gerçekleri kavrıyorlar. İşçilerin kendi deneyleriyle gerçekleri kavramaları kendiliğinden olmuyor. Daha baştan beri çok küçük işçi gruplarının dışında en geniş yığınlar tam bir bilinçsizlik içinde yaşarken bile, Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfımızın öncü savaşkan kolu, savaş yolunu Marksizm - Leninizm ışığıyla aydınlattı, işçileri uyardı, onları örgütlü savaşa çekti. Eğer Türkiye Komünist Partisi'nin, komünist hareketin bu örgütleme ve eğitme çalışmaları olmasaydı, işçi sınıfı yaşamın karmaşık dönemeçlerinde yolunu sağlıklı olarak bulamazdı. Ama eğer TKP'nin söyledikleri gerçeklere uymasaydı, eğer yığınlar TKP'nin öne sürdüğü gerçekleri kendi deneyleri içinde sınayıp bunların doğruluğunu kendi deneyleriyle anlamasaydı, o zaman da Parti'nin politikası boşlukta kalır, işçi sınıfınca benimsenmezdi.

Günümüzde TKP'nin işçi sınıfının savaşlarını yönetme ve yönlendirme yeteneğinin alabildiğine artmakta olduğu görülüyor. İşçiler her günkü savaşlarıyla TKP'nin belgilerini daha iyi kavrıyor. Komünist hareketle işçi sınıfı hareketinin birleşme, kenetlenme süreci derinleşiyor, TKP'nin yığınlar arasında kök salma süreci hızlanıyor. İşte sınıf ve kitle sendikacılığı da bu koşullarda, bu sürecin hızlanması, derinleşmesi temelinde gelişip güçleniyor. İşçiler şöyle soruyor: "Sendikal hareketin alabildiğine güçlenmesiyle TKP'nin yaptığı atılımın aynı döneme raslaması bir anlam taşımıyor mu?" İşçiler herkesten çok daha iyi durumu biliyor. Onlar 1974 yıllarından sonra fabrikalarda nice zamandır raslanmayan değişmeleri gördüler. Komünist işçilerin sayısı hızla arttı. Fabrikalarda komünist hücrelerin varlığı her günkü savaş sırasında daha fazla anlaşılmaya başlandı. Gerçi bu işçiler gizli çalışıyorlardı ve hiçbir gösterişe sapmıyor, ancak savaşın en zor sıralarında en başta yer alıyor, işten atılmayı, tutuklanmayı göze almaktan kaçınmıyorlardı. En özverili olanlar onlardı. İşlerini alçakgönüllülükle yapıyorlardı. İşte tabandan, fabrikalardan yükselen bu yepyeni, canlı güçler sendikal harekete görülmemiş bir atılım getirdiler. O güne kadar fabrikalarda işçilerin tepesinde feodal beyler gibi dikilen patron uşağı sarı sendika ağalarını yıktılar. İşçileri patronlara karşı savaş içinde birleştirmeye koyuldular. Sarı şebekeler peşpeşe fabrikalardan sökülüp atılmaya, onların baş yardakçıları Maocu hainler etkisiz bırakılmaya başlandı. Sınıf ve kit-

le sendikacılığını elleri üzerinde yükseltenler işte bu işçilerdir. Marksizm - Leninizm'le silahlı komünist işçilerdir. Bu işçilerin çevresinde kümelenen sosyalist, sosyal demokrat ve partisiz öteki işçilerdir. Kısaca, sınıf ve kitle sendikacılığı işçi sınıfımızın ekonomik, politik savaşlarının ateşleri içinde gelişip güçlenmiştir, yaşama böylece geçmiştir. Öyleyse sınıf ve kitle sendikacılığı ilkeleri yaşayacaktır. Çünkü artık ne TKP'nin gelişmesini durdurmak, ne de komünist olsun olmasın işçi sınıfının burjuvaziye karşı çok yönlü savaşını kırmak mümkün değildir. Biricik güvence de budur.

Bu anılan gelişmeler şimdi açıkça şu sonucu doğurmuştur: Sendikal hareket köklü olarak burjuvazinin peşinde sürüklenmekten kurtulma yoluna girmiştir. Sendikal hareketin burjuva partilerinden kesin olarak bağımsızlığı ilkesi açıkça benimsenmiştir. Niçin sınıf sendikacılığı ilkesinden sözederken esas olarak burjuva partilerinden bağımsızlık ilkesinin altını çiziyoruz? Çünkü zararlı olan asıl olan eğilim budur. Tehlikeli olan asıl eğilim, sendikal hareketi burjuvazinin partilerinden birinin peşine takma eğilimidir. Kaldı ki, işçi sınıfının partisi Türkiye Komünist Partisi, örneğin sendikal hareketi örgütsel olarak kendisine bağlamak gibi bir niyeti hiçbir zaman ortaya koymamış, böyle bir karar almamıştır. Buna karşılık CHP Genel Başkanı sendikaların tabanından başlayıp tavanına kadar gitmekten, sendikaları ele geçirmekten açıkça sözetmiş, sendikaları kendi partisine bağlama politikası izlediğini kamuoyu önünde açıklamıştır. Demek ki, günümüzde sendikal hareketin partilerden bağımsızlık ilkesine komünistler sonuna kadar sadık kalmışlardır. Kimi sosyal demokratlar ise bu ilkeyi ya kavramamış ya da bilerek bu ilkeyi çiğnemeye kalkmıştır. Böylesi bir durumda sınıf ve kitle sendikaları hiçbir partinin uydusu olmadıklarını sık sık açıklamak zorunda kalıyorlar. Sendikalarının bağımsızlığını vurguluyorlar. Buna bir şey denemez. Nedir ki, böylesi açıklamalar yaparken genel konuşmak yerine somut konuşmak, sendikaları hangi parti bir uydu durumuna getirmek istiyorsa onun sözünü etmek, sendikaların bağımsızlığını tanımayan böylesi partilerin uydusu olunmadığını açıklamak gerekir. Örneğin bir sendikacı çıkıp "sendikalar TKP'nin de uydusu değildir" derse, böyle bir sendikacı TKP'nin hiçbir sendikayı kendi uydusu yapmama yolundaki kararını, çizgisini görmezlikten gelmiş, hattâ TKP'ye iftira etmiş olur. Sendikal hareket açık konuştukça güçlenir. Karışıklık burjuvaziye özgüdür.»

(**Bizim Radyo**, 17 Şubat 1978)

★

ROMANYA KOMÜNİST PARTİSİ GENEL SEKRETERİ VE ROMANYA SOSYALİST CUMHURİYETİ BAŞKANI NİKOLAİ ÇAUŞESKU YOLDAŞA

«Değerli Çauşesku yoldaş,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, bütün Türkiye komünistleri 60. doğum yıldönümünüzü içten duygularla selamlar, candan kutlar.

Romanya Komünist Partisi'nin yönetiminde, Siz Çauşesku yoldaşın önderliğinde Romanya halkı sosyalizm yolunda güvenceyle yürüyor. Sovyetler Birliği ile, bütün sosyalist ülkelerle kardeşçe ilişkilerin geliştirilmesi için çalışıyor. Romanya Komünist Partisi dünya komünist ve işçi partilerinin birlik ve dayanışma savaşına katılıyor.

Bugün, sosyalist Romanya Cumhuriyeti gerginliğin azaltılması, nötron bombası gibi yığınsal kırım silahlarının yasaklanması, kalıcı bir barışın sağlanması savaşımında önemli rol oynuyor. Dünyada barış, demokrasi ve sosyalizm için savaşıyor.

Türkiye halkının, işçi sınıfının emperyalizme karşı yürüttüğü ulusal bağımsızlık, barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm uğrundaki savaşımını destekliyor.

Size, sosyalizm kuruculuğunda, komünizm yolundaki savaşınızda daha büyük başarılar, sağlık ve uzun ömürler dileriz.»

Türkiye Komünist Partisi
MK Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 26 Ocak 1978)

HOLLANDA KOMÜNİST PARTİSİ 26. KONGRESİ'NE

«Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Hollanda Komünist Partisi'nin 26. Kongre delegelerine kardeşçe selamlarını yollar.

Hollanda Komünist Partisi, barışın ve güvenliğin güçlendirilmesi için, Hollanda emekçilerinin, bu arada Hollanda'daki yabancı işçilerin demokratik hakları için, toplumsal ilerleme ve sosyalizm için savaşıyor.

Türkiye Komünist Partisi, Hollanda Komünist Partisi'ne bu savaşımında yeni başarılar diler, 26. Kongresine başarı dileklerini yollar.

Komünist selâmlarımızla.»

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
İ. Bilen

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 20 Ocak 1978)

MUSTAFA SUPHİ'LERİ ANMA KOMİTESİ'NE

«Değerli dostlar,

57 yıl önce, 28 Ocağı 29'a bağlayan gece Türkiye tarihinin en canavarca cinayetlerinden biri işlendi. Burjuvazi, Türkiye işçi sınıfının önderlerini, Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve başkanı Mustafa Suphi ile Merkez Komitesi'nden 14 yoldaşımızı kalleşçe bir tuzağa düşürerek Karadeniz'de boğdurdu.

Burjuvazi bu cinayetle emekçi halkımızın bağımsızlık, kurtuluş ve özgürlük savaşımını da Karadeniz'de gömmek, sömürü, talan ve baskı düzenini sürdürmek istiyordu. Burjuvazi, Mustafa Suphi ve yoldaşlarını öldürdü, ama onların işçi sınıfımız ve halkımız için hazırladığı, miras bıraktığı kurtuluş programını, savaş örgütü Türkiye Komünist Partisi'ni yok edemedi, yenemedi. 57 yıl boyunca Mustafa Suphi'ler büyüye büyüye, devleşe devleşe yaşadılar, yaşıyorlar. Bu gecenin örgütlenmesi bunun en canlı örneklerindendir.

Dostlar,

Batı Alman işçi sınıfının öncü örgütü kardeş Alman Komünist Partisi - DKP'li yoldaşların gerek bu gecenin hazırlanmasında, gerekse her tür savaşımızda TKP'ye, Türkiye işçi sınıfına gösterdikleri yardım ve dayanışmayı hiç bir zaman unutmayacağız. Bu yardım ve dayanışma proletarya enternasyonalizminin canlı örnekleridir.

Bu geceyi hazırlayan, onun başarılı olması için çaba harcayan bütün kardeş ve dostlarımıza bir daha candan teşekkür ederiz.

Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 28 Ocak 1978)

KOMÜNİST PARTİSİ MANİFESTİ'NİN 130. YILI

«Dünya komünist hareketi, devrimci strateji ve taktiği uygulama alanında engin bir deneyime sahiptir. Dünya çapında çok önemli başarıların sağlanmasına yardımcı olan bu deneyim birikiminin oldukça uzun bir gelişme süreci vardır. Bundan 130 yıl önce Karl Marks ve Friedrich Engels **Komünist Partisi Manifesti**'ni yazdılar. Marks ve Engels bu yapıtlarında Komünist Partisi'nin gerekliliği üzerinde durmuşlar, onun tarihsel rolünü, görevlerini, parti ile işçi sınıfı arasındaki ilişkileri belirlemişlerdir. Partinin devrimci politikası ve taktiğinin temel istemlerini formüle etmişlerdir. **Komünist Partisi Manifesti**'nde şöyle denilmektedir:

"Komünistlerin, proletaryanın bütününden ayrı ve farklı çıkarları yoktur. Komünistler, değişik ülkelerin proleterlerinin ulu-

sal davalarında bütün proletaryanın her türlü ulustan bağımsız, ortak çıkarlarını gösterir ve bunları ön plana çıkarırlar. Onlar işçi sınıfının burjuvaziye karşı verdiği savaşımın geçmek zorunda olduğu çeşitli evrim aşamalarında her zaman ve her yerde hareketin bütün olarak çıkarlarını savunurlar. Onun için komünistler, hem pratikte, her ülkenin işçi sınıfı partilerinin en ileri ve en kararlı kesimi, bütün diğerlerinin başını çeken kesimidirler, hem de teoride proletarya hareketinin izlediği yolu, hareketin koşullarını ve en sonunda varacağı genel sonuçları açıkça anlatmak bakımından proletaryanın büyük çoğunluğu karşısında ileri durumdadırlar. Komünistlerin amacı proletaryanın bir sınıf olarak birleşmesi, burjuva egemenliğine son vermesi, proletaryanın politik erki ele almasıdır. Komünistler, işçi sınıfının kısa erimli amaçlarının gerçekleştirilmesi ve geçici çıkarlarının korunması uğrunda savaşırlar. Fakat bugünkü hareket içinde aynı zamanda bu hareketin geleceğini de gözönünde tutarlar."

İşte bundan 130 yıl önce Karl Marks ve Friedrich Engels, komünistlerin ödevlerini, strateji ve taktiğini böyle belirlemişlerdi. Onların ortaya koydukları ideler 130 yıldır dünya işçilerine kılavuzluk etmekte, kapitalist sömürüden, ezgiden kurtuluş yollarını göstermektedir. Onların yazdıkları **Komünist Partisi Manifesti** bütün ülkelerde işçi sınıfının yolunu aydınlatan bir eylem programıdır.

Bu yapıtın eşsiz tarihsel etkisi şu gerçeğe dayanmaktadır: İnsanlığın geleceğini belirlemekle yükümlü olan işçi sınıfı devrimci görevini ilk kez bu yapıtla bütün dünyaya duyurmuştur. Bu görev, insanın insanı sömürmesine son vermek ve sınıfsız, harpsiz, çatışmasız, gerçekten insancıl bir toplum yaratmaktır.

Manifest'te bu program, toplumsal gelişmenin yasallık ve eğilimlerini iyice tanımak temeline dayanıyordu. İşçi sınıfının tarihsel görevi, materyalist tarih anlayışına, Marksist ekonomi politiğe ve işçi sınıfı savaşımının strateji ve taktiğine dayanılarak aydınlatılmıştır. Marks ve Engels, toplumsal gelişmenin yasalarını ve öncelikle üretim ilişkileriyle üretici güçler arasında uygunluk yasasını, aynı zamanda kapitalizmin sosyal - ekonomik kuruluş yasasını çözümlemeleri sonucunda kapitalizmin mutlaka çöküp gideceğini kanıtlamışlardır. Burjuvazi, işçi sınıfının kişiliğinde kendi mezarcısını yaratmıştır. Kapitalist toplumdaki tüm maddî zenginliklerin yaratıcısı olan işçi sınıfı üretim araçları mülkiyetinden uzaklaştırılmıştır. İşçi, kendi işgücünü kapitalistlere satmak zorundadır. Her mal gibi rekabetin ve piyasadaki anarşinin zikzaklarına bağlıdır. İşçiler yalnız iş buldukları sürece, yani emekleriyle sermayeyi artırdıkları sürece çalışmalarını sürdürebilirler. İşte bu yüzden kapitalist toplumda işçiler yarınlarından emin değildirler ve bu güvensizlikleri durmadan artmaktadır.

Marks ve Engels işçi sınıfının burjuva toplumunu ortadan kaldırmaya ve insanca, yaşanası bir toplum kurmaya yetenekli biricik sınıf olduğunu açıklamışlardır. Çünkü o, burjuva toplumundaki bütün sınıflar içinde kapitalist sistemin ortadan kaldırılmasında en çok çıkarı olan, en dinamik sınıftır.

...

Burjuva egemenliğini devirmek, kapitalist üretim ilişkilerini ortadan kaldırmak ve geçmişin kalıntıları olan fikir ve görüşlerden bilinçleri arındırmak. İşçi sınıfı kendisini kurtarmak suretiyle aynı zamanda gitgide daha fazla burjuvaziye bağımlı duruma gelen, malını mülkünü kaybeden ve yedek sanayi emek ordusu durumuna giren diğer sınıfları ve emekçi katmanlarını da kapitalist sömürüden kurtarır.

Emekle sermaye arasındaki bağdaşmaz çelişki, proletarya ile burjuvazi arasındaki sınıf savaşımı, bugün de 130 yıl önceki gibi kapitalist ülkelerdeki sosyal ve politik yaşamın özünü oluşturmaktadır. Grev sözcüğü burjuva toplumunun günlük yaşamının dışına çıkmamıştır. Politik istemlerin de ortaya konduğu grevlerin sayısı sürekli artmaktadır. Burjuvazinin ekonomik savaşın politikleşmesini önleme çabaları hiçbir sonuç vermiyor. Politika artık fabrika önlerinde durdurulamıyor. DİSK'e bağlı Maden-İş üyesi yiğit metalurji işçilerinin MESS patronlarına karşı sekiz ay boyunca verdikleri özverili savaşım bunun tipik örneğidir. Tüm bunlar sınıf savaşımının her zaman politik savaşım niteliğini de taşıdığını belirten **Komünist Partisi Manifesti**'ni bir daha doğrulamaktadır. Emekçilerin ekonomik ve politik istekleri arasındaki bağ gitgide daha fazla güçlenmekte ve emekçilerin her sosyal kazanımı büyük sermayenin konumlarını zayıflatmaktadır.

İnsanlık tarihinde çok kısa bir süre olan 130 yıllık dönem şu kesin sonucu vermiştir: Hiçbir teori Komünist Partisi'nin ilk programı ölçüsünde dünya üzerinde devrimcileştirici bir etki yaratmamıştır. İlk zamanlarda birkaç yüz kişiyi kapsayan Komünist hareket, şimdi 60 milyon insanı sıralarında birleştirmektedir. Metternich'ler, krallar, kutsal ittifaklar, çeşitli ülkelerde, gelişmiş kapitalist ülkelerin birçoğunda anti - sosyalist yasalar ve faşist cellatlar çoktan tarihin çöplüğüne atılmışlardır. Oysa komünistler, zindanlara atılan, iftiraya uğrayan, yokedildikleri, köklerinin kazındığı binlerce kez ilan edilen komünistler, zamanımızın en etkili politik gücü olarak dimdik ayakta kalmışlardır. 58 yıllık varlığı boyunca 56 yıl zor illegal koşullarda eylem göstermek zorunda kalan Türkiye Komünist Partisi de tüm baskılara, işkencelere, koğuşturmalara karşın bugün Türkiye işçi sınıfının içinde dimdik ayaktadır ve etkinliği günden güne artmaktadır.

1848'deki hayalet bugün gerçek bir devdir. Zamanımızın yazgısı, **Komünist Manifesti**'nde saptanan ilkeleri kendine kılavuz edinen işçi sınıfı tarafından, onun partileri tarafından belirlen-

mektedir. Sosyalist ülkeler topluluğunun ve günümüzdeki tüm devrimci güçlerin başarıları, **Manifest**'in yaşama gücünü ve güncelliğini kanıtlamaktadır.

Friedrich Engels ömrünün son yıllarında şunu belirtmiştir: "İşçi hareketinde her başarısızlık **Manifest**'teki fikirlerden sapmanın bir sonucudur. Her başarı ise bu fikirlere bağlılığın ve onları yaratıcı biçimde uygulamanın bir ürünüdür."

Komünist Manifesti'yle ilgili olarak Lenin de şöyle diyor:

"Bu küçücük kitap koca koca ciltlere değer. Uygarlık dünyasındaki tüm örgütlü ve savaşkan proletarya, bugün de onun fikirleriyle yaşamakta, onun fikirleriyle eylemde bulunmaktadır. Bu yapıtta yeni dünya görüşü, toplumsal yaşamı da içine alan ardıcıl materyalizm, gelişmesinin çok yanlı ve derin bilimi olan diyalektik, sınıf savaşımı teorisi, yeni toplumun, komünist toplumun yaratıcısı olan proletaryanın dünya çapındaki tarihsel devrimci rolü, dâhice bir açıklık ve parlaklıkla ortaya konmuştur. Komünist Partisi Manifesti politik savaşım taktiği olarak Marksizmin şu temel hükmünü yükseltmiştir: Komünistler kısa erimli amaçlar için ve işçi sınıfının çıkarları uğrunda savaşırlar. Fakat aynı zamanda hareketin geleceğini de savunurlar."

İşte böylesine önemli bir yapıtın ülkemizde basılıp yayılmasını gerici - egemen çevreler 130 yıldır engellemeye çalışmışlardır. Gerici çevrelerin tüm baskı ve terörüne, tehditlerine karşın bu kitap ülkemizde beş kez yayınlanmıştır. Her defasında da burjuva iktidarları bu kitabı toplatmışlardır. Fakat düşüncelere kilit vurulamaz. Komünistler, ilerici güçler, işçi sınıfının temsilcileri, Marksist - Leninist kitapları yıllarca hapsi, baskı ve terörü, işkenceyi göze alarak yayınlamaya devam ediyorlar. Ve artık ülkemizde Marks'ın, Engels'in ve Lenin'in birçok yapıtı yayınlanmıştır.

130 yıllık deneyim göstermektedir ki, toplatmalar, yasaklamalar **Komünist Partisi Manifesti**'ndeki idelerin yığınları sarmasını önleyememiştir ve önleyemeyecektir. Bugün Marksist - Leninist idelerin yayılması, gerici yasaların kaldırılması, Türkiye Komünist Partisi'ne özgürlük tanınması uğrunda verilen savaşımda komünistler, ilerici - devrimci güçler **Komünist Manifesti**'nde saptanan yüce idelerden esinlenmektedirler. İşçi sınıfı utkuya kadar savaşıma kararlıdır. Çünkü "**işçilerin zincirlerinden başka kaybedecek birşeyleri yoktur, oysa kazanacakları bir dünya vardır.**"»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 15 Şubat 1978)

GÜNÜMÜZÜN ÖLÇÜSÜ

«......

Kontr - gerilla tartışması, faşist tırmanışı, onun suçlularını, en başta Amerikan emperyalizmini, işbirlikçi - tekelci patronları

ve Demirelleri, Türkeşleri iyice suçüstü açığa çıkardı. Ordu içinde milliyetçilik çığlıkları atan kontr - gerilla işkencecilerinin gerçekte Amerikan emperyalizmi adına Türkiye halkına, Silahlı Kuvvetler içindeki yurtsever er, assubay ve subaylara karşı özel bir harp yürüttüğü kanıtlandı. Bunların 5 Mart 1959 tarihli ikili anlaşma gereğince, memleketteki anti - emperyalist, anti - faşist çıkışları dolaylı harp saydıkları ve Amerikan emperyalizminin emriyle hareket ettikleri herkesçe anlaşıldı. Başbakanın, öteki parlamenterlerin ve bizzat kontr - gerilla başlarının açıklamaları bunları gösterdi.

Kuşkusuz, şimdi ortada açık bir görev duruyor. Bu da artık ortaya çıkarılan tüm faşist tırmanışın suçlularından hesap sormaktır. Demirellerin, Türkeşlerin, Türünlerin, Elverdilerin ve Sunayların yakasına yapışmak, döktükleri kanın, işkencelerin, yolsuzluk ve vurgunların birer birer hesabını istemektir.

Savaşta yalnız faşizmi geriletmekle yetinilemez. Şimdi ileriye doğru adımlar atmak gerekir. Bu adımların başında demokratik özgürlüklerin alanını genişletmek, herşeyden önce, 141 - 142. maddelerin kaldırılmasını, Siyasal Partiler Yasası'ndaki anti - demokratik hükümlerin temizlenmesini sağlamak geliyor. Somut olarak TKP'nin yasallaşmasının önündeki tüm engellerin temizlenmesi, demokratik özgürlüklerin alanını genişletme savaşında birincil önem taşıyor. Aklı politik sorunlara eren her işçi, her emekçi ve her aydın için bu sorun böylesine yalındır. "141 - 142 kalksın!" diyen her demokrat, eğer içten pazarlıklı değilse, gerçekte TKP'nin üzerindeki yasağın kalkmasını istemektedir. 1 Mayıs Alanı'nda, 1976'da ve 1977 yılında binlerce pankartta "141 - 142'ye Hayır!", "Türkiye İşçi Sınıfının Partisine Özgürlük" diyenler de TKP'ye özgürlük istiyorlardı. Ne var ki, halk için, işçi için, emekçi için çok açık olan bu gerçekler kimi çevrelerde bulandırılıyor. 141 - 142. maddelerin kaldırılmasıyla TKP'nin üzerindeki yasağın kaldırılması arasındaki bağ unutturulmak isteniyor. Bu, gerçekte, yığınların daha şimdiden TKP'nin legale çıkması yolundaki bu büyük isteminden duyulan korkuyu yansıtıyor. Bu türden kimseler, gerçekte, 141 - 142. maddelerin işlemediğini, ama ileride işletilebileceğini söyleyecek kadar şaşırıyorlar. Öyle ki, kimileri "TKP kendi isteğiyle legale çıkmıyor" türünden ancak provokatörlere özgü savlar piyasaya sürüyor. Gerici - faşist gazeteler de ortaya saldıkları Perinçek grupçuğunu göstererek "işte artık Türkiye'de yasak olan parti kalmadı!" diyorlar.

Görülüyor ki, TKP'nin legale çıkma savaşı, ince, kaba, sağlı - "sol"lu saldırılarla baltalanmaya çalışılıyor. Gerici - faşist güçlerin böylesi bir saldırıya girişmelerinden doğal hiçbir şey olamaz. Üzerine 56 yıldır yasak zinciri koydukları bir partinin, bu zincirleri savaş içinde birer birer kırmasına elbette gözü kapalı seyirci kalmayacaklar. Ama kendilerine sosyalist ya da demokrat diyen

kimselerin şimdi yapmaları gereken, TKP'nin yasallaşması savaşına içtenlikle katılmak, anti-komünizmin bu en bayağı, en kaba ve amansız yasağını elbirliğiyle kırmaktır.

Demek ki, artık bu bulanıklığa bir son vermenin zamanı gelmiş, "demokrasi savaşı yapıyoruz" diyen herkesin açık konuşması zorunluğu doğmuştur. Neye karşıysak açık konuşmalıyız. Madem ki başkaları TKP'nin legale çıkma savaşını bulandırıyor, öyleyse bu savaşı açıklığa iyice kavuşturmak gerekiyor.

İşte bunun en güzel ve en yığınsal örneğini İzmir'de İGD'nin kuruluş yıldönümü toplantısında binlerce ilerici genç verdi. Onlar hep bir ağızdan "Türkiye Komünist Partisi'ne özgürlük!" diye haykırdılar. Taksim Alanı'nda "141 - 142 kalksın!" diyenlerle bu insanlar aynı insanlardır ve istekleri de yine öyle aynıdır. Şimdi daha somut söylüyorlar. Üstelik düşmanın, yasakçıların, provokatörlerin, pusuda yatan faşist komplocuların, "muhbir vatandaş"-ların, Maocuların eline hiçbir koz vermeden yığınsal olarak, yenilmez bir güç olarak istemleri dile getiriyorlar. Bu savaşın kuşkusuz değişik biçimlerini yaşamın içinde yine demokrasi güçleri yaratacaklardır. Bu savaşlar içinde yer alan komünistler, legal - illegal savaşı birleştirme ustalığının yeni örneklerini vereceklerdir.

Günümüzde "TKP'ye Özgürlük!" diyen gerçek demokrattır. Günümüzün ölçüsü budur.»

(**Bizim Radyo,** 14 Şubat 1978)

DAHA ÇETİN SAVAŞLARA DOĞRU

«Maden - İş grevi biteli çok olmadı. Grevde kazanılan utkunun etkileri, öteki işçiler arasında doğurduğu gelişmeler henüz ölçülemez. Ama daha şimdiden, yıllardır boynu bükük grup sözleşmesi imzalayan sendikaların üyeleri "artık ne yapılması gerektiğini öğrendik" diyorlar. Gerçekten de işin başında patronların birleşik gücü, milyarlı lokavt fonları emekçiler arasında ürküntü yaratmıştı. İşbaşındaki hükümetin terörü, genel grev, dayanışma grevi gibi eylem biçimlerinin yasaklı olması, işçilerin, onların sendikalarının grup sözleşmelerini gözlerinde büyütmelerine neden olmuştu. Maden - İş Sendikası'nın yöneticileri de işin başında "tüm MESS patronlarının birleşik gücünü, aylarca uzayacak bir grevde göğüsleyebilir miyiz?" diye düşünüyorlardı.

......

33 işyerinde sekiz ay süren çetin savaşta, maden işçilerinin gücü yoklamadan geçti. Sendikanın gücü, yedekleri, potansiyeli, dayanıklılığı sınandı. Görüldü ki, tüm işyerlerinde grev yapabilecek bilince ve güce sahip olduktan sonra, patronların tümüyle birlikte sözleşme masasına oturmak, işçiler arasında değil, patronlar arasındaki çelişkileri körüklüyor. Onları açmazların içinde bırakı-

yor. İşçilerin ortak çıkarları, sınıfsal ortaklıkları onları savaş alanında daha da büyük bir güçle birbirine bağlıyor. Sınıf bilinci daha da yükseliyor. Toplu sözleşmeler sırasında sertleşen sendikal savaşım böylece bir ya da birkaç fabrikanın duvarlarını aşıyor, tüm işkoluna yayılıyor.

Sekiz aylık savaşta işçiler ve sendikacılar bu çok önemli deneyi zamanında değerlendirdiler. Yürürlük tarihlerinin birleştirilmesini kabul etmenin sakıncalı olmadığı sonucuna vardılar. Şimdi yanılmadıkları anlaşılıyor. Kazanılan utku gerçekleri gösteriyor.

Pratik, ağız dolusu parlak sözlerden her zaman daha değerlidir. Maden - İş üyelerinin DİSK yönetimine girmesine engel olanlar, şimdi bu hatalarını anlamış olmalıdırlar. İşbirlikçi burjuvazinin en tekelci, en kodaman kesimlerine karşı tarihimizin bu en büyük işçi direnişini başarıyla yöneten Maden - İş kadroları sınıf ve yığın sendikacılığının ne olduğunu sözle değil, eylemleriyle çok güzel anlatmış oldular.

MESS'in dize getiremediği sınıf ve yığın sendikacılığını, tekelci burjuvazinin önünde dize gelip onunla sınıf uzlaşması yapmaya yeltenenler, kuşkusuz, hiçbir zaman dize getiremeyeceklerdir. Maden - İş'in metalurji işçilerinin utkusu, görülüyor ki, işçi sınıfının sendikal birliği yolundaki engelleri zayıflatmış, tehlikeleri bir ölçüde atlatmıştır. Bu parlak utku, sendikal hareketin birliğini parçalama yönünde serüvene atılmak isteyenler üzerinde gerçekten de caydırıcı bir etki uyandırmıştır. Eğer işçiler, onbinlerce grevci işçi, Maocusundan sahte sosyalistine, faşistinden MESS ajanlarına kadar uzanan grev kırıcılarının sözlerine bir an için inansaydı, akla gelmedik iftiralara bir an için kansaydı, sendika yönetimine, Maden - İş kadrolarına karşı en küçük bir kuşkuya kapılsaydı, sendikaya olan güvenini bir an için yitirseydi, bu grev, değil sekiz ay, sekiz hafta bile dayanamazdı.

45 günde 1000 lirayla kışta aç - açıkta kalan onbinlerce işçi, sendikalarına ve yönetici arkadaşlarına duydukları derin bağlılıkla grevlerini sürdürdüler ve utkuya ulaştırdılar.

Akbabalar gibi düne kadar grev çadırlarının üzerinde yalanarak dolaşan, ellerinde avuç avuç çamur grevin kırılacağı ânı bekleyen her soydan ve boydan sapık Maocusu Troçkisti şimdi ne yapacaklarını şaşırmış bulunuyorlar.

Bir de varlıkları boyunca bir tek gerçek yığınsal eylemi yürütmemiş, yönetmemiş, her zaman ya kendiliğinden patlamaların peşine takılmış ya da eylemin kıyısında kalmış olanlar, kendilerini müfreze, işçi hareketini de manga gibi görenler, her eylemde bir «oyun» arayanlar, buna benzeyen kimseler, elbette, işçi sınıfının bağrındaki bitip tükenmez savaş enerjisini, kazanma, utkuya ulaşma gücünü kestiremezler. Savaşa inançsız olanlar, baş-

tan beri işçilerin arasında yılgınlık yaratmaya kalktılar. Ama yenilgiye uğradılar.

Türkiye Komünist Partisi'ne gelince: Tüm sapık akımlar grevin kırılmasını bekliyorlardı ve bu olsaydı tüm güçleriyle TKP'ye yüklenmeyi tasarlıyorlardı. İşçilerin yenilgisinden Türkiye Komünist Partisi'ni sorumlu tutmanın hesabı içindeydiler. Kuşkusuz, Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının hem yenilgilerine, hem de kazanımlarına dürüstçe sahip çıkmaya hazırlıklı biricik gerçek işçi sınıfı partisi olduğu için, sözkonusu düzenler onu bu tarihsel grevi vargücüyle desteklemekten geri çeviremediler. Komünistler sekiz ay boyunca grev alanlarından yurt dışındaki dayanışma eylemlerine kadar işçi sınıfımızın bu şanlı grevine destekten bir an bile geri durmadılar. Eğer TKP'nin özverili üyeleri, komünist işçiler öteki sınıf kardeşleriyle böylesine sağlam bağlar kurmasaydı, grev alanları her boydan sapık görüşe açık kalırdı. Bu ise grevin parçalanması, yenik düşmesi sonucunu doğururdu. Öyle olmadı. İşçi hareketi komünist hareketle birleşme sürecinde bu grevle ileriye doğru yeni bir adım attı.

Komünist hareketin de, işçi sınıfının da düşmanı bellidir. Bu, emperyalizm ve işbirlikçi - tekelci burjuvazidir, faşizm ve onun yedek gücü Maoculuktur. Ötekilere gelince: Evet, onlar da komünistlere ve işçilerin birliğine saldırıyorlar. Hem de kendi güçleriyle değil, bize saldıran asıl düşmanlarımızın gölgesinde yürüyerek, onların her saldırısıyla coşarak ve onlar adına zafer nâraları atarak bize saldırıyorlar. Onlar kağnı gölgesinde yürüyor ve kağnının gölgesini kendi gölgeleri sanıyorlar. Bunlara karşılık çetin savaşlardan geçen nice sosyalist, sosyal demokrat nice emekçi, komünistlerle eylem birliğinin zorunluluğunu kavrıyor ve kendilerine engel olmaya kalkan bu elebaşılarına karşı başkaldırıyorlar.

Şimdi, kazanılan bu yeni konumlardan işçi sınıfının birliğini daha da perçinlemek, legal sosyalist partilere bağlı emekçilerle, CHP'li emekçilerle kenetlenmek, ortak düşmana karşı koymak gerekiyor. İşçi sınıfımızı, emekçileri gelecek günlerde çok daha çetin savaşlar bekliyor.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 17 Şubat 1978)

İZMİR İKTİSAT KONGRESİ'NİN 55. YILDÖNÜMÜ

«İzmir İktisat Kongresi Türkiye tarihinde dönüm noktalarından biridir. Bu Kongre'de Milli Kurtuluş Harbi'nin egemenliğini Komünist Partisi'nin kurucusu Mustafa Suphi ve arkadaşlarını Karadeniz'de boğdurarak kanlı cinayetlerle elde tutan burjuvazi, Osmanlılardan kalma asker ve sivil bürokrasi kesin olarak kapitalist gelişme yoluna girmeyi kararlaştırdılar. Millî Kurtuluş Harbi'nin burjuva yöneticilerinin gideceği başka yol yoktu. Ama Mustafa Kemal ve bazı yandaşları, Millî Kurtuluş Harbi'nin harı için-

de emekçi yığınlarını umutlandırmak için, hem emperyalizme, hem de kapitalizme karşı Meclis kürsüsünden nutuklar çekiyorlardı. Ayrıca Millî Kurtuluş Harbi'nden birkaç yıl önce dünyayı sarsan Büyük Oktobr Sosyalist Devrimi yapılmış ve Sovyetler Birliği Türkiye'ye yardım elini uzatmıştı. Yeryüzünde kapitalizmden sosyalizme geçme süreci başlamış ve bu sürecin içinde daha 1920'lerde Türkiye Komünist Partisi de kurulmuştu. TKP, ulusal, anti - emperyalist savaşımın paralelinde sosyal kurtuluşu da içeren geniş bir politika ileri sürüyordu. Emperyalizme karşı savaşımın kurtuluştan sonra da ekonomik ve politik planda sürdürülmesini, Millî Kurtuluş Harbi yıllarında başlayan Sovyetler Birliği ile dostluğun sürdürülmesini de öneriyordu.

Türkiye Komünist Partisi Programı'nda ancak anti - emperyalist bir tutumla birlikte sosyalizme açılan gerçek demokratik bir devrimle kurtuluşa kavuşmanın mümkün olabileceğini belirtiyordu. Demokratik hakları genişletmeden, devrimci reformlarla Osmanlılardan kalan düzeni değiştirmeden, burjuvazinin, ergeç halkın kanla kazandığı bağımsızlığı emperyalizme peşkeş çekeceği kaçınılmazdı.

TKP, İzmir İktisat Kongresi'nde alınan kararların halkımız için çok acı sonuçlar doğuracağını daha o zaman belirtmişti. TKP, Millî Kurtuluş Harbi'nden hemen sonra demokratik bir toprak reformu, işçi sınıfının sendikal, ekonomik ve politik hakları üzerinde durdu. Grev hakkının tanınması davasını inatla yürüttü.

Komünist Partisi'nin 1. ve 2. Kongrelerinde ulusal ve sosyal kurtuluş programı bütün ayrıntılarıyla işlendi. İşçi sınıfına, emekçi halka sunuldu. TKP bu kurtuluş programını ulusal bir sorun olarak ortaya koydu. Ulusal kurtuluşumuzu yakından ilgilendiren bu sorun bütün emekçilerin ortak davası olduğundan, bütün emekçilerin ortak çabalarıyla çözümlenebilirdi. TKP'nin bu kurtuluş programına karşı burjuvazinin tek ve kesin cevabı terör oldu. TKP yasaklandı. Komünistlere karşı kanlı terör sürekli hale geldi. Partinin varlığının tarihi, bir bakıma, bu terörün ve partiyi yıkmak isteyenlere karşı yürütülen savaşımın tarihidir.

Gerçekten de burjuvazi ihanetini göstermekte gecikmedi. Daha kurtuluştan hemen sonra Kemalistler, polisi ve orduyu, yabancı firmalara karşı grev ilan eden işçilere karşı sürdüler. Daha sonra İşçi Yardımlaşma Derneklerini de kapattıkları gibi, grevi ve sendikaları da yasakladılar. İşçi sınıfı uzun yıllar grev, toplu sözleşme ve sendikalaşma haklarından yoksun, eli kolu bağlı olarak sömürücülere teslim edildi. Köy emekçileri hiçbir zaman gerçek demokratik bir toprak reformu görmediler. Burjuvazi, hâlâ bugüne kadar demokratik toprak reformunu gerçekleştirmiş değildir.

İkinci Dünya Harbi'nden önce İtalya ve Almanya'da faşizmin, nazizmin iktidara gelmesiyle Kemalistler açık bir biçimde faşiz-

me yanaştılar. Anti - komünizmi ve halk düşmanı bir politikayı faşist kurumlardan esinlenerek tezgahladılar. Ceza Kanunu'nun, İş Kanunu'nun faşist, korporatif maddelerle dolması bu zamanlara raslar. Bu kanun maddeleri, Avrupa'da faşizmin yıkılmasından 28 yıl sonra, yasalarımızda hâlâ kalmaktadır.

Faşizm yıkıldıktan sonra burjuvazi Amerikan emperyalizmine yanaştı. Türkiye'yi emperyalizmin, NATO'nun bir üssü haline getirdi. Yıkım, bunalım, işsizlik iç ve dış göçler, faşist yöntemler, sıkıyönetimler, sürekli enflâsyon, sürekli bir yoksullaşma Türkiye halkının yazgısı oldu.

Kapitalizm Türkiye'yi yalnız az gelişmişlik ve yoksulluğun zincirinde tutmakla kalmadı, aynı zamanda ulusal bağımsızlığımızın yitirilmesine de neden oldu. Bu durum, ulusal bağımsızlık ile gelişme sürecinin birbirinden ayrılmaz bir bütün olduğunu açıkça gösterdi. Bundan ötürü ulusal ve sosyal kurtuluş hareketleri birbirinden ayrılmaz iki anlamdır. Anti - emperyalist olmayan herhangi bir sosyal akım, eninde sonunda, emperyalizmin kucağına düşmeye mahkûmdur.

Emperyalizm yalnız ekonomik yıkım getirmiyor. Politik yıkım da getiriyor. Cumhuriyet tarihinin yarısı sıkıyönetimle geçmiştir. Emperyalizm, egemen olduğu yerlere sömürü ve terörden başka birşey getirmemiştir. Bundan ötürü, demokratik bir düzen kurmak, sosyalizme yönelmek savaşımı, emperyalizme karşı savaşımla sıkı sıkıya bağlanmıştır. Millî Kurtuluş Harbi'nden sonra kapitalist yolda geçen yıllar bizlere bunları öğretti.

Yakın geçmişimizden kalan bu öğretilere bağlı kalan Türkiye Komünist Partisi, emperyalizme karşı savaşımı ve bu savaşıma bütün demokratik güçleri seferber etmeyi politikasının temel dayanaklarından biri haline getirmiştir. Geçen yıllar içinde emperyalizme bağlı olan bütün hükümetler iflas etti. Bu hükümetlerin bilançoları yıkım, yenilgi ve kanlı terörlerle kapandı. Halk Partisi'nin 1950'lere kadarki diktatörlüğü, Demokrat Parti egemenliği, koalisyon hükümetleri, MC'ler ve arada gelip geçen CHP hükümetleri hep fiyaskolarla, derinleşen bunalımlarla ömürlerini sona erdirdiler. Neden? Çünkü bunların hepsi de emperyalizme ve yerli ortaklarına bağlı kaldılar. Burjuvazinin ilerici kolunun hükümetleri de bu genel yasallığın dışına çıkamadılar. Çıkamazlardı. Emperyalizme, yerli ortaklarına karşı, halktan, demokratik bir düzenden yana bir programı uygulamayan her hükümetin yazgısı bu olacaktır.

Ecevit hükümetinin göreceli bir anti - faşist tutumu vardır. Ama bu hükümet, faşizmin kökenlerinin emperyalizmde olduğunu görmüyor. Emperyalizmi, daha geniş ölçüde memlekete davet ediyor. Başbakan, geçenlerde memlekete gelen Amerika Dışişleri Bakanı Vance'a daha yakın, daha içten dost olmak istediğini belirtti. Ecevit, **Middle East** dergisine verdiği demeçte, yabancı ser-

mayeyi Türkiye'ye daha geniş ölçüde davet etti. Oysa Devlet Planlama Teşkilatı'nın hesaplarına göre, geçen yıl 50 milyon dolar yatırım yapan yabancı sermayenin kâr transferi 100 milyon dolardır. Bu durum, yeni hükümetin programındaki anti - emperyalist eğilimi ile taban tabana zıttır. Ecevit'in yabancı sermayeyi daha geniş ölçüde davet etmesini **Tercüman** gibi gerici gazeteler sevinçle karşılamışlardır. Bu politikayla faşist tırmanmayı durdurmak da olanaksızdır. Valilerin, bazı polis şeflerinin değiştirilmesi, eğer bütün faşist örgütlerin kapatılması ve suçluların mahkemeye teslim edilmesiyle sonuçlanmazsa, güdük bir önlem olarak kalacak, faşist tırmanmayı önleyemeyecektir.

Türkiye'nin kapitalist yola girmesi bugünkü yıkım durumunu yaratmıştır. İzmir İktisat Kongresi'nin bu yıkımda bir yeri vardır. Bu kongre ve bugün varılan yıkım sonuçları, kurtuluşun kapitalist olmayan ve sosyalizme açılan demokrasi yolunda olduğu gerçeğini doğrulamıştır. Türkiye Komünist Partisi'nin programı bu tarihsel gelişmeler gözönünde tutularak hazırlanmıştır. Bundan ötürü TKP programının gösterdiği kapitalizme, yani sömürü düzenine son verecek, anti - emperyalist, demokratik bir yola girmek ve sosyalizme yönelmek tek çıkar yoldur. Türkiye Komünist Partisi'ni kuran ve onun ilk programında bu yolu gösteren Mustafa Suphi'lerin haklı olduğu bugün daha açıkça görülüyor.»

(**TKP'nin Sesi** Radyosu, 17 Şubat 1978)

★

★

Devlet Mekanizması Gerici - Faşist Güçlerden Temizlenmeli, MHP, Ülkü Ocakları ve Kontr - Gerilla Yasaklanıp Dağıtılmalı! Kanlı Saldırıların, Tüm Yolsuzlukların Sorumlularından, Devlet Hazinesini Yağmalayanlardan, Teker Teker Hesap Sorulmalıdır!

★★

Sürükleyici Devrimci Güç

S. ÜSTÜNGEL

DURUM

Halkımız, 1969 yılına geçen yıldan daha çapraşık, daha sert, daha çatışmalı politik bir hava içinde girdi. Yeni yılın daha ilk günleri, ilerici güçlerle gerici güçler arasında, hükümetle halk arasında sürüp giden savaşın, sınıflar arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin yeni bir aşamaya doğru geliştiğini ortaya koymaktadır. İşçi grevleri, öğrenci ve gençlik çıkışları, köylülerle jandarmalar arasındaki çatışmalar, orduda yurtseverler arasında içteniçe kabaran kaynaşmalar, ulusal bağımsızlık yolunda, Amerikan kölelik boyunduruğuna karşı direnişlerle daha sıkı örülmektedir. NATO'dan çıkmak, ikili anlaşmaları bozmak, Anadolu topraklarını Amerikan - NATO saldırı üslerinden temizlemek direnişi, NATO'culuğu savunan, Amerika'nın dümen sularında yüzen hükümeti milletin başından atmak direnişi, halkın nefes alabileceği bir düzenin kurulması akımı, gerçek bir halk hükümeti kurmak eğilimi gündengüne kuvvetlenmektedir.

Bu gelişme karşısında kodaman burjuvazi, Amerikancı gerici çevreler, kendileri için çıkar yolu faşizm benzeri bir diktatorada görmektedir. Gerici partilerin sözcüleri, «bu durumdan kuvvetli bir hükümetin iş başına gelmesiyle çıkılabilir» diyorlar. Basında, azılı gericiler, Endonezya'daki gibi, Yunanistan'daki gibi kanlı bir diktatora özlemini yaymaktadırlar. Pentagonun, Amerikan militaristlerinin komutası altına giren Tural - Topaloğlu takımı böyle bir özlemin içinde olduklarını pek gizlemiyorlar. Tural'ın garnizonları dolaşıp yaptığı konuşmalar bu eğilimi iyice belirtmektedir. Tural bu konuşmalarında: 1. «NATO'ya bağlı kalmak», 2. «Amerika'ya karşı çıkışları önlemek», 3. «işçi - sendika hareketlerine, öğrenci ve gençlik çıkışlarına yol vermemek», 4. «kuvvetli hükümet kurmak» gerekliliği üzerinde durmaktadır.

AP hükümetinin baskı ve terörü artırması, böyle bir diktatoraya yolu açmak, ona «yasal» bir kılıf giydirmek için yeni yeni faşist tasarılar, «düzeni koruma» gibi, 141 - 142'yi daha sertleştirmek gibi tasarılar hazırlaması hep bu doğrultudadır. Hükümet, işçi, öğrenci, gençlik eylemlerine karşı, grevcilere karşı, öğrencilerin

protesto gösterilerine karşı, hemen her defasında polis ve özel komando birlikleri kullanmaktadır. Bunlar, grevcilerin, öğrencilerin üzerine kurşun yağdırıyor. Son Magirus, Singer grevlerinde, Keban grevinde olduğu gibi. İstanbul'da, Ankara'da öğrencilere karşı yapıldığı gibi. Belev, Kaman - Başköy köylülerine karşı olduğu gibi. Bu terör, AP'nin kanatları altında palazlanan, CİA'nın desteğiyle gelişen faşist komandoların günden güne artan saldırılarıyla geniş ölçüler almaktadır. Demirel, AP Temsilciler Meclisinde Ocak ayının başında yaptığı konuşmada, bütün gerici güçleri yurtseverlere, ilericilere karşı mücadeleye çağırdı. Anti - komünizm curcunasını körükledi durdu.

Basın, halkın tedirgin olduğunu, gittikçe artan bir kaygı ve telâşın memleket çapında yayıldığını, bu halin yoğunlaştığını yazmaktadır. Bunun nedenlerini Demirel bile gizliyememektedir. «Türkiye bir çıkmaza girmiştir» diyor Başbakan. Memleketi böylesine bir çıkmaza sokan, uçurumlara doğru sürükleyen gerici egemen çevrelerdir, büyük burjuvazinin NATO'culuk, Amerikancılık politikasıdır. Gerici egemen sınıflar memlekete, halka dayattıkları bu süregen bunalımdan kurtuluşu, baskıda, terörde, bunalımın bütün yükünü halkın sırtına yüklemekte görüyorlar. Biteviye gelen zamlar, yeni yeni vergiler, işçi sınıfının, geniş yığınların omuzlarına bindiriliyor. Gene, her zamanki gibi, 1969 yılı bütçesinde arslan payı NATO harcamalarına, bu saldırganlık örgütünün dayattığı masraflara ayrılıyor.

Devlet borçları 50 milyarı aştı. Bütçe ve dış ticaret açıkları milyarları buluyor. Hükümet artık hiç ödünç almasa bile, bu borçlar, bu açıklar 2014 yılına kadar bile kapatılamaz. Fiyatlar durmadan artıyor. İşsizlik, köyde ayrışma hızı önüne durulmaz bir sel olmuştur. İşçisi, köylüsü, esnafı, öğretmeni, askeri, memuru, geniş halk yığınları bir cehennem yaşamı içindedir. Durumun böylesine ağırlaşması, memleketin Amerikan boyunduruğu altına girmesinden, Türkiye'nin yabancı tekeller için, onlarla ortaklık kuran kodaman burjuva ve ağalar için bir arpalık olmasındandır.

Halktaki telâş ve tedirginliğin kaynaklarından biri de hükümetin NATO'culuk politikasıdır. Amerikan diktasına bağlanmasıdır. Amerikan emperyalistleri Türkiye'deki durumlarını daha da kuvvetlendirmek işine hız vermişlerdir. CİA şeflerinden Komer'in Ankara'ya atanması, halk arasında, özellikle gençlik arasında sert tepkiler doğurdu. Daha Yeşilköy hava alanında Komer, «Amerikalı defol!» haykırışlarıyla karşılandı. Bindirilmiş «toplum» polisleri, Viyetnam halkının kaatili Amerikan diplomatını korudu, yurtsever gençlere saldırdı.

Neden Vaşington, Komer'i, tam bu sıralarda Ankara'ya elçi gönderdi? Gene neden DP hükümeti zamanında «Çankayanın gece kuşu» denilen eski elçilerden Mak Gi, «özel bir görevle» tam bu sırada Ankara'ya geldi? Çankaya'da, Başbakanlıkta, Genel

Kurmaylıkta yapılan görüşmelerde neler konuşuldu? Zincirleme gelen bütün bu olaylar halk arasındaki kuşkuyu, tedirginliği daha da kuvvetlendirdi.

Amerikan diplomasisinin Türkiye'de bu aktivitesi Vaşington'un global stratejisiyle bağlıdır. Amerikan emperyalistleri Viyetnam'da yenilgiye uğradı. NATO elebaşılarının Çekoslovakya'yı sosyalist ülkeler topluluğundan koparmak plânları, bir vuruşta, suya düştü. Yayılıcı Amerikan harpçileri, yenilgilerinin acısını dünyanın başka bir kesiminde, ellerinin ulaşabildiği başka bir yerde çıkarmak peşindedirler. Arka arkaya yapılan NATO tepe toplantıları, bu saldırganlık blokunun Avrupa Güney Doğu kanadını kuvvetlendirmek, Akdenizde 6. Amerikan filosunun koltuğu altında bir NATO deniz donanması kurmak kararı, dünyanın bu bölgesinde büyük tehlikelere gebedir. 6. filo teknelerinin Boğazlardan geçmesi, Karadenizde gövde gösterisi yapması, bu provokasyon, korkunç tehlike bulutlarının Türkiye üzerinde yığılmakta olduğunu gösterir. Asoşieyted Pres Ajansının Ankara'dan bildirdiğine göre, bu yıl 6. filo savaş gemileri, her iki ayda bir Türk limanlarına geleceklerdir. Ankara hükümeti bu programı kabul etmiştir. Yeni yeni kışkırtmaların eli kulağında demektir. Sonra, Amerikan emperyalistleri, bu korsan gemileriyle Türkiye'de elleri altındaki hükümeti, gerici çevreleri desteklemek, AP'nin memlekette sert bir politikaya gitmek, ulusal bağımsızlık direnişini, Amerikan düşmanlığını ezmek, parçalamak çabalarına arka olduklarını gizlemiyorlar. Ankara'da Orta Doğu Üniversitesi'nin önünde, yurtseverler, Viyetnam halkının cellâdı Komer'in otomobilini ateşe verdiler. Bu protesto gösterisi, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış için savaşan Türkiye halkının emperyalizme karşı beslediği kini daha da ateşlendirdi.

EN CANLI SORUN

Bu gelişme, memleketteki bu canlı durum, ideolojik - politik savaşı başa aldı. Toplumun gelişmesinde, bugünkü anti - demokratik düzeni kökünden değiştirmek savaşında, Amerikan köleliğine karşı bu ulusal kurtuluş savaşında sosyal güçler sorunu, özellikle işçi sınıfının tarihsel rolü sorunu bütün keskinliğiyle kendisini ortaya koyuyor.

Sınıf savaşı gelişiyor, biteviye genişliyor, keskinleşiyor. İşçi sınıfının savaşı, zincirleme gelişen kanlı grevler, gösteriler artık memleket çapında geniş yığınların, değişik halk tabakalarının işbirlikçi hükümete karşı, yabancı egemenliğe karşı direnişlerini dile getirmektedir. Kartal'da Singer fabrikasında, Magirus Oto - montaj Fabrikasında, Keban'da, daha pek çok yerlerde grevci işçiler yalnız kendileri için, gündeliklerine 5 - 10 kuruş katmak için «toplum» polisiyle, özel komando birlikleriyle vuruşmuyorlar. Singer grevcileri: «Amerikalıyı kovacağız!» parolasıyla fabrikada

Amerikan kumpanyasına karşı, polis birlikleriyle dövüştüler. İşçilerin böylesine politik bir öz taşıyan direnişleri, yurtsever gençlik ve öğrenci çıkışlarında, eylemlerinde, protesto gösterilerinde yansımaktadır. «Amerikalı defol!», «İşbirlikçi hükümet çekil!» belgisi (şiarı) günün savaş parolasıdır. Böylece Amerikan egemenliğine karşı savaş memlekette sınıf savaşının belli başlı kesimlerinden biri olmuştur.

Amerikan emperyalizmine, 6. filoya, işbirlikçi hükümete ve faşizme karşı başlayan, ülkenin her yanında patlak veren kanlı yığın gösterilerinde işçi sınıfı, bu savaşta sürükleyici devrimci güç olduğunu artık ispatlamıştır.

Bu durumda, gerici egemen çevrelerle geniş halk yığınları arasındaki uzlaşmaz çelişkilerin böylesine sertleştiği, NATO'nun güdücüsü Amerikan emperyalizmiyle halkımız arasındaki savaşın yoğunlaştığı bu politik dönemde hangi sınıfın sürükleyici güç olduğu sorunu ele alınıyor. Bu savaşta hangi sınıf temel güçtür? Gelişmenin, savaşın ana doğrultusu nedir? Bunun gerçek özü nedir? Başlıca ideolojik - politik sorunlardan biri budur.

Lenin'in belirttiği gibi, «Taktiklerini doğru kurabilmek için» komünistler, gerçek devrimciler bu soruya açık, kesin cevap vermek zorundadırlar.

Bugün Türkiye'de Amerikan hegemonyasına karşı büyük burjuvazinin diktatorasını uygulayan işbirlikçi hükümete, gericiliğe karşı direnen, savaşan güçler, örgütler bir boydan ve bir soydan değildir. Değişik akımlar, birbirine aykırı görüşler, stratejik, taktik ayrılıklar, birbirini tutmayan savaş biçimleri, savaş belgileri, örgüt biçimleri ortaya çıkmaktadır. Bugüne kadar bütün bu anti - emperyalist, anti - feodal güçlerin savaşlarını koordine edecek, ayarlıyacak, tek amaca yöneltecek ve çok zorunlu olan Ulusal Demokratik Cephe kurulmuş değildir. Bütün ilerici güçlerin, yurtsever örgütlerin, partilerin üzerinde anlaştıkları bir minimum savaş programları yoktur. Bu durum gerici egemen çevrelerin, işbirlikçi hükümetin, Amerikan emperyalistlerinin «ayır, buyur» taktiklerini kolaylaştırıyor, yurtsever güçlerin savaşlarını zorlaştırıyor.

Oysa bütün ilerici, anti - emperyalist güçleri, örgütleri Ulusal Demokratik Cephe'de birleştirecek, onlara eylem birliği sağlayacak objektif ve sübjektif ortam ve koşullar olgunlaşmaktadır. Bir kaç örnek verelim.

TMGT ve 40 kadar öğrenci örgütü 1969 yılını yabancı sermayelere karşı savaş yılı ilân etti. Bunlar, ulusal endüstriyi koruma haftası açtılar. Bu eylemi yaymak için konferanslar, gösteri yürüyüşleri tertipliyecekler. Bir savaş programı hazırlıyorlar. Bu çıkış yabancı sermayelere, Amerikan emperyalistlerine, işbirlikçi büyük burjuvaziye karşı bir savaş, bir direniş biçimidir. Bu savaş kampanyası işçi sınıfını da, yerli ve yabancı tekellerin ara-

lıksız baskısı altında bulunan ulusal burjuvaziyi de, orta tabakaları da, köylüyü de, küçük esnafı da çok yakından ilgilendirmektedir. Yabancı sermayelere üstünlükler, serbestlikler sağlayan kanunların kaldırılması, ikili anlaşmaları bozulması, Türkiye'nin NATO'dan çekilmesi, Türk ordusunun yabancı komutası altından kurtarılması ve gerçekten ulusal bağımsızlığı, Cumhuriyetin toprak bütünlüğünü savunan bir ulusal - halk ordusu olması, topraklarımızdaki Amerikan üslerinin, atom yığınaklarının dağıtılması, bunlara el konması, madenlerin, petrol yataklarının, dış ticaretin, bankaların devletleştirilmesi, devlet işletmelerinin ve devlet hazinesinin tekelciliğe giden özel sektörcü kodaman burjuvazinin bir arpalığı olmaktan çıkarılması, ağalığı, derebeylik artığı ilişkileri söküp atacak köklü bir toprak reformunun yapılması, milyonlarca, geniş köylü yığınlarının yıkımdan kurtarılması, anti - demokratik kanunların 141 - 142 gibi faşist ceza kanunlarından aktarılma maddelerin kaldırılması, devlet mekanizmasının gerici bürokratik kadrolardan arınması, faşist tipi, şeriatçı, padişahçı örgütlerin dağıtılması, devrimci, ilerici politik örgütlere, en başta Türkiye Komünist Partisi'ne konan yasakların kaldırılması. Bütün bunlar, bunların benzeri daha pek çok istekler bugün değişik, geniş halk tabakalarının, uğrunda savaştığı canlı istekler olmuştur. Bu istekler, Ulusal Demokratik Cephe için bir savaş programıdır. Böyle bir güçbirliği gerçekten **halkçı** bir hükümetin kurulabilmesi için zorunluktur.

ULUSAL BİRLİK

Ulusal bağımsızlık savaşı çetin bir savaştır. Ulusun, halkın değişik sınıfları, tabakaları bu savaşa katılmaktadır. İşçi sınıfı, onun savaşkan öncü kolu olan, onun savaşta genel kurmayı olan Komünist Partisi ulusal bağımsızlık direnişinin ön sıralarında yer alıyor, Ulusal Demokratik Cephe ülkü ve ilkelerini bütün anti - emperyalist, anti - feodal güçlere, örgütlere maletmeye çalışıyor. Ana sorunlardan biri de, bu savaşta işçi sınıfının hegemonyasını sağlamaktır. Daha önlemlisi işçi - köylü bağlaşıklığını, savaşta işçi sınıfının önderliği altında kurmaktır. Ulusal Demokratik Cephe, büyük tekellerin, yabancı sermayelerin baskısı altında olan, onlarla yarışamayan, ulusal nitelik taşıyan burjuvaziyi de kapsamına alır. Bu burjuvazi, ezildiği için yabancı ve tekelci burjuvaziye, emperyalizme, derebeylik kalıntısı ilişkilere karşıdır. Ama sömürücü sınıftan olduğu için de köklü devrimlerden korkuyor. O bu savaşta kendi egemenliğini sağlamak, kaptan köprüsünden komuta etmek amacını güdüyor. Bu burjuvazinin olumlu, ilerici yönünü, niteliğini olduğu gibi, gerici, tutucu, sömürücü niteliğini de gözden kaçırmamak gerek. Onun gericilik niteliği Ulusal Demokratik Cephe'ye yanaşmasını, bağlanmasını zorlaştırıyor.

Ulusal sorun toplumun gelişmesinde, ulusal bağımsızlık direnişinde en karmaşık, en çetin sorunlardan biridir. İçinde bulun-

duğumuz sosyalizmle kapitalizm arasındaki savaş çağında, ulusal devrimler çağında, sosyalist ideolojiyle burjuva ideolojisi arasındaki çetin savaş çağında bu sorun çok daha keskin bir nitelik kazanmıştır. Ulusal politika sorunları canlıdır ve canlı çözüm ister. Sınıfsal ve ulusal ilişkileri ayarlıyabilmek, onları görebilmek ancak gerici ideolojilere karşı savaşmakla olur. Savaşta sınıfsal niteliği unuttun mu oportünizm bataklığına çabuk yuvarlanırsın.

Lenin der ki: «Ulus kavramını, o "ulusu" meydana getiren sınıflar arasındaki çelişkileri yapma soyutlaştırmalara dayamak doğru değildir». Ulus sınıflar üstü, sınıflar dışı değildir. Bundan ötürü «sınıflar üstü ulusal birlik» olamaz. Burjuva ideologları ve oportünistler, komünistlere, sosyalizme, ilerici güçlere «sınıflar üstü ulusal birlik» sloganiyle saldırıyorlar. İşbirlikçi hükümetin başbakanı Demirel bu tür «birlikten» sık sık söz ediyor. Sonra, bunun arkasından hemen, «sınıf kavgalarını önlemek görevimizdir» diyor. Böylece baklayı ağzından çıkarıyor. Egemen sınıflar, onların ideologları, politikacıları, oportünistler, işçi sınıfının birliğini, öteki yurtsever güçlerle dayanışmasını, ötedenberi komünist hareketi baltalayan likidatörler sınıf savaşını ulusçuluk savaşına dökmeye, emekçilere nasyonalizm zehirini aşılamaya çalışıyorlar.

Sağ ve «sol» oportünistler ulusal bilinci tersyüz etmek, bozmak işinde sömürücü sınıfların, emperyalistlerin ortaklarıdır. Bunlar lâfta nasyonalizme karşıdırlar. Ağız dolusu «enternasyonalizmden» söz ederler. Böylesine ikiyüzlüdürler. «Sosyal nasyonalizm, diyor Lenin, oportünizmdir.» «Sol» oportünistler de, sağlar gibi, nasyonalistlerle işbirliği kurar. Maocular bugün bunun en tipik örneğidir.

Ulusal Demokratik Cephe, bağımsızlık savaşı içinde, bu sürecin gelişmesiyle kurulur. Amerikan emperyalizmine, işbirlikçi çevrelere, hükümete karşı savaş, ekonomik, politik, sosyal, kültürel kurtuluş için, tam bağımsızlık için savaş, ulusun, halkın her yanlı gelişmesi için savaş, Marksizm - Leninizme aykırı uydurma teorilerle, ilerici güçlerin birliğini parçalayıcı tutumlarla gerçekleşemez. Demokratik özlü ulusçuluk anlaşılır bir şeydir. Ulusal bağımsızlık hareketini var güçleriyle destekleyen komünistler, Komünist Partisi, proleter enternasyonalizmini hiç bir zaman gözden kaçırmıyor. Türkiye'de komünistler, yerli ve yabancı sömürücülerin at oynattıkları bir sömürü düzeninde, birbirine karşı sınıf ve tabakaların birbiriyle uzlaşmaz çıkarları bulunan bir düzende, başka başka amaçlar güden sınıfların çatıştığı bir düzende bulunduklarını hiç bir zaman unutmuyor. İşçi sınıfının çıkarları, ulusun çoğunluğu olan emekçilerin çıkarlariyle bağdaşıyor. İşçi sınıfı, onun partisi —Komünist Partisi— ulusal bilinci ulusun gerçek çıkarlarına göre geliştiriyor. Burjuva ideolojisiyle savaşta hiç bir uzlaşma, kompromi, tarafsızlık yapılamaz, böyle bir şey

yoktur. Sınıfsal ilkeler (prensipler) Lenin'in belirttiği gibi, uzlaşmazlar. Burjuva ideolojisinin içyüzünü açığa vurmak, komünistlerin vazgeçilmez görevidir.

SÖMÜRGECİLİĞE KARŞI

Sömürgeciliğe karşı direniş ulusal sorunun temeli, bağımsızlık ve kurtuluş hareketinin savaş alanıdır. Ulusal endüstriyi savunma kampanyası bu savaşın bir kesimidir. Öğrenci gençler, İstanbul Teknik Üniversitesi kapısına bir pano koydular. Üstündeki kalın yazıda: «Montaj sanayii ve "Ortak - pazar" bizi içimizden yıkan bir Truva atıdır» deniliyor. Gene bu kampanya sırasında konuşanlar, yeni sömürgeciler, Türkiye'nin ağır endüstri kurma çabalarını baltalıyor. Yabancı kumpanyalar ve yerli ortakları küçük montaj fabrikaları, atelyeleri kuruyorlar. Çıkardıkları malları piyasada çok pahalıya satıyorlar... Memleketin «Ortak - pazara» bağlanması, kendini ipe asması demektir, dediler.

Senatoda 1969 bütçesi görüşülürken senatör A. Pestilci, montaj ve ambalaj sanayiinin, milli ekonomimizi içinden ve dışından baltalamakta olduğunu söyledi.

Evet bunların hepsi doğrudur. Ama sorunun hepsi bu kadar değildir. Amerikan, Batı Alman, Fransız, İtalyan, İngiliz, İsviçre, Hollanda kumpanyaları, yabancı tekeller, Türkiye'de özel sektörle ortaklıklar kuruyor. Bu anonim ortaklıkların kapılarına Türkçe birer tabelâ asılıyor. Ama işletmenin, kumpanyanın % 70 - 80'i yabancı sermayelerindir. Türkiye'de böyle 104 tane karma işletme vardır. Bunlar, kavuçuk, lâstik, kimya, ilâç, metal, besin, montaj, ambalaj endüstrisi kollarına, turistik işletmelere, komisyonculuk işlerine dadanmışlardır. Yabancı sermayeler, tekeller, Türkiye'de petrol yataklarının, renkli madenlerin, uranyum, krom yataklarının üstüne oturmaktadır. Peyledikleri bu yatakları işletmiyor, yedek tutuyorlar. Şel, Mobil, Sokoni, Kalteks kumpanyaları kendi petrollerini, akaryakıtlarını Anadolu piyasalarına sürüyorlar. Bunların en büyük müşterisi ordudur. Montajcılar da bu yöntemi kullanıyor, bu yoldan yürüyor. Gereçleri, parçaları Amerika'dan, Avrupa'dan harçsız, gümrüksüz, vergisiz getiriyorlar.

1954'te, Amerika'nın o zamanki Ankara Büyükelçisi Mak Gi Dışişleri Bakanlığına bir nota gönderiyor. Amerikan «Yardım Kurulu» için çalışan aracılara kolaylıklar gösterilmesini, bunların yakınlarının dışardan getirtecekleri mallardan gümrük, harç alınmamasını istiyor. Meclisten geçmeden yürürlüğe girmiş ikili anlaşmalardan biri de budur. NATO işyerlerinde üstencilik edenlerin (müteahhitlerin), aracıların yararlandıkları bu serbestlikten montajcılar da yararlanmaktadır. Gümrükler onlar için han kapısıdır.

Bu montaj endüstrisiyle yerli ve yabancı bankalar bağlıdır. Türkiye'de 5 binden fazla küçük ve orta işletmeye el atan Sanayi

Kalkınma Bankası, Türkiye'de parababalarının taçsız kırallığı olan İş Bankası, Yapı - Kredi Bankası, Garanti Bankası ve öteki yabancı bankalarla, tekellerle içli dışlıdır. Koçlar, Eczacıbaşılar, Taşkentler, Selekler, Yazıcılar, Ulagaylar, Koperler, Demireller Amerikan «kasırga» iş adamlariyle kolkoladır. Koç, tekelci duruma yükselmiş 44 işletmenin, anonim ortaklıkların baş patronlarından biridir. «Koç Holding» tekeli General Elektrik, Ford gibi, Düpon gibi tekellere bağlıdır. «Anadol» otomobillerini monte edip piyasaya süren «Otosan», motorlarını Ford'un İngiltere'de bir dalı olan Reliant Engineering kumpanyasından alıyor.

«Yeni sömürgeciler», bildiğimiz, halkımızın çok iyi tanıdığı eski sömürgecilerdir. Yalnız yerli işbirlikçiler, aracılar eski Nemlioğlu tipi aracılardan çok daha başkadır. Bunlar tekelci durumuna yükselmiş, memleket ekonomisinin, ticaret ve endüstrisinin kilit yerlerine el atmışlardır. Borsalar, ticaret, sanayi odaları onların kumanda yerleridir. Kodaman burjuva, ağa, yabancı tekeller üçlüsü, halkı, memleketin, devletin kaynaklarını amansız bir hırsla sömürüyor. Hükümetin ekonomi politikası, devlet hazinesi, vergi sistemi, bütün bu mekanizma bu yerli - yabancı asalakların yararına işliyor. AP'nin sözcülerinden A. Yalçın, Bütçe Karma Komisyonu'nda, bu gerçeği gizliyemedi. «Devlet eliyle ferd zengin etmeyi kolaylaştıran bir ortam vardır... Lisanslar, kotalar, yasaklar, müsaadeler belli çevreler için bol gelir kaynağı olmuştur. Monopolcu, tekelci yaratan bir iktisadî rejim vardır» dedi. Memlekette sermayelerin birikimi, yoğunlaşması (konsantrasyonu) gittikçe barbarlaşan bir süreç içindedir, yabancı tekellerin soygunuyla içiçe girmiştir.

Yabancı tekellerin elinde, Türkiye'de at oynatmalarını sağlıyan özel yasalar vardır. «Yabancı sermaye kanunu» gibi. Buna «Randal kanunu» derler. Bu «yasa»ya dayanarak onlar, kârlarını toptan veya perakende, istedikleri zaman dışarıya aktarabilirler. 1967 yılında yabancı kumpanyaların dışarıya aktardıkları kârlar, o yıl Türkiye'ye getirdikleri, yatırdıkları sermayelerden 45 milyon lira fazladır. Onların elinde, memleketin petrol yataklarının üstüne oturmak serbestliğini sağlayan Max Ball «kanunu» var. Onlara karşılık - paralardan bol krediler sağlayan Kooley Fonu var. Bunlar ve konsorsiyom, padişahlar zamanındaki Genel Borçlar Kurulu gibi, devlet içinde bir devlettir. Sömürgecilerin elinde ince hesaplarla kurulmuş emme - basma tulumbası, borçlandırma mekanizması vardır. Türkiye'nin ekonomik, politik, sosyal, kültürel bunalımların burgacında debelenmesi, bu bağımlı durum, mutlu azınlığın sömürgecilerle elele vermiş olmasından, hükümetin millet düşmanı politikasından ileri gelmektedir.

Tekelci yabancı sermayeler Türkiye'de ağır endüstri kurmuyor. Türkiye onlar için mallarına sürüm pazarı, ucuz iş gücü ve ham madde kaynağıdır. İşbirlikçi, tekelci büyük burjuvazinin ya-

bancı dev tekellerle bağlaşıklığı, hükümetin NATO'culuk politikası, ağalık sisteminin, derebeylik artığı ilişkilerin ayakta durması memleketin gelişmesini, endüstrileşmesini baltalıyor, köstekliyor.

Montaj, ambalaj sanayii dedikleri, küçük çapta fabrikalardır. Montaj yapma, dışardan getirilen parçaları takıp takıştırmaktır, yepyeni makineler, motorlar, tezgâhlar, elektronik donatımlar, modern teknik araçlar yapmak, kombinalar kurmak değildir. Montaj endüstrisi uzman, iyi usta işçi kadroları yetiştirmez, yetiştiremez. Bunlar büyük işçi topluluklarını bir çatı altında toplamaz. Bu durum işçilerin dayanışmalarını zorlaştırıyor. Bu tür işletmeler, endüstrinin, tekniğin gelişme yollarını tıkıyor. Oysa işçi sınıfının gelişmesi, onun omurgası olan kadronun kuvvetlenmesi büyük makine endüstrisinin, makine üretiminin gelişmesine, endüstriyel, bilimsel ve teknik gelişmelere bağlıdır.

Yeri gelmişken daha bir olaya değinelim: Sovyetler Birliği'yle bir anlaşma yapıldı. Büyük komşumuz, Türkiye'de ağır endüstrinin gelişmesini sağlıyacak nitelikte kombinalar, fabrikalar kuracaktır. Türkiye'de bulunmayan alüminyum endüstrisi gibi. Kurmak için makineler, donatımlar sağlıyacak. Bunların kurulmasında çalışacak, sonra bunları işletecek ustaların, uzmanların yetiştirilmesine yardım edecek. Bu işletmelerin kurulması için, çok ucuz faizle, uzun vadeli, 2,5 milyar liralık bir kredi sağlıyor. Karşılığını Türkiye, dışarıya sattığı geleneksel ihraç mallariyle ödeyecek. Sovyetler, bu kredileri sağlarken, bu fabrikaları kurarken hiçbir politik şart, Türkiye Cumhuriyeti'nin bağımsızlığını sınırlayan hiçbir şart koşmamaktadır. Tam tersine, büyük komşumuz, halkımıza yaptığı bu tür yardımla onun ekonomik bağımsızlığa kavuşmasına, yabancı kölelikten kurtulmasına destek oluyor. Memleketteki gerici çevreler, sömürgecilere bağlı olanlar, Sovyetlerin bu cömert yardımını baltalamak için yabancı tekellerle, Türkiye'de ağalık süren Amerikalılarla yarışıyorlar. Uydu AP hükümeti bu anlaşmaya, olayların zoru altında, ayak sürüyerek gitti. Hükümet, tepesinde Amerikan baskısı arttıkça, bu anlaşmayı sabote etmek, bu yardımın varlığını unutturmak yoluna sapıyor. Konkre durumu göremiyen, sapık ideolojilere, akımlara yelken açan, kendilerine «solcu» diyen bazı kimseler, Sovyetlerle yapılan bu anlaşmayı Amerikan anlaşmalarıyla bir tutacak kadar sapıtıyor, bunu Türkiye halkına değil, uydu hükümete yardım sayıyor.

SÜRÜKLEYİCİ DEVRİMCİ GÜÇ

İşçi, sendika, grev hareketleri yalnız genişlemekle, daha sert, daha bilinçli, daha örgütlü olmakla kalmıyor, gittikçe daha kuvvetli bir süreç niteliği alıyor, günlük olayların, toplum yaşantısının bellibaşlı sorunu oluyor. İşçi sınıfı, politik alanda artık sü-

rekli bir etkendir. Bu durum, işçi hareketinde yeni bir aşamanın başladığını gösteriyor. Bu gelişmenin önemli başka bir yönü vardır. Grevler daha çok yabancı, yerli - yabancı karması fabrikalarda, NATO iş yerlerinde olmaktadır. Magirus ve hele Singer fabrikası işçilerinin grevleri her bakımdan ilginçtir. Singer işçileri bilinçli, örgütlü, politik bakımdan olgun bir savaş örneği verdiler. İsteklerini geçirmek, Amerikalı direktör Roks'u fabrikadan atmak için polis birlikleriyle, yeşil bereli komandolarla döğüştüler, barikatlar kurdular, fabrikaya oturdular. «Amerikalı defol!» haykırışlarını tok sesleriyle memlekete bir kere daha yaydılar. Bu grevler, yurtsever öğrenci ve gençlik direnişleriyle örülmektedir. Gericiliğe, faşist saldırılarına, uydu hükümete, Amerikan köleliğine karşı savaş gereken tabana oturmakta, politik yörüngesine girmektedir. İşçi sınıfının, memleketin politik yaşantısında sürekli bir etken olduğu, Amerikan köleliğine karşı, gericiliğe karşı, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrunda, ilerici bir Türkiye uğrunda savaşkan temel güç olduğu belirli biçimlerde kendini göstermektedir. İşçi sınıfı gücünün, nüfusun tümü içindeki proleter oranından ölçülemiyecek kadar büyük olduğu gerçeği ortaya çıkmaktadır.

Bu durumu, bu gelişmeyi göremiyenler, işçi sınıfının bu niteliğini, devrimci ana güç olduğunu anlıyamıyanlar, bunu tartışanlar var. Kimileri: «Ancak köylü devrimci bir sınıf olabilir» diyor. Bunlar: «Türkiye bir köylü denizidir, köylü, nüfusun % 75'idir» diyor. Bu görüş, bu akım bilimsel bir görüş değildir. Marksçı - Leninci görüşe, bilime aykırıdır. Bu görüş ve akım işçi - köylü bağlaşıklığına,bunların savaş birliğine, savaşta işçi sınıfının tarihsel önderliğine karşıdır. Lenin tâ ne zamandan söylemiş, belirtmiştir: «Bu çağın tarihsel koşullarında köyle şehir bir olamaz. Şehir köyü, ister istemez peşinden sürükler... Köy ister istemez şehrin peşinden gider. Yalnız bir sorun var: Şehirli sınıflardan hangisi, hangi sınıf, köyü peşinden sürükleyip götürebilecektir? Hangi sınıf bu sorunun üstesinden gelebilecektir? Şehrin öncülüğü nasıl bir biçim alacaktır?»

Burjuvazi mi, işçi sınıfı mı, hangisi çözecek, çözümliyecek bu dev sorunu? Burjuvazi, daha birinci kurtuluş savaşının ilk aşamasında, demokratik devrimden yan çizdi, toprak devrimine yanaşmadı. O, Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın demokratik devrime dönüşmesini, köklü toprak reformu yapılmasını, derebeyliğin kökünden kazınmasını önledi. O, derebeylik toprak mülkiyeti biçimi içinde kapitalist ilişkilerin geliştirilmesi yolunu, köy için, köylü için, geniş yığınlar için bir cehennem yolunu seçti. Burjuvazi ağalarla anlaşma, sarmaşma yoluna gitti. Oysa bu yol, bu süreç, bu burjuva - ağa işbirlikçiliği, bu kompromi ulusal burjuvazinin, yani yabancı sermayelerin baskısı altına düşen, toprak ağalığı, derebeylik kalıntısı ilişkilerin kıskacından çıkamayan burjuvazinin de za-

rarınadır. Bir gerçek ortada duruyor. Köylü sorununu, köylünün yararına burjuvazi çözmedi, çözemedi, çözemez. «Köylü memleketin efendisidir» dendi. Ama gerçekte ve sonuçta, kodaman burjuva - ağa - sömürgeci üçlüsü köylünün, halkın, işçinin, geniş yığınların ensekökünе oturdu.

Köylü, değişik sosyal grup ve tabakaları içine almakla beraber, milyonlarca köylü toprak istiyor, derebeylik artığı ilişkilerin, marabacılığın, yarıcılığın, angaryacılığın, tefeciliğin, ağalığın kaldırılmasını istiyor, baskıdan, ezgiden, adaletsizlikten kurtulmak istiyor, ürünlerine adaletli fiyat, ucuz şehir malları, endüstri malları istiyor. Köylü, işçi sınıfının doğal müttefiğidir, onunla bağlaşıktır.

İşçi sınıfı, onun partisi, Komünist Partisi köylü eylemlerini, çıkışlarını, bunların günlük savaşlarını, onların ağalıktan, açlıktan, topraksızlıktan, jandarma sopasından kurtulmak direnişlerini örgütlemeye gitmedikçe, ilerici örgütleri, güçleri bu savaşa çekmedikçe tarihsel görevini yapamaz. Burjuva partilerinin bütün taktiği, amacı, köylü yığınlarının dizginlerini ellerinden kaçırmamaktır, bu oy küpünü birbirlerinin elinden çekmektir. Küçük burjuva - nasyonalist akımlarını temsil edenler, işçi sınıfının bu savaşta öncülük rolünü tanımıyorlar «Ancak köylü sürükleyici güçtür» diyen Mao'cuların ağzını kullanıyorlar.

Kimileri, bu savaşta «sürükleyici güç gençliktir» diyor. Onlar, iyi niyetle de olsa, savaşın niteliğini göremiyor, anti - emperyalist savaşın, sınıflararası çetin savaşın en sert kesimlerinden biri olduğunu seçemiyorlar. İşçi sınıfının rolünü kavrayamıyorlar. Oysa, ilerici gençlik, savaşkan öğrenciler, düşmanla, faşist komandolarla, uydu hükümetin baskı güçleriyle vuruşmalarda piştikçe işçi sınıfının gücünü, rolünü gittikçe daha iyi anlamaya başlıyorlar. Yurtsever gençlerin, işçilerle dayanışma eğilim ve eylemlerine grevlerde, Amerikan emperyalizmine karşı savaşta tanık olduk. İşçi sınıfı devrim savaşında, artık gerçek yerini almaktadır. Gençler de, işçi sınıfının öncü, sürükleyici rolünü, yürüttüğü savaşlarda daha iyi anlamakta, ona sıkı sıkıya sarılmaktadır.

Kimileri: «Milli güçler», «canlı güçler», «emekçiler» deyip, ayırmalar yapıyor, sonra bunların hepsini bir çuvala dolduruyor. İşçi sınıfının devrimci temel güç olduğuna yanaşmıyor. Bu olayın üzerinden atlıyor. «Türk Solu» sorunu daha da karıştırıyor: «Türküm diyen herkes»i anti - emperyalist güçler arasına katıyor. Demireller de, Turallar, Topaloğulları da, bütün Amerikancılar, gericiler kendilerine «Türk» diyor. Bütün bu ters, «sınıf üstü», «sınıflar dışı birlik» görüşünün dipsizliğini, çürüklüğünü, zararlılığını anlattık.

Gene gerçek savaş alanına ters bir açıdan sürülen «milli demokratik devrim» sloganı vardır. Kupkuru bir slogan. Haklı ola-

rak, bu görüş eleştiriliyor. En başta, bu belginin (şiarın) konkre savaş sürecinden kopuk olarak ileri sürüldüğü belirtiliyor. «Milli demokratik devrim» diyenler, böyle bir devrime, böyle bir aşamaya yükselebilmek için önce ne yapmak, nelerden geçmek gerektiğinden, hele bu devrimde temel devrimci gücün kim olduğundan açıkça söz etmiyorlar. Genellikle «emekçiler», «proletarya» diyorlar. Onlar: «Bu savaşta öncülük, önderlik onu hak ederek elde edenindir» diyorlar. Oysa bütün sorun, işçi sınıfının öncülük rolünü başarabilmesi için savaşmaktır. Birinci kurtuluş savaşında burjuvazi, egemenlik «kılıcımın hakkıdır» dedi, başa oturdu. «Milli demokratik devrim» diyenlerin stratejisi bir burjuva «devriminin» dışına çıkmıyor. Sonra, konkre olarak, Amerikan emperyalizmine karşı savaşı arka plâna itiyor. Onlar, Ulusal Demokratik Cephe ilkesini böyle bir stratejiyle değiştiriyor. Bundan ötürü de ilerici güçleri toplayıcı, birleştirici olmaktan uzaklaştırıyorlar. Yersiz, zamansız «sol» gevezeliği ediyorlar.

Kimileri de, Kuva-i Milliye günlerine dönelim, diyor. Evet, o günler halkımızın en şanlı savaş gelenekleriyle doludur. O savaşın olumlu bir yönü de bütün halkçı güçlerin bir ulusal savaş cephesinde omuz omuza vermiş olmasıdır. Ama işçi sınıfı, koşullar öyle getirdi ki, o aşamada, canla başla direndiği halde hegemonyasını kuramadı. Halk, saldırıcıları ve emperyalistleri tutan padişah hükümetine karşı savaşarak ırmaklar gibi kan akıttı, düşmanları yendi. Ama egemenlik başkasının elinde kaldı. Halkımızın savaş geleneklerine, devrimci, ilerici deneylerine bağlı kalmak başka, «geri dönmek» büsbütün başka şeydir.

İşçi sınıfı, toplumsal gelişmede birinci derecede rol oynuyor. Onun devrimci bir bilinci vardır. Savaşkanlığı, örgütlenme niteliği en yüksektir. Bundan ötürü bu sınıf sonuna kadar en devrimci, en demokratik bir güçtür. Ve işte bunun için o, Amerikan köleliğine karşı, gerici egemen çevrelerin faşist biçimi bir diktatoraya geçme zorlamalarına karşı savaşta, ulusal bağımsızlık, demokrasi ve barış uğrundaki savaşta başta gelen, sürükleyici bir sınıftır. İşçi sınıfı Türkiye'nin tam bağımsızlığı için, onun gerilikten, bu geriliğin bütün nedenlerinden kurtulması, demokratik bir gelişme yolundan yürümesi için savaşan bir sınıftır. Çünkü böyle bir gelişme geniş halk yığınlarına iyi bir yaşam sağlar, Türkiye'nin kapitalist olmayan bir yoldan sosyalist devrime, böyle bir oluşuma geçmesi için gereken ortamı hazırlar, bu yolu açar.

İşçi sınıfı son 50 yıl içinde gelişti, çok acı deneyler edindi. Bu sınıfın devrimci rolü daha belirli biçimler aldı. Ulusal bağımsızlık, demokrasi, barış ve sosyalizm için savaşta, mutlu Türkiye için savaşta kendisine gereken yeri almak bilinci olgunlaşmaktadır. İşçi sınıfı, Ulusal Demokratik Cephe Birliği'nin zorunluğunu gittikçe daha iyi anlamaktadır. İşçiyi köylüden, yurtsever ilerici gençliği bunlardan ayırmak, ve tek tek savaşa sürmek istiyenler, yahut «yeni baştan başlayalım» diyenler akıntıya kürek çekiyorlar.

Amerikancı hükümet, memleketi, halkımızı korkunç bir yıkıma doğru, emperyalistlerin, NATO baş patronlarının saldırganlık plânları uğrunda bütün bir halkı atom harmanlarında yakmaya doğru sürüklüyor. Bu hükümet, gerici egemen çevreler faşizme gidiyor. Bu yıkım politikasına, bu çılgınca gidişe karşı savaş ancak bütün yurtsever ilerici güçlerin, örgütlerin, partilerin eylem birliği ile başarıya ulaşabilir. Amerikan kölelik boyunduruğunu kırmak, uydu hükümeti baştan atmak, büyük burjuvazinin faşist diktatora çabalarını boşa çıkarmak, onu yenmek, halktan yana, NATO'ya karşı, barışçı bir hükümeti işbaşına getirmek savaşı gelişiyor. İşçi sınıfı, sürükleyici devrimci güç olduğunu, her günkü eylemleriyle ortaya koyuyor. Bu sınıf tarih önünde sorumluluğunu, yükümlülüğünü gittikçe daha iyi kavrıyor. Türkiye Komünist Partisi, işçi sınıfının önünde halkımızın önünde yükümlendiği savaş sorumluluğunu bir saniye bile unutmamıştır, unutmuyor.

(**Yeniçağ**, Ocak 1969)

«İşçi Sınıfına Bilincin Dışarıdan Götürülmesi»

İbrahim AKIN

I

Sosyalizmin bir bilim olarak ortaya çıkışı, burjuvazinin kültürel gelişiminin derinliği ve enginliğiyle yakından bağlantılıdır. Kapitalist ekonomi nasıl mezar kazıcısı işçi sınıfını büyüterek kaçınılmaz ölümüne doğru gidiyorsa, kapitalizmin üst yapısını oluşturan burjuva kültürü de sosyalizmi kaçınılmaz bir biçimde doğurdu.

İşçi sınıfının bilimsel dünya görüşü olan sosyalizm, burjuva kültürünü kesinlikle özümsemiş aydınların dilinde ve kaleminde gün ışığına çıktı. Ve bu bilim, sınıflarına ihanet etmiş bu aydınlarca işçi sınıfına iletildi. Konuya açıklık getiren en özlü metin K. Kautski'ye aittir. Lenin «Ne Yapmalı?» adlı eserinde K. Kautski'den şu bölümü aktarıyor:

«Elbette bir öğreti olarak, sosyalizmin kökleri, tıpkı proletaryanın sınıf mücadelesi gibi, modern ekonomik ilişkilerde bulunmaktadır. Ve sosyalizm, ikincisi gibi kapitalizmin yığınlarda yarattığı yoksulluk ve sefalete karşı mücadeleden ortaya çıkar. Ama sosyalizm ve sınıf savaşımı yanyana doğar, birbirinden değil; herbiri farklı koşullarda ortaya çıkar. Modern sosyalist bilinç, yalnızca derin bilgi temeli üzerinde yükselebilir. Gerçekten de, modern iktisat bilimi, diyelim modern sosyalist bilinç, yalnızca derin bilgi temeli üzerinde yükselebilir. Gerçekten de, modern iktisat bilimi, diyelim modern teknoloji kadar, sosyalist üretim için bir koşuldur ve proletarya, ne denli isterse istesin ne birini ne ötekini yaratabilir, her ikisi de modern toplumsal süreçten ortaya çıkar. Bilimin taşıyıcısı proletarya değil, burjuva aydın tabakadır: Modern sosyalizm, bu tabakanın tek tek üyelerinin zihinlerinden kaynaklanmıştır. Ve bunu entellektüel olarak daha gelişmiş olan ve koşulların elverdiği yerlerde modern sosyalizmi proleter sınıf savaşımına sokan proleterlere iletenler de bunlar olmuştur. Demek oluyor ki sosyalist bilinç, proleter sınıf savaşımına dışardan verilen bir şeydir, onun içinden kendiliğinden çıkan bir şey değil.» (K. Kautski; aktaran: Lenin, **Ne Yapmalı?**, s. 53.)

II

Hiç kuşkusuz burjuva aydınlarının tümü bu keşfe katılmadılar ve burjuvazi, bu yeni dünya görüşünü hoş karşılamadı. Gerçeği keşfeden, sosyalizmin bilimini kuran aydınlar, burjuvazi tarafından hor görüldüler, eziyet ve işkenceye uğratıldılar. Daha ba-

şından bu bilimin ait olduğu sınıfa iletilmesine engel olmak için mülk sahibi sınıfların cepheden karşı koymaları, denilebilir ki sınıf savaşımının önüne geçemiyordu.

Burjuva kültürünün bütünüyle burjuvaziye ihanet etmesi diye bir olay yoktur. Doğal ve kaçınılmaz olan bu zengin kültürden sosyalist düşüncelerin doğmasıydı. Ama bu ne kadar doğalsa, mülk sahibi sınıfların içinden çıkmış aydınların bu yeni dünya görüşüne, eninde sonunda burjuvazinin sınıf damgasını vurmaları, onu sağa ya da «sol»a çekmeleri de o kadar doğaldı. Marks, Engels ve onları izleyenler bu yeni dünya görüşünü arık tutmak ve geliştirmek için yoğun bir çaba gösterdiler.

Teori başlangıçta, ortaya çıkışını sağlayan burjuva dünya görüşünün kaçınılmaz bir şekilde izlerini taşıyordu ve tarlanın ayrık otlarından temizlenmesi uzun sürdü.

III

Büyük Oktobr Devrimi'nin hazırlandığı yıllarda, o deney yıllarında, ve en önemlisi işçi sınıfı partisinin teorik ve pratik yaratılması yıllarında, «işçi sınıfına bilincin dışarıdan götürülmesi» sorunu önemli bir sorundu ve Lenin bu soruna, **«Ne Yapmalı?»** adlı ünlü eserinde çözüm getirdi. Dar pratikçiliğin, teoriyi küçümseme eğilimlerinin ağır bastığı o yıllarda, Lenin teorinin pratikte birleştirilmesi sorununun can alıcı yanıtının «parti» olduğunu ve bir «devrimciler örgütü» olmaksızın işçi sınıfına siyasi bilincin iletilemiyeceği ve devrimin gerçekleştirilemiyeceğini açıkladı.

Teoriyi küçümseme eğilimi beraberinde onu kabalaştırma ve işçi sınıfının geri bilincine uydurma eğilimlerini, «ekonomizmi» getiriyor, bu da kaçınılmaz bir şekilde «örgüt» sorunuyla çitişiyordu. «Devrimciler örgütü» yerine, gevşek, yığınların geri bilinç düzeyine uygun bir örgüt, parti tipi geliştirilmeye çalışılıyordu.

Ekonomizm işçi sınıfını, işçinin patronla olan ekonomik savaşımı dar çemberinde, sınıf savaşımının içinden kendiliğinden doğabilen bu bilinç düzeyinde tutmak gerektiğini söylüyordu. Bu eğilim sonuçta, terörizmin sınıfın dışında eylemlerle, salt teröre dayanan ve ağır baskı ve zulüm altındaki sınıfı heyecanlandırmayı uman —tıpkı bugünün silahlı propaganda, ideolojik önderlik, vb. teorileri gibi— eğilimlerle de tam uyum gösteriyordu. İki eğilimden birincisi, sağ olanı, işçi sınıfını dar ekonomik savaşım çemberine sokmuştu, ikincisi, «sol» olanı ise, onun bu çemberden nasıl çıkartılması gerektiğini araştırmamış, onun adına devrimin gerçekleştirilmesi işini yükümlenmişti. Hiç kuşkusuz her ikisi de aynı kör kapıya çıkıyordu.

İşte bu koşullarda Lenin, **«Ne Yapmalı?»** adlı eseriyle: Teorinin önemini ve teoriyle pratik arasındaki diyalektik köprünün «parti» olduğu gerçeğini ve bu teorinin işçi - patron ilişkisinin dışından verilmesi gerektiğini, işçilerin buna kendiliklerinden ulaşamıyacaklarını açıkladı.

IV

İşçi sınıfına bilincin nasıl iletileceği sorusuna yanıt, «ekonomik savaşım alanının dışından ve örgütle» şeklinde verilmektedir Lenin'de. Birçoklarının sandığı gibi Lenin'in bu soruya verdiği yanıt: «aydınlarla» değildir. Lenin siyasal bilinç proleter sınıf savaşımına dışarıdan verilen bir şeydir derken, bu bilincin kaynağını belirtmekte ve özellikle bilincin işçi sınıfına götürülüş biçimlerini araştırmaktadır. Bilinç dışarıdan, ekonomik savaşım alanının dışında gelecektir ama bu dışarısı neresidir? Bu alan proletaryanın bütün öbür sınıflarla karşılıklı ilişkisi alanıdır. Ve Lenin, aydınlara, proletaryaya bilinç götürmek istiyorsanız diyordu, sosyal demokratlar olarak bütün sınıfların arasına gidin.

Siyasal bilinç; sosyalist teorinin, bu dünya görüşünün ta kendisi, onun toplumsal gelişimi yönlendirici, belirleyici ve çözümleyici programlarıdır. Ve işçi sınıfının kendiliğinden savaşımından doğmamıştır. O halde elbette dışarıdan verilecektir. Hiç kuşkusuz başlangıçta, ve hep bir «parti» yaratma çabasıyla birlikte, «işçi» olmayan aydınlar yükümlenmiştir bu görevi.

Lenin **«Ne Yapmalı?»**yı, bu işin aydınların amatörce çalışmaları ile olamayacağını, örgüt işi olduğunu vurgulamak için yazdı.

Neden bu kadar önemlidir örgüt?

V

Konumuz açısından örgüt, yani «parti», burjuva kültürünün ulaşabileceği en yüksek düzeyde ortaya çıkmış sosyalist teoriyi, burjuva dünya görüşünün etkisinden ve tasallutundan kurtaracak tek güçtür.

Bu tasallut, saldırı, fiilen burjuva, küçük burjuva aydınlardan gelir.

Oysa parti, kökeni burjuva olsun, işçi olsun, «aydınların» yani sosyalist teoriyi benimsemiş, onu kavrama gücü ve yeteneği taşıyan kişilerin, teoriyi ait olduğu sınıfa götürme, iletme işini profesyonelce yapabilecek insanların özgürce birleştikleri yerdir.

İşçi sınıfına, onun kendiliğinden ulaşabileceği ekonomik savaşım alanının dışından, yani teori alanından, siyasal savaşım alanından, işçi sınıfının öbür bütün sınıflarla karşılıklı ve karmaşık ilişkileri alanından; siyasal iktidarı elegeçirebilmenin araç ve olanaklarını taşıyan bu ilişkiler alanından götürülmesi gereken siyasal bilinci, kim götürecek sorusunun tutarlı tek yanıtı vardır: İşçi sınıfının partisi.

VI

Bu soruya verilen bu güçlü yanıt, 1917'den beri ve gittikçe güçlenerek, sapmaların üstesinden geliyor.

Çünkü bugün, çağdaş koşullarda, artık sosyalist dünya görüşünün geliştirilmesi, yükselen burjuva kültürüne muhtaç değil.

İki nedenle: Birincisi, artık burjuva kültürü yükselmiyor. Çöküyor. Ait olduğu sınıfla birlikte. İkinci neden, bir dünya sistemi olarak varolan sosyalizm, yani işçi sınıfının yükselen ve akılalmaz bir hızla gelişen kültürü.

Gelişmiş, az gelişmiş ülkelerde bireyler, dehalar, akıllı adamlar değil, devrimi gerçekleştirmiş partilerin, ülkelerin ışığında yürüyen partiler, bu zenginliğe kendi deneyimlerini katıyorlar.

Sosyalizmi artık burjuvazinin içinden çıkan aydınlar değil, nüfusun % 80'ini çalışan kitlelerin, % 60'dan fazlasını proletaryanın oluşturduğu toplumlarda bilim işçileri geliştiriyor.

Bu olgu yeni çağın en belirleyici çizgisidir. Ve yeni çağda her olay bu ışıkta incelenmelidir.

8 Mart ve Türkiye'de Kadının Toplumsal Kurtuluşu

«...Kadınlar yalnızca bütün politik yaşama doğrudan doğruya katılmadıkça değil, fakat genel ve sürekli bir yurttaş hizmeti edinmedikçe de, ne sosyalizm ne de süreli ve tam demokrasi bile söz konusu olmaz.» (V. I. Lenin, "Devrimimizde Proletaryanın Görevleri," **Tüm Yapıtları**, C. 24, s. 63)

Bundan 68 yıl önce 8 Mart 1910'da çeşitli ülkelerden gelen, tüm yaşamını savaşsız ve sömürüsüz bir dünya için savaşa adamış komünist, sosyalist, ilerici, devrimci kadınlar, Danimarka'nın başkenti Kopenhag'da toplandılar. Toplumsal kurtuluşa, eşit haklara kavuşmak, çocuklarını barış içinde, mutlu bir dünyada büyütüp yetiştirmek için savaşmaya andiçtiler. Uluslararası ve Almanya işçi hareketinin tanınmış önderlerinden Clara Zetkin'in önerisi üzerine 8 Mart, dünya kadınlarının savaş ve dayanışma günü ilan edildi.

O zamandan bu yana, 8 Mart, kapitalist ülkelerde kadınların demokrasi, barış, sosyalizm ve kadın haklarını savunma uğrundaki savaşta yeni bir atılım günüdür. Türkiye'de de ilk kez 8 Mart 1921'de kutlanan Uluslararası Kadınlar Günü, bugün emekçi kadınlarımızın kendi bağımsız yığınsal demokratik örgütü İlerici Kadınlar Derneği'nin girişkenliğiyle, 1975 yılından bu yana dördüncü kez yığınsal olarak kutlanmaktadır.

Birleşmiş Milletler Örgütü'nün Uluslararası Kadınlar Yılı olarak kabul ettiği 1975 yılında kurulan İlerici Kadınlar Derneği, Türkiye emekçi kadın hareketinin, kendisine «Yolumuz İşçi Sınıfının Yoludur» belgisini kılavuz edinen yığınsal örgütü olmuştur.

Türkiye emekçi kadın hareketi, Uluslararası Demokratik Kadınlar Federasyonu'nun (UDKF) emperyalizme ve gericiliğe karşı dünya çapında yürüttüğü savaşta tüm dünya kadınlarının birliğini sağlama ilkelerinden esinlenmekte, ilişkiler kurmakta, Dünya Barış Konseyi'nin eylemlerine aktif bir biçimde katılmaktadır.

İşçi ve emekçi tüm kadınlarımızın toplumsal kurtuluşu, esas olarak işçi sınıfının kurtuluşuyla yani sosyalizmle bağlıdır.

Daha 1. Kuruluş Kongresi'nde kadın sorununu gündemine alan Türkiye işçi sınıfının ve emekçi halkının öncü politik örgütü TKP, Marks ve Engels davasının büyük sürdürücüsü ve kadınların toplumsal kurtuluşu üzerine bütün ilerici insanlığın benimsediği devrimci bir teori oluşturan Lenin'in ilkelerini yaşama geçirmek için savaşım vermiş ve vermektedir.

«Birinci Kongre, kadın sorununa ayrı bir önem verdi. Kadınları sosyal ve politik hayata çekmek, onları bağımlı esir duru-

mundan kurtarmak, onları karanlıktan dışarı çıkarmak, okutmak, uyarmak, aydınlatmak. Kadınların erkeklerle eşit haklı olması, onlara seçme ve seçilme hakkının tanınması, bütün devlet kurumlarında kadının serbestçe çalışabilmesi, işçi kadına iş kanununda özel hakların tanınması. Bütün bu hakların kadınlara sağlanması için savaşmak gerektiğini, Kongre özel bir karara bağladı. Bu karara uyularak, sonradan, Merkez Komitesi'ne bağlı bir Kadınlar Kolu kuruldu.» (**Ölümsüz Savaşçı MUSTAFA SUPHİ**, Derleyen Önder Sağlam, Ocak 1978, Ürün Yayınları, s. 63)

TKP'nin ulusal ve sosyal kurtuluş savaşımıyla bağlı olarak bugün «Kadın hareketi genel bir yükselme, hızlı bir örgütlü ve bilinçlenme süreci içindedir. Bu oluşum, işçi sınıfı hareketindeki gelişmelere yol açan yasallıklarla, nesnel koşullardaki değişimlerle ve TKP'nin son yıllardaki atılımlarıyla sıkı sıkıya bağlıdır.

«Kadınlarımız, özellikle işçi kadınlar, bugün sömürüye ve faşizme karşı verilen savaşın her alanında ön sıralarda yer almaktadırlar. Türkiye emekçi kadınları grev çadırlarının önünde nöbet tutuyor, mitingler ve yürüyüşlerde evlâtlarını, eşlerini kurşunlatanların, faşistlerin, faşist özlemcilerinin yakasına yapışıyor. 1 Mayıs yürüyüşünde, bir elinde bayrak, bir elinde çocuğu en önde yürüyor. Halkımıza işsizliği ve pahalılığı dayatanların kim olduğunu bilinçle kavrayarak ulusal ve sosyal kurtuluş savaşındaki yerini alıyor.» («TKP Konferansı'nda Yapılan Konuşmalar,» **Ürün**, S. 41)

Türkiye'de sosyalizme açılan ileri demokratik bir düzeni devrimci yoldan kurmak için savaşan TKP, kadın hareketi de içinde olmak üzere tüm anti - emperyalist, anti - faşist yurtsever ve demokratik hareketleri ve güçleri Ulusal Demokratik Cephe'de birleştirmek için çetin bir savaş yürütüyor.

«Partimiz, Türkiye kadın hareketinin TKP'ye eylem içinde sınanmış, yeni, genç kadın komünistler yetiştirecek zengin bir kaynak olduğunun bilincindedir. ... Partimiz, parti örgütlerimiz, kadın hareketi içinde hiç de küçümsenmeyecek başarılar elde ediyor. Türkiye kadın hareketinin bereketli toprağından, geleceğin genç, atılgan, savaşkan kadın komünistleri, partimizin yeni kadın üyeleri yetişiyor. Onlar en başında TKP'nin yürüdüğü ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşına, tıpkı ilk ulusal kurtuluş savaşındaki kahraman kadınlar gibi özveriyle katılacaklardır, katılıyorlar.» («TKP Konferansı'nda Yapılan Konuşmalar,» **Ürün**, S. 41)

8 Mart 1978'in, Lenin'in «bütün kurtuluş hareketlerinin deneyi gösterir ki devrimin başarısı, kadınların katılmasının önemine bağlıdır» ilkesinin Türkiye işçi ve emekçi kadınlarının daha derinden kavrayacağı ve yaşama geçireceği bir ilke olacağına, Türkiye'de emekçi kadın hareketinin işçi sınıfının yolunda daha da yığınsal örgütlenme için bir eyleme dönüştürüleceğine inanıyoruz.

——— o ———

Fotoğraf Yarışması

«Öğrenim Özgürlüğü ve Can Güvenliği»

İlerici Gençler Derneği (İGD) Foto - Film Kolu, «ÖĞRENİM ÖZGÜRLÜĞÜ VE CAN GÜVENLİĞİ» konulu bir fotoğraf yarışması açmıştır. Yarışmanın amacı tırmanan faşizmi sergilemek, öğrenim özgürlüğü ve can güvenliğini ortadan kaldırmaya çalışanların karşısında, demokrasi saflarında fotoğraf sanatı ile yer almaktır.

İGD Foto - Film Kolu'nun yaptığı açıklamaya göre, tüm fotoğrafçılara açık olan yarışmaya siyah - beyaz, renkli fotoğraflarla ya da her formatta diyapozitifler ile katılınabilir. Yarışmacıların en fazla 5 yapıtla katılabilecekleri yarışmada, fotoğraf boyutları uzun kenar 24 cm., diyapozitifler ise normal ebadında olmalıdır.

Yarışma Seçici Kurulu üyeleri İsa Çelik (fotoğraf sanatçısı), Onat Kutlar (sinema yazarı), Hilmi Etikan (DİSK Foto - Film merkezi sorumlusu), İbrahim Akyürek (İFSAK Genel Sekreteri) ve Ahmet Yüzüak (İGD Foto - Film Kolu sorumlusu)'ndan oluşmaktadır.

Yarışma sonucunda birinciye plaket ve 12 kitaptan oluşan bir dizi, ikinciye plaket ve 8 kitaptan oluşan bir dizi, üçüncüye plaket ve 6 kitaptan oluşan bir dizi ve üçüncüden sonra dikkati çeken yapıtlara çeşitli ödüller verilecektir.

Yarışmacı bir zarfa adını, soyadını, mesleğini, yaşını ve adresini yazarak ve bir rumuz seçip ayrı bir zarfa koyarak katılacağı yapıtla birlikte göndermelidir. Yapıt hakkında, çekildiği yer varsa olayı, tarihi kısaca belirtilmelidir. Fotoğraflar yarışma sonucu oluşacak sergiden sonra geri verilecektir. Değerli görülen yapıtlar basın aracılığı ile yayınlanacaktır.

Yapıtlar, «İLERİCİ GENÇLER DERNEĞİ, İGD/FOTOĞRAF YARIŞMASI, Aksaray Caddesi, Mesihpaşa Mahallesi, Kat. 5, No. 5, Lâleli - İSTANBUL» adresine en geç **30 Mayıs 1978** tarihine kadar yollanmalıdır.

NATO'ya, CENTO'ya, Ortak Pazar'a Hayır! Bağımsız Bağlantısız, Barışçı Türkiye!

Türkiye'de Tarımsal Makinalaşma (II)

Kerim AKSU

Türkiye'de tarımsal makinalaşmaya ilişkin sorunların ele alındığı bu yazının, geçtiğimiz sayıda yayınlanan ilk kesiminde Türkiye kırında makinalaşmanın geçirdiği evrim üzerinde kısaca durduktan sonra, tarımsal makinalaşmanın etki ve sonuçlarına geçerek, ekim alanlarının büyümesine ve üretim biçiminin ve üretim ilişkilerinin geçirdiği değişime işaret etmiştik. Şimdi, bu etki ve sonuçları incelemeye **kaldığımız yerden** devam ediyoruz.

*
**

c) **Emeğin verimliliğinin artması ve maliyetler:** Tarımsal makinalaşmanın emek verimliliği ve maliyetler üzerinde de belirli etkileri olur.

«Daha iyi bir toprak verimliliği veya **ek sermaye yatırımları** [makinalaşma gibi -**KA**] sadece toprak işçisinin daha yüksek bir üretkenliğini sağlar. Böylece fazladan bir artık - değer mümkün olur.» [43] Kapitalist bir toplumda emeğin üretkenliğinin artışı, en başta egemen sınıfların işine yarar. «Böylelikle toprağa ne kadar çok sermaye yatırılırsa ve belirli bir ülkede tarımın ve genel olarak uygarlığın gelişimi ne kadar yüksek ise, toplam miktar olarak olduğu gibi, akr [yani birim toprak -**KA**] başına da rantlar o kadar çok artar ve toplumun artık - kâr biçiminde büyük toprak sahiplerine ödediği haraç da o kadar büyük olur...» [44]

Emek üretkenliğinin artışını gösteren pekçok veri bulunmaktadır. ABD'de 1956 yılında 0,4 hektar toprağı ekmek için 5 saat çalışmak gerekiyor idiyken, 100 yıl önce aynı işi yapabilmek için 35 saat gerekiyordu. Herşeyin elle, insan gücü ile yapıldığı 100 yıl önce 48 çeki getiren bir toprağı biçmek ve döğmek için 126 kişinin çalışması zorunluydu, oysa biçerbağlar makinasıyla aynı işi 18 işçiyle ve biçerdöğer makinasıyla da aynı işi 3 işçiyle yapmak olanağı vardır. Elle yapıldığı takdirde 44 hektar pirinç ekimi 500 kişinin 30 saat çalışmasını gerektirmektedir; oysa aynı işi bir uçak yardımıyla 4 kişi 30 dakikada yapabilmektedir.

Traktör ile günde 16 saat çalışılırsa 64 dekar arazi işlenebildiği halde, aynı arazi bir günde ancak 16 at ve 16 sürücüyle yapılabilirdi. Orak, döğen ve yaba kullanılarak 1 hektarlık hububat

---

[43] Hoell, **Tarımda Kapitalizmin Gelişmesi ve Toprak Rantı**, s. 39.
[44] K. Marks, **Kapital**, C. 3, s. 725, Moskova, 1971.

alanı için gerekli çalışma zamanı 100 ise, orağın yerini tırpan aldığında bu zaman 84'e, tırpanın yerini 4,5 ayak genişliğinde bir orak makinası aldığında 74'e, 5 ayak genişliğinde bir biçerbağlar ve sabit harman makinası kullanıldığında 6,5'a, 14 ayak genişliğinde bir biçerdöğer kullanıldığında ise 1,08'e düşer.

1 hektar alanın en ilkel âletlerle hasat ve harmanı 113 saat 40 dakika olduğu halde, biçerdöğerle 1 saat 14 dakikadır.[45]

1950 - 70 yıllarında tarım işçisi başına düşen işlenebilir arazi Kuzey Amerika'da yüzde 90, Batı Avrupa ve Japonya'da yüzde 55 artmıştır. ABD'de 30 yılda bir işçinin mısır üretiminde harcadığı zaman 108 saatten 8 saate, buğdayda ise 67 saatten 11 saate düşmüştür.

Makinalaşmanın genel tarımsal verim ve maliyetler üzerinde de belirgin etkileri vardır.

1950 başlarında yapılan bir araştırma, makinanın verim üzerindeki etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır. Makina kullanılması nedeniyle, buğday veriminde bir artış olduğunu söyleyen ailelerin toplama oranı yüzde 73, verimin değişmediğini söyleyenlerin oranı yüzde 24, verimin azaldığını söyleyenlerin oranı ise ancak yüzde 3'dür. Türkiye ortalaması olarak, makinasız buğday tarımında verim 129 kg/dekar iken, makina kullanımı sonucunda verim 34 kg/dekar artarak 163 kg/dekar'a çıkmıştır. Pamuk ekiminde ise, makina kullanımı nedeniyle verimin arttığını söyleyen ailelerin oranı yüzde 86 olup, ancak ailelerin yüzde 1'i verimin azaldığını söylemişlerdir. Verim artışı 28 kg/dekar'dır. Basit bir hesapla, makinaların etkin bir şekilde devreye girmesi sonucu, buğdayda verimin yaklaşık yüzde 25, pamukta da yüzde 50'den fazla arttığı görülebilir. Pancar için de hemen hemen aynı durum sözkonusudur.

Anlaşılabileceği gibi, makinalaşmanın verim üzerindeki etkisi, tüm tarım ürünlerinde görülmekle birlikte, daha çok, makina kullanımının büyük önem taşıdığı endüstriyel bitkilerde kendisini gösterir. Nitekim adı geçen SBF araştırmasının verilerine göre, 1948 - 52 arasında, (1948 = 100 alınarak) baklagillerde üretim endeksi 23, hububatta 36, endüstriyel bitkilerde ise 66'lık bir artış göstermiştir.

Türkiye'nin genel tarımsal verim tablosu da bu doğrultuda gözükmektedir. 1935 yılında (ha. başına kg olarak) buğday verimi 833'den 1974'de 1257'ye; pamuk verimi 1937'de 202'den 1974'de 714'e; şeker pancarı verimi 1937'de 11.302'den 30.507'ye yükselmiştir. Şeker pancarındaki ve özellikle pamuktaki verim artışı, buğdaydakinin çok üstündedir. Tütünde ise verim azalmıştır. Bunu,

---

[45] Veriler, D. L. W. Anker, agy.'den ve Doç. Dr. H. Dinçer, **Tarımda Makinalaşmanın Önemi, Problemleri ve Planlama Esasları**'ndan (Ankara, 1972) alınmıştır.

elverişsiz alanlarla ve kötü tohum kullanarak ekim yapılmasıyla açıklamak mümkündür. Ayrıca burada, bir parantez açarak, öteki teknolojik girdilerle birlikte gitmediği zaman, makinalaşmanın tek başına görece yetersiz bir verim artışı sağlayabildiğini belirtmekte yarar vardır. Bu bakımdan, 1960'dan önce gerçekleşen tarımsal makinalaşmanın **görece** yetersiz sonuçlar verdiği söylenebilir. Aşağıdaki çizelge, 1950 - 63 arasında, Türkiye tarımındaki üretim faktörleri ile verimlilik arasındaki ilişkiyi göstermektedir: [46]

Yıllar	Ekilen alan endeksi	Hektar başına işgücü	Traktör endeksi	Kimyasal gübre endeksi	Sulanan alan endeksi	Hektar başına ortalama verim endeksi	İşgücü başına ortalama verim endeksi
1950	100	0,62	100	100	100	100	100
1955	144	0,45	243	328	173	90	124
1960	155	0,43	254	255	213	107	150
1963	155	0,43	1307	1013	273	112	152

Görüldüğü gibi, makinalaşma, hektar başına işgücünde belirli bir düşüş sağlamış, işgücü başına verimi artırmış, ancak, sözkonusu nedenlerden ötürü, hektar başına verimde çok büyük bir artış gerçekleştirilememiştir. Kimi yazarlar, bu düşüklüğün nedenleri olarak, «tarımsal yapı, teknoloji, üretim yöntemlerinin elverişsizliği yanında pazarlama ve uygulanan fiyat politikasının yetersizliği» [47] ve kimileri de, hava ve toprak koşulları, ancak bundan sonra, çiftçiliğin örgütlenmesi, sermaye, işletmelerde emeğin kullanılış biçimi [48] gibi etmenlere işaret etmektedirler.

Özellikle öteki teknolojik girdilerle birlikte ve örgütlü bir şekilde uygulandığı zaman, verim üzerinde çok olumlu sonuçlar doğuran makinalaşma, üretim maliyetleri üzerinde de dikkate değer etkiler yapar.

Makinalı çiftçinin aldığı ve sattığı mallar artar, çiftçi piyasaya daha bir bağımlı hale gelir. Ayrıca akaryakıt, makina yağları, bakım ve onarım masrafları, şoför ve makinist ücretleri gibi yeni masraflar ortaya çıkar.

Tarımsal yatırımlar arttığından, amortisman masraflarında da belirli artışlar olur. Kredi ve borçlanma genişlediğinden, faiz miktarı (mutlak olarak) artar.

---

[46] Prof. Dr. B. Gürsoy, **Agy.**, s. 20.
[47] Sencer, **Agy.**, s. 128.
[48] A. Balaban, «Türkiye'de Tarımsal Üretkenlik ve Sulama» **Agricultural Aspects of Economic Development**, s. 438.

Bu gider artışlarına karşın, hasat ve harman zararları azalır, iş hayvanlarına giden masraflar büyük ölçüde ortadan kalkar, daimi işçilerin azalmasından doğan tasarruflar ortaya çıkar, kolay ve hızlı iş görme, işin niteliğinin iyileşmesi gibi önemli yararlar sağlanabilir.

Örneğin, elle yapılan pamuk çalışmasında işçilik masraflarının «değişen masraflara»[49] oranı yüzde 53, toplam masraflara oranı yüzde 38 iken; makinayla yapılan çalışmada işçilik masraflarının «değişen masraflara» oranı yüzde 19, toplam masraflara oranı ise yüzde 11'e iner.[50]

Bir başka örnek olarak, inekleri koşum hayvanı olarak kullanan işletmelerin motorize olmasıyla elde edilecek işçilik tasarrufu gösterilebilir:[51]

İşletme şekli	Yılda hektar başına işçilikte sağlanan tasarruf (saat)	Masraftan tasarruf (çeki gücü için yapılan toplam masrafın yüzdesi olarak)
Şeker pancarı yetiştiren	202	27,8
Hububat yetiştiren	186	21,4

Makinalaşmanın maliyetlerle ilişkisi üzerinde dururken, son olarak vurgulanması gereken nokta, çalışma süresinin artışıyla (ya da, aynı şey demek olan, işlenir arazinin büyümesiyle) birlikte, saat başına düşen sabit[52] (ve sonuç olarak da, toplam) masrafların azaldığı, yani bu iki büyüklüğün birbiriyle ters orantılı olduğudur. Yılda 200 saat çalışan bir traktörün saat başına düşen toplam masrafı 32,46 iken, yılda 800 saat çalışan bir traktörün saat başına düşen toplam masrafı 14,40'dır[53]. Bu durum, birinci olarak, ancak belirli bir alana sahip işletmelerin (büyük ve kimi

49 «Değişen masraflar»: «Miktarları üretim miktarlarına bağlı olarak azalıp çoğalan, üretimde bulunulmadığından yapılması gerekmeyen masraflardır. Bu gruba gübre, tohum, yem, geçici işçi ücretleri, akaryakıt, mücadele ve bakım masrafları girer.» (Prof. Dr. İ. Aksöz, **Zirai Ekonomiye Giriş**, s. 110, Erzurum, 1972.)

50 T. R. Hedges, **Farm Management Decisions**, s. 498.

51 İ. Aksöz, **Agy.**, s. 65.

52 «Sabit masraflar»: «üretimde bulunulsun, bulunulmasın yapılması gereken ve miktarı, üretim miktarına bağlı olarak değişmeyen veya üretim miktarı ne olursa olsun aynı kalan masraflardır... Sabit masraflar grubuna vergiler (gelir vergisi hariç, arazi ve bina vergileri gibi sabit vergiler), amortismanlar (makina ve bina amortismanı), sigorta masrafı (ürün sigortası hariç), faiz, nakdi kira ve yıllıkçıların ücreti girer.» (Aksöz, **Agy.**, s. 108)

53 Aksöz, **Agy.**, s. 181.

orta boy işletmelerin) makinalaşmadan gerektiği gibi yarar sağlayabileceğini, bunun dışındaki işletmelerin (eğer, makinayı kiraya veremezlerse) — yarar şöyle dursun — göreli bir zarara uğrayacağını; ikinci olarak da, traktörün boş durmaması için, kira ile başka topraklarda çalıştırılmasının ekonomik nedenini açıklamaktadır.[54]

d) **Ürün bileşiminin değişmesi:** Makinalaşma, önceden de değindiğimiz gibi, tarımsal ürünlerin bileşimini büyük ölçüde ve endüstriyel bitkiler doğrultusunda etkiler.

Gerçekten, SBF araştırmasının da kanıtladığı gibi, makinalaşmanın özellikle hızlı olduğu araştırma bölgesindeki çiftçi başına ortalama buğday, arpa, pamuk ve pancar ekim alanlarının boyutları, devre başındaki (1948) ve devre sonundaki (1952) durumları açısından ele alındığında, pamuk ve pancar alanlarının buğday ve arpa alanlarından daha hızlı bir artış gösterdiği görülmüştür.

Genel durum da bundan pek farklı değildir. Makinalaşmanın, endüstriyel bitkilere yönelimi hızlandırdığı ve ters olarak da, endüstriyel bitkilerin makinalara gereksinimi artırdığı görülebilir.

1927'de, endüstri bitkilerinin ekilen tarla topraklarına oranı yüzde 6 iken, 1964'de yüzde 16'ya çıkmıştır. 1952 - 74 arasında bunların ekim alanındaki gelişme yüzdesi 16, üretim miktarındaki gelişme ise yüzde 500 kadardır.

Üstelik «1927'de yalnız patates, pancar, soğan, sarmısak, safran, pamuk, keten, susam, tütün, afyon olarak kültür bitkileri tesbit edilmesine karşılık, 1964'de tütün, patates, şeker pancarı, kenevir, afyon, anason, pamuk, keten, soğan, sarmısak, bostan, ayçiçeği, susam, yerfıstığı, soya, aspir, kolza olarak 17 kültür bitkisi ele alınmıştır. Bu bakımdan endüstri ve ticaret bitkileri ekim alanı, hem ekim alanı oranı bakımından, hem de ekilen bitki sayısı bakımından zenginleşmiştir denilebilir.»[55]

1954 sonrasındaki gelişmenin yıllık oranı, 1927 - 64 arasındaki yıllık ortalamayı aşmaktadır, ki bu da o dönemden sonra hızlanan makinalaşma temposunun bu gelişimle olan dolaysız ilintisini ortaya koymaktadır. Kısacası, makinalaşma, ticari tarıma geçişi büyük ölçüde hızlandırmıştır.

e) **Hayvan gücünün etkisini yitirmesi:** Makinalaşmanın etkileri incelenirken, bunun çeki hayvanları üzerindeki etkilerinden söz edilmeden yapılamaz.

Hasanoğlan köyündeki 25 yıllık gelişimi inceleyen bir monografinin verilerine göre, 1944'de köydeki ocakların yüzde

---

[54] «Traktör sahiplerinin yüzde 41'i, ücret karşılığında başkalarının da arazisini işlemektedir.» (C. O. Tütengil, **Köyden Şehire Göç Meselesi**, İstanbul, 1963, s. 14)

[55] Doç. Dr. S. Aksoy, Agy., s. 79.

48'inde öküz bulunmasına karşılık, 1966'da ocakların ancak yüzde 7'sinde öküz görülmüştür. Aynı oranlar, inekler için yüzde 61 ve yüzde 68,5'dur [56]. Görüldüğü gibi, hayvanlardaki azalış genel bir azalış olmaktan çok, özellikle çeki gücünden yararlanılan hayvanlara ilişkin bir eğilimdir ve bunun nedeni de makinalaşmada aranmalıdır.

Bu bulgular genelleştirilebilir.

1937 yılında 1.057.000 olan at sayısı 1974'de 878 bine, 1.685.000 olan eşek sayısı 1.522.000'e düşmüştür. Sığır sayısında (çok büyük bir olasılıkla, inek sayısındaki artıştan ileri gelen) belirli bir artış göze çarpmaktaysa da, ekilen alan başına düşen ortalamada az da olsa bir düşüş vardır (0,87'den 0,82'ye).

Makinalaşmanın özel bir hız kazandığı dönemin başlarında (1948), traktörle sürülen arazinin çift hayvanı ile sürülen araziye oranı 132/13.756 iken, bu oran 1955'de 3.021/17.977, 1966'da da 4.883/19.117 olmuştur.

Traktör girdiği ölçüde, çeki gücünden yararlanılan hayvanların önemi azalmaktadır. 1961 yılında Erzurum'a ait 32 çiftlikte yapılan yerel bir araştırma, traktörün girmesiyle arazi, hayvan sayısı ve işçilikteki değişmeleri (çiftlik başına ortalama olarak) gözler önüne sermesi bakımından hayli ilginçtir: [57]

Madde	Traktör girmesinden sonraki değişme (yüzde olarak)
İşlenen arazi	+ 6
Hayvan sayısı:	
Öküz	— 73
At	— 51
Manda	— 52
Sığır	— 4
Koyun	+ 14
İşçi sayısı	— 25

Görüldüğü gibi, özellikle çeki gücünden yararlanılan hayvanların oranında önemli düşüşler olmuştur; öküz sayısı yüzde 73, at sayısı yüzde 51 azalmıştır.

Daha önceden değindiğimiz üzere, bu gelişimin bir nedeni verim düşüklüğü ise, bir başka nedeni de masraflardaki yüklerdir.

Bir öküzün tam iş çağına 4 - 5 yaşlarında geldiği ve bu değerde 7 - 8 yaşına dek kaldığı, 8 yaşını aşan bir öküzün ortalama 6

---

[56] Dr. İ. Yasa, **25 Yıl Sonra Hasanoğlan Köyü**, s. 156.

[57] L. J. Fenske, **Erzurum İlindeki Çiftliklerde Kullanılan İşgücü**, Ankara, 1965, s. 10.

yıl daha koşulabileceği varsayımı [58] esas alınır ve 10 saatlik bir çalışma günü kabul edilirse, Erzurum koşullarında bir öküzün yapabileceği işi çeşitli alet ve makinaların yapabileceği işle karşılaştırmak mümkündür: [59]

İşin cinsi	İş aleti	Günde yapılan iş (dönüm)
Sürme:	Öküzle çekilen saban	3,14
	4'lü traktör pulluğu	80
Tırmıklama:	Tahta tırmık (öküzle)	14,9
	Yaylı tırmık (traktör)	138
Harmanlama:	Hububat harmanı (döğen)	7,4
	Biçerdöğer (14 ayaklık)	114

Ayrıca, ancak, toprağı kendi yapısına ve iklim koşullarına elverişli aletlerle işliyerek, bitkilere daha iyi bir ortam hazırlamak ve topraktaki besin rezervlerinin daha geniş bir şekilde kullanılmasını sağlamak ve verimi artırmak mümkündür. Toprağın derin bir şekilde işlenmesi ise çeki gücünün artırılması ile sağlanabilir. Derisi kemiği birbirine geçmiş hayvanlarımızdan ise fazla çeki gücü beklemek olanaksızdır.

Dahası, çeki hayvanları ortalama 8 - 15 yıl iş görebildikleri halde, makinalar genellikle 10 - 20 yıl etkin bir şekilde çalıştırılabilmektedirler.

Bir de başka sorun var. Prof. Dr. B. Gürsoy'un hesaplarına göre, bir çift beygirin koşulduğu bir saban, ortalama 70 dönüm işlemekte ve bunun 30 dönümü hayvan yemine gitmektedir. Başka bir deyişle, bir sabanın yılda sağladığı 7.000 kg. ürünün 3.000 kg'ı hayvan yemine gitmektedir.

Bununla birlikte, özellikle Kuzeydoğu bölgesi gibi meyilli arazilerin yoğun olduğu topraklarda traktör, vb. tarım makinalarının verimi bir hayli azalmaktadır. Yapılan hesaplara göre 18 BG'lik bir traktörün çeki kancasındaki güç ile arazi meyili arasında şöyle bir ilişki vardır:

Arazi meyli (%) :	0	10	16	22	28	34	40	46
Çeki gücü (BG) :	11,5	8,5	7	5,7	4,6	3,8	3,3	2,9
% 0 meyilde güç 100 ise:	100	73,9	60,1	49,5	40	33	28,7	25,2

[58] T. Güneş, **Hayvan Mahsulleri Maliyetlerinin Hesap Edilmesi**, Ankara 1962, s. 6.

[59] L. J. Fenske, **Agy.**, s. 21; A. L. Reed, **Machinery Costs and Performance of California 1970**; İ. Aksöz, «Tarımda Makina Masrafları ve Makina Masraflarının Hesaplanmasındaki Esaslar», **Prodüktivite**, C. 4, S. 5: zikr. Ö. Zincirlioğlu, **Tarım Ekonomisi Kılavuzu**, Ankara, 1973, s. 45, 50 - 51'den yararlanılarak hesaplanmıştır.

Türkiye topraklarının yüzde 16'sının % 8 - 15 meyilli olduğu anımsanacak olursa, buralarda, güç bakımından yüzde 30 - 40'lık bir kayıp olacağı anlaşılır [60]. Bu, kimi yerlerde hayvan gücünün yeğlenmesinde önemli bir unsur olmaktadır. Küçük ve çok parçalı işletmelerin ortaya çıkardığı olumsuzluklar da buna eklenmelidir.

f) **Teknolojik girdilerde gelişme:** Türkiye'de görece yeterli düzeyde olmamakla birlikte, makinalaşma, genel teknolojik girdilerdeki gelişmeyle atbaşı gider.

Örneğin, sulama faaliyetlerinde belirli bir gelişme görülür. Bununla birlikte, «öteki üretim etmenleri sağlanırsa, sulamanın kendiliğinden tarım üretkenliğini 2 - 4 kat artırabildiği»nin [61] öne sürülmesine karşın, ülkedeki sulama henüz çok yetersiz bir düzeyde gerçekleştirilmektedir.

Gerçekten, 1972 yılı bakımından sulamaya açılmış olan arazi yaklaşık 1 milyon hektardır. Bunun 600 bini büyük su işleri, 400 bini de küçük su işleri ve yeraltı sularından yararlanma projelerinden sağlanmaktadır. Bunların dışında, çiftçinin kendi olanaklarıyla geliştirdiği ve yaklaşık olarak 1 milyon hektara yakın olan özel sulamalar da dikkate alınırsa, yurdumuzda yaklaşık 2 milyon hektar arazinin sulanabildiği, bunun ise sulanması gereken toplam arazinin ancak yüzde 23'ünü oluşturduğu biliniyor [62]. Sulanabilen arazinin, toplam tarım arazisine oranı ise yaklaşık yüzde 8 kadardır. Oysa bu oran Irak'da yüzde 32, Lübnan'da yüzde 27, Yunanistan'da yüzde 11, İsrail'de yüzde 35, Suriye'de yüzde 7,5'-tur. [63]

Bu yetersizliğe karşın, makinalaşmanın en yoğun görüldüğü ürünlerde sulamanın görece daha yaygın bir gerçeklik kazandığı anlaşılmaktadır. Örneğin, 1962 = 100 alınarak, çeşitli ürünlerde 1967 yılı için bulunan sulanan - alan endeksleri şöyledir: [64] Buğday 150, Turunçgiller 148, öteki meyvalar 117, Mısır 127, Pamuk 160.

Yazarın da belirttiği gibi, istatistik veriler çok tartışmalı olmakla birlikte, makinaların görece yaygın bir şekilde kullanıldığı pamukta ve buğdayda sulama etmeninin daha bir yaygınlık kazandığı ortadadır. «Bugün gelişigüzel yapılan sulamanın dörtte birine yakını pamuğa ayrılmaktadır.» [65]

---

[60] Doç. Dr. Dinçer, **Agy.**, s. 16.

[61] A. Balaban, **Agy.**, s. 439.

[62] **Ziraat Mühendisleri Odası 20. Genel Kurul Raporu**, s. 233.

[63] Sayılar 1960 yıllarının başlarına aittir. Bkz. S. Aksoy, **Agy.**, s. 89.

[64] İ. Aksöz, «Türkiye'de Tarımda Eksik İstihdam ve Kırdaki İnsangücünün Daha Tam Kullanılması», **Agricultural Aspects of Economic Development**, s. 89.

[65] B. Darkot, **Agy.**, s. 89 - 90.

Başka bir önemli teknolojik girdi olan yapay gübre için de durum buna yakındır. Ülkede kullanılan yapay gübre miktarı, sosyalist ve gelişmiş kapitalist ülkeler bir yana, birçok gelişmekte olan ülkenin de altındadır. Dönüm başına 1960'ların ilk yarısında kullanılan yapay gübre miktarı Hollanda'da 56, Belçika'da 53, İsviçre'de 28, İsrail'de 8,5, Yunanistan'da 6, Türkiye'de ise ancak 2,5 kg'dır. Sosyalist ülkelere gelince, onların bu işlerde de hayli ilerde olduğu biliniyor. Örneğin, «Özbekistan'da sulama ve toprağı gübreleme işleri Amerika'dan ilerdedir. Özbekistan'da hektar başına 250 kg kimyasal gübre kullanılıyor. Amerika'da 45 kilo.» [66]

Ülkemizdeki bu yetersizliğe karşın, yapay gübre, özellikle azotlu gübre tüketiminin daha çok endüstriyel bitkilere yöneldiği anlaşılıyor. 1963'de toplam azotlu gübrenin yüzde 55'i endüstriyel bitkilerde kullanılmıştır. Fosfatlı gübrenin yüzde 24'ü, potaslı gübrenin ise yüzde 30'u bu alanda kullanılmaktadır. [67]

Ayrıca, kullanılan gübrenin yüzde 46'sını 100 dekardan büyük işletmelerin, yani esas olarak makinalı tarım uygulayan işletmelerin kullandığını belirtmekte de bu bakımdan yarar vardır. [68]

g) **Sermaye bileşiminin değişmesi:** Bütün bu söylediklerimizden, makinalaşmanın, işletmenin sermaye bileşimi üzerinde de önemli bir etkisi olduğu anlaşılmaktadır.

1940 yılında küçük ziraat işletmelerindeki hayvan sermayesinin toplam sermayeye oranı yüzde 10'a yakın ve, alet ve makina sermayesinin toplama oranı da yüzde 6 civarındayken; 1963'de Bâlâ ve Keskin ilçelerinin 578 küçük işletmesindeki hayvan sermayesinin toplam sermayeye oranının yüzde 5'e, âlet ve makina sermayesinin oranının ise yüzde 3'e düştüğü görülmektedir. Arazi sermayesinin toplam içindeki payı ise yüzde 56'dan yüzde 69'a çıkmıştır [69]. Bu, küçük işletmelerin entansif tarım yapmaktan uzak olduğunu, verimsiz çalışmasını kanıtlayan tipik bir örnektir. İstatistik yanlışlıklar ve yöntem hataları olasılığına karşın, bu işletmelerde tarımın basit aletlerle yapıldığı, kullanılan kimi araçların da ancak geçici olarak kiralanabildiği anlaşılmaktadır.

Ancak, bir bütün olarak alınırsa, zamanın makinalaşmadan yana işlediği, sallantılı olsa da, hayvan sermayesi oranının azaldığı, makina ve alet sermayesi oranının ise çoğaldığı görülüyor. Çeşitli yörelerdeki işletmelerde, farklı yıllarda saptanan hayvan sermayesi ile âlet ve makina sermaye oranlarını belirten aşağıdaki çizelge bunu betimlemektedir: [70]

---

[66] S. Üstüngel, **Güneşli Dünya**, s. 159, İstanbul, 1977 ve Aksoy, **Agy.**, s. 89.
[67] R. W. M. Steiner, «Türkiye'de Gübre Programı», **Agricultural...**, s. 364.
[68] **Cumhuriyet** Gazetesi, 23.5.1975.
[69] Prof. Dr. A. F. Açıl, «Türkiye Tarımında Sermaye ve Sorunları», **Türkiye Ziraat Mühendisliği I. Teknik Kongresi Tebliğleri**, C. 2, Ankara 1965.
[70] **ZMO 20. Genel Kurul Raporu**, s. 300 - 301.

Araştırma bölgesi	Araştırma yılı	Ortalama işletme büyüklüğü (dekar)	Hayvan sermayesi (yüzde)	Alet ve makina sermayesi (yüzde olarak)
Samsun Zir. İşl.	1950/51	62	9,63	2,87
G. Antep Zir. İşl.	1959/60	164,3	4,85	3,04
Salihli Zir. İşl.	1964	—	3,46	10,04
Konya Zir. İşl.	1971	135,17	12,15	11,43
Adana Zir. İşl.	1971	301,87	1,57	12,59

İstisnai sapmalar (Konya örneği) dışında, hayvan sermayesi oranının düştüğü, âlet ve makina sermayesi oranının ise giderek yükseldiği apaçıktır. 1950'lerin başında Samsun Ziraat İşletmeleri'nde yüzde 10'a yakın olan hayvan sermayesi oranı 1971'de Adana yöresinde 1,5 kadardır. Âlet ve makina sermayesi açısından ise, yüzde 3'den yüzde 12,5'a doğru bir yükseliş görülmektedir.

Bununla birlikte, durumu mutlaklaştırmak ve hele, eşitsiz ve dengesiz gelişimi küllemek de son derece yanlış olacaktır. Burada vurgulanmak istenen şey, toplam sermaye bileşimi içinde âlet ve makina sermayesi oranının **genel olarak** yükselme, hayvan sermayesi oranının ise **genel olarak** düşme eğilimi gösterdiğidir.

Bu eşitsizliği ve dengesizliği, işletme boyutları açısından olduğu kadar, bölgeler açısından da belirlemek olanağı vardır. Makinalı tarımın egemen olduğu Ege ve Marmara bölgelerindeki işletmelerde, toplam işletme sermayesi içindeki alet ve makina sermayesi oranının (sırasıyla, yüzde 6,3 ve yüzde 17,7) genel Türkiye ortalamasının (yüzde 6) üstünde olduğu görülmektedir.[71]

Sonuçta, belirgin bir gelişme eğilimi gözlenmesine karşın, genel durumun rasyonel işletmecilik düzeyinin henüz **çok altında** olduğunu belirtmeliyiz. Oysa, tarla ziraati, hayvancılık ve tarımsal değerlendirmeyi kendi yapısında bir araya getirip rasyonel bir şekilde üretim faaliyetinde bulunan işletmelerde, toplam sermayenin yüzde 25'inin toprak sermayesinden, yüzde 25'inin bina sermayesinden, yüzde 25'inin hayvan sermayesinden, **yüzde 10'unun âlet ve makina sermayesinden,** yüzde 10'unun malzeme ve mühimmat sermayesinden ve yüzde 5'inin de para sermayesinden oluştuğu bilinmektedir.[72]

h) **Eğitim ve elsanatlarının gelişimi:** Şimdi, makinalaşmanın eğitim ve elsanatları üzerindeki etkileri üzerinde durmamız gerekiyor.

Makinalaşma ve benzeri teknolojik girdilerin, belirli sayıda kalifiye personele gereksinim doğurduğuna daha önceden işaret etmiştik. Bu durum, tarımsal eğitimin gelişiminde de kendisini yansıtmaktadır.

---

[71] K. Köylü, **Zirai İşletmecilik**, C. 1, s. 291, Ankara 1963.
[72] **ZMO 20. Genel Kurul Raporu**, s. 303.

Türkiye'de ilk tarım okulu 1848'de kurulmuş olmakla birlikte, bunun 1850'de bir öğrenci eylemine paralel olarak kapatıldığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde bu ve bundan sonra açılmış olan tarımsal öğrenim kuruluşları göstermelik olmaktan öteye gidememiş, yaygın bir tarımsal eğitimi gerçekleştirememişlerdir. Bütün «bunların hemen tümünde Fransız eğitim sistemi egemen» olmuştur.[73]

1913 - 14 yılında tarımsal öğrenim yapan 10 kuruluşun verdiği mezun sayısı ancak 147'yi buluyordu. Cumhuriyet döneminde Fransız sisteminin yerini Alman öğrenim sistemi aldı. 1936 - 37 öğrenim yılında 35 tarım okulunun verdiği mezun sayısı da çok önemli bir düzeyde değildi (549).[74]

1938'de tarım, ormancılık, veteriner, tarım teknolojisi ve doğal bilimler olmak üzere 5 fakültesi bulunan Yüksek Tarım Enstitüsü açıldı. AÜZF'nin temeli böylece atılmış oluyordu. Ege Üniversitesi'ne bağlı Ziraat Fakültesi 1955'de, Erzurum Üniversitesi 1959'da kuruldu. Bu fakültelerden, 1960'ların ilk yarısına değin 4.000'e yakın tarım mühendisi yetiştirildi.

1959 - 60 yılına gelindiğinde, ülkede 3 tarım lisesi, 7 tarım teknik okulu ve bir hayvan bakıcılık okulunun çalıştığını ve bunların 1.678 öğrenciyi kapsadığını görüyoruz.

Okuldışı eğitim bakımından, 1950'lerin öncesinde kurulup, 1954'de yeniden örgütlenen 4 - K (Kol, Kalp, Kafa, Kuvvet) Klüpleri anılmaya değer. Bunlarda daha çok gösterme - açıklama yöntemiyle eğitim yapılıyordu.

1973 yılında, tarım meslek liselerinin sayısı 44 iken, bu sayı 1975'de 11'e indirilmiş (geri kalan 30 lise Teknik Ziraat Orta Okulu, 3'ü de ziraat makinist orta okulu haline getirilmiştir) ve bu liselerden mezun olan öğrenci sayısı da 983'e (1975) çıkmıştır. Teknik Ziraat orta okullarına ise 1975 - 76 döneminde 707 öğrenci alınmıştır.

Tarımsal eğitim dışında, genel eğitimde de belirli ilerlemeler sağlandı.

1954 - 55 ders yılında köylerde çalışan ilkokul sayısı 16.525 iken 1967 - 68 ders yılında 30.654'e, öğretmen sayısı 24.188 iken 66.928'e, öğrenci sayısı da 1.240.874 iken 2.933.337'ye çıkmıştır.

Bu mutlak gelişime karşın, göreli gelişimin pek iç açıcı durumda olmadığını belirtmek gerekiyor.

Örneğin, 1959 - 60 öğrenim yılında Türkiye'de 3 tarım lisesi, 7 teknik tarım okulu ve bir hayvan bakıcılık okulu vardı. Oysa sosyalist ülkelerde durum baştan aşağıya farklı; hem nicelik, hem de nitelik açısından daha üstün. Örneğin Sovyet ülkesini alalım.

---

73 K. Ö. Çağlar, «Türkiye'de Tarımsal Eğitim ve Araştırma», Agricultural..., s. 235.

74 Tarım İstatistikleri 1934 - 37, Ankara 1939, s. 502 - 3.

Devrimden önce birkaç tarım uzmanı, tarım bilimcisi, hayvancılık uzmanı ve veteriner vardı; bunlar yalnızca toprak ağalarının çiftliklerinde iş yaparlardı. Devrimden sonra, 1928'de Sovyetler Birliği'ndeki tarım uzmanı sayısı 58 bine çıktı. 1970'de, lise ya da yüksek okul öğrenimine sahip böylesi uzmanların sayısı 1 milyonu aştı. 1926 ile 1960 arasında, makinalaştırılmış tarım çalışmasını yürüten uzmanların sayısı yaklaşık 600 kat arttı. Her kollektif çiftliğin lise ya da yüksek okul eğitimi görmüş 12 uzmanı var: Bu, ortalama sayıdır. Büyük çiftliklerde bu sayının 50 - 60'a dek uzandığı görülüyor [75]. Bu görünüm, ülkemizin (ve öteki kapitalist ülkelerin çoğunun da) durumunun pek parlak olmadığını kanıtlamaktadır.

Sonra, ülke içi gelişim bakımından da sözkonusu tempo yeterli ve âdil değildir. 1938 - 43 yılları arasında, köy harcamaları içinde yüzde 11'lik bir yer tutan «kültür işleri» kalemi, 1950 - 53 arasında yüzde 8'lik, 1960 - 64 arasında da yine yüzde 11'lik bir yer tutuyor, yani yerinde sayıyordu. Oysa, örneğin, «idari işler» kalemine yapılan harcamaların (belirli bir düşüş göstermekle birlikte) 1960 - 64 döneminde hâlâ yüzde 31'lik bir yer tuttuğunu görüyoruz.[76]

Bu gelişim yetersiz olmakla kalmayıp, büyük bir eşitsiz gelişim örneği de oluşturmaktadır. Örneğin, toplam liselerdeki öğrencilerin ortalama yüzde 18'inin köy alanından gelmesine karşılık, babası **küçük çiftçi** olan öğrenciler için bu oran yüzde 13,8'e düşüvermektedir. [77]

Bölgesel bakımdan da eşitsiz bir gelişim vardır. Makinalaşmanın ve kapitalistleşme eğilimlerinin kesinlikle damga vurduğu Ege ve Marmara kırında nüfusun yüzde 51'inden fazlası okuryazar iken, azgelişmiş bölgelerde bu oran yalnızca yüzde 32'yi bulmaktadır. [78]

Eğitim düzeyi ile makinalaşma arasındaki ilişkileri gösteren kesin istatistik veriler elimizde bulunmamakla birlikte, başka bir önemli teknolojik girdi olan ve çoğu kez, makinalı tarımla atbaşı giden yapay gübre kullanımı ile okuryazarlık arasındaki ilişkileri aydınlatan istatistik verileri bu yolda kullanmak, bize, sağlıklı bir kestirim yapma olanağı yaratır gibi gözükmektedir. Yapay gübre kullananların yarısından fazlasının (yüzde 55,5) ve tarım ilaçlaması yapanların da büyük bir bölümünün (yüzde 63) okuryazar olması [79], teknolojik girdi kullanımı ile okuryazarlık arasında doğru bir ilişkinin olduğunu ortaya koymaktadır. Bu, bir ba-

---

[75] V. Morozov, **The Soviet Collective Farm**, s. 73 - 4, Moskova, 1973.
[76] Dr. O. Türkdoğan, **Agy.**, s. 125.
[77] N. Kodamanoğlu, **Education In Turkey 1923 - 60**'dan zikr. Dr. O. Türkdoğan, **Agy.**, s. 246 - 7.
[78] **TKMEA**, s. 158.
[79] **Agy.**, s. 46.

kıma, makinalaşma ile eğitim arasındaki bağlantıya ışık tutabilecek bir bulgu olarak da kabul edilebilir.

Ancak, makinalaşma ile eğitim arasında **her zaman için** mutlak bir işlevsel bağ aramak da hatalı olabilmektedir. Geçici durumlarda ve özellikle, makinalaşmanın ilk başladığı dönemlerde ve bölgelerde, makinalaşma eğitim düzeyinin önünde gidebilmektedir.

1950'lerin başlarında yapılmış olan bir araştırmaya göre, makinaların şoförleri çoğunlukla (yüzde 88) pratikten yetişme kimselerdir; bunlar arasında okuldan yetişenlerin oranı son derece azdır (yüzde 2). Üstelik, makinalaşmanın özel bir hız göstermesi gereken Akdeniz bölgesindeki şoförlerin daha büyük bir kesimi (yüzde 92) pratikten, daha küçük bir kesimi de (yüzde 1,3) okuldan yetişmiştir.[80]

Fakat uzun erim bakımından, makinalaşmanın eğitim düzeyini etkilediği, özellikle mesleki eğitimi geliştirdiği, nitelikli personel gereksinimi yarattığı ve bunun çözümü için olanakları zorladığı da yadsınamaz.

i) **Makinalaşma ve mali sorunlar:** Makinalaşmanın mali sorunlarla ilişkisi üzerine de birkaç söz söylemeyi gerekli buluyoruz.

Yapılan araştırmalar sonucunda, ülkede, tarımsal kredilerle traktör sayısı arasında çok anlamlı bir korelasyon olduğu görülmüştür ($r=0,88$). Bu bulguyu, pratik olgular ve veriler de doğrulamaktadır.

Türkiye'de Zirai Makinalaşma araştırması, makina alan ailelerin yüzde 93'e yakın bir kısmının borçlanmış olduğunu ortaya çıkarmıştır. Aynı kaynağa göre, makina yatırımlarının yüzde 60'ı borçlanma yoluyla yapılmıştır. Makinalara yapılan yatırımların yüzde 75'i traktörlere, yüzde 16'sı biçerdöğerlere ve yüzde 5'i de tulumbalara yapılmıştır.

Ziraat Bankası eliyle çeşitli yıllarda verilen donatım kredilerinin incelenmesi, makinalaşmanın finansman sorunlarının boyutu konusunda bir fikir verebilir:[81]

1951 yılı donatım kredileri yıl sonu kalanları	**101.222.457**
1961 yılı donatım kredileri yıl sonu kalanları	**50.831.130**
1972 yılı donatım kredileri yıl sonu kalanları	**1.123.791.478**

Donatım kredilerinin belirleyici bir kesiminin, tarımsal makina ve âlet alımının finansmanına gittiği düşünülürse, 1951 - 72 arasında donatım kredilerinde ortaya çıkan 10 kattan fazla artışın yorumlanması kolaylaşır.

---

[80] **Türkiye'de Zirai Makinalaşma,** s. 51.

[81] **Cumhuriyetimizin 50. Yılında TC Ziraat Bankası 1923 - 1973,** s. 146.

Aslında, makinalaşmanın kredi sorunu ile ilişkisi ele alınırken, yalnızca, kredi olanakları sağlamanın makinalaşmaya yol açtığı ve bunu hızlandırdığı değil, aynı zamanda, makinalaşmanın da krediye duyulan gereksinimi artırdığını unutmamak gerekir. Yalnızca makinanın bedeli değil, bunun yarattığı ek masraflar (akaryakıt, tohum, ilaçlama ve başka işletme giderleri) de hesaba katılmalıdır.

Bu açıdan, 1923 yılında 8 milyon, 1943 yılında 69,5 milyon TL olan, Ziraat Bankası toplam tarımsal kredilerinin, 1972'de 11 milyara merdiven dayadığını belirtmeliyiz.

Bununla birlikte, Ziraat Bankası yoluyla alınan kredilerin yüzde 53'ünün ev gereksinimlerinde, düğün masraflarında ve borç ödemede (bu sonuncusunun oranı yüzde 7'ye yakındır) ve ancak yüzde 2,3'ünün tarım aracı almakta kullanıldığını belirten araştırmalar vardır. [82]

Dahası, kredi için gereken koşulları da düşünmek gerekiyor. Tarımsal kredilerde teminat olarak genellikle arazi ipoteği ve müteselsil kefalet uygulanmaktadır. Ülkedeki 35 bin köyün ancak beşte birinde tapulama yapılmış olması bir yana, «tapusu olan çiftçiler için diğer problem, arazi değer bareminin düşüklüğüdür. Gerçekte 100 bin TL değerinde olan tarla, TC Ziraat Bankası'nın arazi baremine göre 5 bin TL değerinde olabiliyor. Bu taktirde 100 bin liralık tarlasını ipotek eden çiftçi 10 bin lira kredi istiyorsa, ayrıca 5 bin liralık tüccar kefaleti temini zorunda kalmaktadır. Bu hal, bilhassa orta ve uzun vadeli kredi almayı [ekleyelim: küçük ve orta köylüler için] güç ve külfetli hale sokmakta, birçok hallerde de gayri mümkün (olanaksız) hale getirmektedir. [83]

Bu durum, kendisini verilen kredilerin boyutlarında da yansıtmaktadır. 10 bin TL'den fazla kredi alanlar, toplam kredi alanların ancak yüzde 4'üne yakındır. Geri kalan yüzde 96, 10 binden az, yani tarımsal makinalaşma açısından elverişsiz krediler almaktadır. [84]

Bu açıdan, özellikle küçük ve kimi orta köylülerin «örgütlenmemiş kredi piyasası»ndan, yani tefeci ve komisyonculardan para bulmak zorunda kalması anlaşılır birşeydir. Gerçekten de, aynı araştırmanın verilerine göre, borç alınan kuruluş ve kişilerin oranı içinde Ziraat Bankası'nın yeri ancak yüzde 28,5 olup, «köyden bir kişi; köy ağası, tüccar ve esnaf, tefeci ve komisyoncu» kategorisinin yeri ise yüzde 51'i aşmaktadır. [85]

---

82 TKMEA, s. 74.

83 TZOB, 1974 - 75 **Zirai ve İktisadi Durum Raporu**, s. 333 - 34.

84 TKMEA, s. 73.

85 1954 Araştırmasına göre, Ziraat Bankası kredilerinin borçlardaki yeri yüzde 95 olarak gösterilmiştir. Bu uyuşmazlığı açıklamak açısından, 1954 araştırmasının yurtdışı girişimlerle gerçekleştirildiği ve köylünün, çeşitli nedenlerle yanlış bilgi verme yoluna saptığı olasılığı akla gelmektedir.

Sonuç olarak, Ziraat Bankası kredilerinden büyük ölçüde kapitalist çiftçilerin, büyük toprak sahiplerinin, yani esas olarak makinalaşmış ya da bu yolda olan unsurların yararlandığı anlaşılmaktadır. Özellikle, henüz makinalaşmamış olan, ama bu yolda ilerleyen büyük toprak sahiplerinin bu kredilerden en çok yararlanan grup olduğu fikrindeyiz.

***

Tarımsal makinalaşmanın gerek tarımsal yaşam, gerekse ülkenin genel toplumsal - ekonomik ve teknolojik yaşamı üzerinde önemli etkiler yaptığını gördük. Tarım alanının genişlemesi, merkezileşme, tarım proletaryasının oluşması ve güçlenmesi, ürün bileşiminin değişimi, çift hayvanlarının giderek önemini yitirmesi, tarımsal girdi kullanımının artması ve emek üretkenliğinin büyümesi makinalaşmanın belirgin sonuçları arasında yer alıyor. Ayrıca, tarımsal makinalaşma verim ve maliyetler, kredi ve mali sorunlar ve genel olarak tarımdaki mülkiyet ve üretim biçimleri üzerinde de önemli etki ve sonuçlar yaratmaktadır. Böylelikle, tarımdaki makinalaşmayla paralel olarak, tarımda kapitalist merkezleşme ve yoğunlaşma hızlanmıştır. Tarımda kapitalist ilişkilerin çeşitli özgül biçimler altında ve esas olarak Prusya yoluyla egemenlik kazandığı görülmektedir.

Tarımsal makinalaşma bakımından, ülkenin yeterli bir düzeyde olduğunu söylemek için zaman henüz çok erkendir. Kimi yörelerde el emeğinin makina kullanımından daha ucuza gelmesi, tarımdaki bol ve «serbest» işgücü, tarım emekçilerinin bilinç ve örgütlenme düzeyi ve tekno - ekonomik olgular makinalaşmanın önünde duran önemli engeller olarak karşımıza çıkıyor. Lenin'in deyimiyle, «modern tarım, içinde bulunduğu genel teknoloji ve hatta belki de ekonomik düzey açısından, daha çok, Marks'ın "manüfaktür" diye tanımladığı sanayi aşamasında bulunuyor. El - emeğinin ve basit işbirliğinin egemen olması, makinaların dağınık olarak kullanılması (eğer, örneğin, tek bir girişim tarafından satılan ürünlerin toplam yıllık hacmini düşünecek olursak) üretimin göreli olarak küçük ölçüde yapılması, ürünlerin büyük bölümü için pazarın göreli olarak sınırlı olması, büyük ve küçük ölçekli üretimler arasındaki ilişki (...), bütün bunlar, tarımın henüz marksist anlamda "büyük ölçekli makineli sanayi" aşamasına ulaşmadığı olgusunun belirtileridir.» [86]

Tarımdaki makinalaşmanın, Lenin'in de belirttiği gibi, hiçbir zaman tarımın özgül özelliklerini ortadan kaldırmayacağını, mut-

---

[86] V. İ. Lenin, «Tarım Sorunu ve "Marks'ın Eleştirmenleri"», Agy., s. 107. Lenin, daha aşağıda, bu karşılaştırmanın fazla ileri götürülmemesini ve belirli nedenlerden dolayı, «büyük ölçekli mekanik üretimin, sanayide sahip olduğu özelliklerin **tümüne** tarımda asla sahip olmayacağı»nı eklemektedir.

lak anlamıyla (ve sanayideki gibi) bir burjuva - proleter kutuplaşması yaratmayacağını unutmamak ve bu yüzden, "saf" proleter savaşımı (kentteki biçimiyle) kıra aktarmamak ve aynı taktik yöntemleri kopya etmemek gerekir.

Kırsal alandaki makinalaşma kır proletaryasını güçlendireceğinden, kırsal kesimlerin (ve özellikle yoksul, küçük ve kimi orta köylülerin) yoksullaşmasını hızlandıracağından ve kırsal alana kapitalist sömürü yöntemlerini getireceğinden, işçi - köylü bağlaşıklığı için önemli nesnel temeller de yaratır. Ancak bu, otomatik bir şekilde ortaya çıkmaz. Bu bakımdan, öznel etmenleri de harekete geçirmek zorunludur.

Emperyalizme, Faşizme ve Gericiliğe Karşı

Birleşik Cephe

III

Ahmet ARAKLIOĞLU

Daha önceki yazılarımızda anti - faşist, anti - emperyalist birleşik cephenin tarihsel kökenleri ve günümüzde, uluslararası planda aldığı görünümler üzerinde durmuştuk. Bu yazıda Türkiye'deki somut durumu ele alacağız.

1. Bunalım kalıcıdır

Emperyalizmin süregen bunalımının ülkemizdeki etkileri son yıllarda daha karmaşık, daha içinden çıkılmaz bir hal aldı. Uluslararası tekellere göbeğinden bağlı bulunan yerli işbirlikçiler ve onlarla kolkola yürüyen toprak ağaları kurtuluşu dışardaki «dostları»yla daha bir kaynaşmakta, ülkemizin kapılarını yabancı sermayeye ardına dek açmakta buldular. Dış ticaret açığı, buna bağlı olarak döviz yetersizliği, paranın sürekli değer yitirmesi, geçmişte alınan borçların faizlerinin bu borçları kat kat aşması, vb. ülkeyi parasal bakımdan dar bir boğaza getirdi. Büyük burjuvazinin, işbirlikçilerin «cankurtaran simidi» gibi sarıldığı yabancı sermaye de onları kurtaramadı ve kurtaramaz. Çünkü, gelenler pek fazla birşey getirmiyor, tersine, getirdiklerinden daha fazlasını götürüyorlar. Örneğin, Demirel Hükümeti, 1975 - 1976 yılları arasında 13 yabancı firmaya, 4 milyar 100 milyon liralık sermaye yatırımı izni verdi. Bunlar 1 milyar lira getiriyor, hazineden, Türkiye devletinden 4 milyar 100 milyon liralık kredi alıyor. «Teknoloji transferi», montaj «sanayii», sahte ihracat firmaları aracılığıyla milyarlar değerinde ulusal sermaye dışarıya akıyor. Askersel harcamalar yoluyla emperyalist ülkelere akıtılan milyonlar da caba...

Büyük burjuvazinin ve onun hükümetinin içinde bulunduğu ekonomik bunalım, politik alana da yansıyor. Burjuvazi son yıllarda durmadan hükümet değiştiriyor. «Hele 12 Mart'tan bu yana hükümetlerin yıpranma hızı çok daha arttı. Burjuvazi, öyle kolay kolay hükümet kuramıyor.» [1] Kısacası, eski ayak oyunları, eski uyutma yöntemleri geçerliliğini yitirdi. Yukardakiler kolay kolay eskisi gibi yönetemiyorlar. «Aşağıdakiler» de artık öyle kolay kolay kabullenmiyorlar herşeyi. Ülkemizde son yıllarda daha yoğunlaşan, değişik görünümler alan, belli dönemlerde toplumsal - ekonomik ve politik yaşamın tüm alanlarında kendini hissettiren bunalımın kalıcı olduğu açıktır. Bu bunalımın karakteristik çizgile-

---

[1] **Konferans Raporu**, s. 5.

ri: «1. Kapitalist sömürünün yoğunlaşmasıdır. 2. Yabancı, emperyalist sermayelerin Türkiye üzerinde serbest soygun olanaklarını biteviye genişletmesidir. Bu talana, vurguna işbirlikçi burjuvazinin ortak olmasıdır. 3. Türkiye'nin ulusal bağımsızlığının daralması, bu bağımsızlıktan bir çok şeyler yitirmesidir. 4. Süregen enflasyon ve paranın biteviye değerinden düşmesidir. Pahalılığın, vergilerin ve işsizliğin durmadan artmasıdır. 5. Sermaye birikiminin, toplulaşmasının, yoğunlaşmasının, santralizasyonunun en kaba, gangster biçimler almasıdır. 6. Köyde, kentte ayrışma sürecinin hızlanması, sertleşmesidir. Orta katmanların dağılışı, yıkılışının geniş ölçüler almasıdır. 7. İşçi sınıfının, emekçi yığınların, halkın, köylülerin, orta katmanların yaşamlarının bir cehennem, ateşten gömlek olmasıdır. 8. İşbirlikçi burjuvazi, onunla bütünleşen, onunla birlikte egemenlik süren büyük toprak, çiftlik sahipleri»nin [2], bu sömürü düzenini ellerindeki bütün araçlarla sürdürmeye çalışmasıdır.

Ülkemizde, son yıllarda açıkça ortaya çıkan birşey daha var ki, artık burjuvazi de ülkenin içinde bulunduğu bunalımı gizleyememektedir. Koç'un, Sabancı'nın, İşverenler Sendikası Başkanı'nın zaman zaman basında ve TRT'de yer alan açıklamalarında bu nokta açıkça belirtiliyor. Belirtilmekten de öte, kendilerine göre bunalımdan çıkış önerileri de getiriyorlar.

«Burjuvazinin sözünü ettiği ekonomik güçlükler yeni bir olay değildir. Bunlar geçen dönemlerde de vardı. Ama ülke bugünkü gibi, hiçbir dönemde ekonomik bunalımlara sürüklenmemiştir.» [3]

Kapitalizmin; uluslararası çapta böylesi bir kıskaç içine alındığı, sosyalist sisteme bağlı ülkelerin ve özellikle SSCB'nin yürüttüğü ardıcıl barış politikasının sonucunda emperyalist savaş olanaklarının iyiden iyiye kısıtlandığı bir dönemde, bunalımlardan (geçici bir zaman için de olsa) arınması olanağı yoktur. Ülkemizde de kapitalist sistemin bunalımı kalıcı bir özellik göstermektedir. Ülkemizdeki bunalım «Türkiye'nin kapitalizmin sömürü zincirine, emperyalizme, ordunun saldırgan NATO komutanlığına bağlanmasının bir sonucudur.» [4]

2. Burjuvazi Çıkış Yolları Arıyor

Geçtiğimiz 10 - 15 yıl içinde, burjuvazi bunalımdan çıkmak için elinde bulunan hemen hemen tüm olanakları denedi. 12 Mart öncesinde Meclis'te parmak çoğunluğuna sahip olduğu halde, Demirel Hükümeti ülkeyi ekonomik bunalımdan çıkaramadı. 1961 Anayasası'nın uygulamaya konmasından sonra sınıf savaşımı daha da keskinleşti. Grevler, yürüyüşler, boykotlar, köylülerin toprak kurtarma eylemleri toplumsal yaşamda alabildiğine ortaya çıktı. Ülkeyi burjuva demokrasisi koşullarında yönetmeyi baştan

---

[2] Agy., s. 4.
[3] Atılım, Ekim 1977, s. 3.
[4] Agy.

beri becerememiş olan burjuvazi 12 Mart faşizan uygulamalarına gitti.

12 Mart dönemi, burjuvazinin, sınıf savaşımlarının önünü almak, ülkedeki tüm ilericilerin demokratların «kökünü kazımak» amacını güttüğünü açık bir şekilde gösterdi. Tüm ilericiler, demokratlar üzerinde yoğun bir baskı başladı. Partiler, demokratik örgütler kapatıldı. İşçi sınıfının yıllar boyu süren savaşımlarıyla kazandığı göreli demokratik, sendikal hakları askıya alındı. Bu yolla bunalımın önünün alınabileceği, sınıf savaşımının bastırılacağı sanılıyordu.

1973 seçimleri, işbirlikçi çevrelere yanıldıklarını gösterdi. Emekçi halkımızın büyük çoğunluğu oylarıyla demokrasi istemini faşizme olan nefretini dile getirdi.

Farklı kesimlerin çıkarlarını dile getiren iki partinin oluşturduğu koalisyon, CHP - MSP koalisyonu uzun ömürlü olamazdı. Nitekim fazla dayanamadı.

Burjuvazi tüm çabalarını gerici partilerin birleşmesi, kendi deyimleriyle bir «Milliyetçi Cephe», «Milliyetçi Hükümet» oluşması için harcadı.

«Demirel ortaklığını oluşturan partilerin yöneticileri hem kendilerinin, yani temsil ettikleri zümrelerin, hem de emperyalizmin Türkiye halkıyla olan çelişkilerini ve bu çelişkilerden doğan derin bunalımları faşist yöntemlerle, kanlı saldırılarla, cinayetlerle çözümlemeyi» [5] denediler. Birinci MC dönemi, işçi sınıfımızın son yıllardaki atılımıyla daha bilinçli, daha örgütlü, daha disiplinli bir durum alan sınıf savaşımının iyice keskinleştiği bir dönem oldu. Ve Cumhuriyet tarihinde ilk kez, işbirlikçi burjuvazi, iktidarı elinde tuttuğu, Meclis'te çoğunluğa sahip olduğu halde gerici, anti - demokratik bir yasayı, DGM yasasını çıkaramadı. 1976 1 Mayıs'ı öylesine disiplinli, yığınsal bir şekilde oldu ki, gözü korkan işbirlikçi burjuvazi 1977 1 Mayıs'ını kanla, ateşle boğmak istedi. Burjuvazi ve yardakçıları, bu çabalarından belirli sonuçlar elde ettiler, ama öte yandan onların işçi sınıfı ve emekçi yığınlarıyla olan çelişkileri daha da sertleşti. Metalurji kolunda onbinlerce işçi greve çıktı. Ülkede politik ve ekonomik durumun sertleşmesi, burjuvazinin MC dışında seçenekler aramasına, özellikle bir CHP - AP koalisyonu gerçekleştirmeye çabalamasına yol açtı. Erken seçime gitme zorunluluğu doğdu. Kitlelerin demokratik, halktan yana bir hükümetle erken seçime gidilmesi istemi ve çabaları, CHP'nin sağ kanat yönetiminin olumsuz tutumundan dolayı istenen sonucu vermedi. Birinci MC ile gidilen seçimin sonucunda parlamento aritmetiği ilericilerin, demokratların yararına değişti. Ama yine de bu yeterli değildi.

---

[5] Konferans'daki **Parti Platformu**'ndan.

İşbirlikçi burjuvazinin yeni planı AP - CHP koalisyonuydu. Kimi CHP saylavlarının bile bu havaya girdiği görülüyordu. Öte yandan AP içinde de çekişmeler, kaynaşmalar başlamıştı. Burjuvazi için Meclis'te en çok sandalyeye sahip olan bu iki partinin koalisyonu en çok özlenen hükümet biçimiydi. Fakat bir yandan her iki parti liderinin tutumu, öte yandan da, ilerici, demokratik kamuoyunun, özellikle de CHP içindeki, tabanındaki dürüst ilericilerin, yurtseverlerin tepkisi buna engel oldu. Elbette bunların dışında iki «büyük» partinin koalisyonunu engelleyen nesnel ve öznel etkenler de vardır. Ama bu, bizim konumuzun dışındadır.

Aynı gerici partilerin oluşturduğu ikinci MC denemesinin de birinciden farklı bir sonuç vereceği beklenemezdi. Tersine, işsizlik, pahalılık, enflasyon daha da arttı. Kur ayarlaması adı altında kısmi devalüasyonlar yapıldı. Emekçi kitlelerin satınalma gücü büyük ölçüde düştü.

Yerel seçimlerde kendini somutlaştıran ilerici, demokratik tepkiler, ekonomik ve politik çıkmaz, işçi sınıfının ve tüm ilerici güçlerin ardıcıl savaşımı ve bunun sonucunda AP'de ortaya çıkan çözülme, CHP'nin hükümet kurmasını sağladı. Böylece bir CHP ile AP felsefesine evet diyen, fakat Demirel'siz bir AP isteyen «bağımsızlar» arasında bir koalisyon gerçekleşti. Seçimlerde CHP'yi desteklemiş olan emekçilerin büyük çoğunluğu, yeni hükümetten halkın geniş kesimlerinin çıkarlarına dönük önlemler almasını, anti - demokratik yasaları kaldırmasını, vb. beklemekteydi. Ama son günlerde bu partinin üst yönetiminde gözlenen kimi olumsuz gelişmeler, özellikle, CHP'nin tabanında yer alan emekçileri düş kırıklığına uğratmıştır. Örneğin Meclis Başkanı seçiminde CHP yöneticilerinin en azgın, gerici bir partiyle işbirliğine gitmesi ve birçok ödünler vermesi, bu kitlelerde derin ve haklı bir öfke uyandırmıştır. Pazarlıklar sonucunda, Meclise CHP içinden anti - komünist (üstelik eski AP'li), 12 Mart sonrası Erim Hükümeti'nde bakanlık yapmış bir başkan seçildi.

CHP yöneticilerinden kimilerinin sağa kayması bir yana, bugünkü hükümetin bileşimi de bu hükümetin pek öyle halkın yararına köklü önlemler alamayacağını gösteriyor. Eski AP'li bakanların çoğu, AP felsefesine bağlı kaldıklarını ve kalacaklarını açıklamışlardır. CHP'nin aldığı bakanlıkların çoğuna CHP'nin sağ kanadında olduğu bilinen kişiler getirilmiştir. Kısacası bu hüküten, CHP - AP koalisyonu yolunda bir adımdır.

Bütün bu olumsuzlukların yeni hükümetin programına da yansıması doğaldır. Program, birçok eksik ve yanlışı da beraberinde getirmiştir.

Hükümet daha başlangıçta NATO'ya, CENTO'ya bağlı kalacağını açıklamıştır. Programdan, hem askersel, hem ekonomik, hem de politik alanda emperyalist sisteme bağlı kalınacağı anlaşılıyor.

Toprak reformu birkaç paragrafla geçiştiriliyor. İşçi sınıfının politik örgütlenmesini engelleyen anti - demokratik 141 - 142. maddelerin sözü bile edilmiyor. Sosyalist ülkelerle, özellikle SSCB ile ekonomik, kültürel ve diğer alanlarda çok yönlü ilişkilerin sıklaştırılacağı konusunda hiçbir açıklama yoktur.

Bunlar yalnızca birkaç nokta...

Sonuç olarak, böylesi bir programla, ne işbirlikçi burjuvazi içinde bulunduğu bunalımdan kurtulabilir (çünkü bu bir süregen bunalımdır ve kapitalizmin doğasında vardır), ne de geniş emekçi kitleler özledikleri, uğrunda savaşım verdikleri özgür, mutlu, sömürüsüz bir yaşama kavuşabilirler (çünkü sözkonusu program, emekçilerin haklı istemlerine yanıt vermeyen kısır bir programdır).

3. İşçi Sınıfının ve Emekçi Kitlelerin Savaşımı Yükseliyor

İşbirlikçi burjuvazinin bunalımının artmasında önemli etkenlerden biri de, işçi sınıfının savaşımının her geçen gün yükselmesidir. Grevler, devrimci sendikalara geçmek için verilen savaşımlar yurdun dört bir yanına yayıldı. Bu hareketler özellikle sanayiin yoğunlaştığı kesimlerde, işçi yataklarında kendini gösteriyor.

Çalışma Bakanlığı Çalışma Dergisi'nce yapılan bir araştırmaya göre, 24 Mayıs 1975 ile 30 Ekim 1977 tarihleri arasında, DİSK'e bağlı 20 sendika 156 işyerinde greve gitmiş, bu grevlere toplam 31 bine yakın işçi katılmış ve bu uygulamalarla, grevde geçen zaman 20 bin günü aşmıştır. Bu grevlerin 71'i İstanbul'da gerçekleşmiş ve bu kentte, greve giden işçi sayısı 20 bini geçmiştir. Ayrıca, 156 grevden 52'si Maden - İş Sendikasınca uygulanmıştır.[6]

Geçen dönemde, birçok sanayi merkezinde devrimci sendikalara geçme savaşımı veren işçilerin üzerine panzerler, komandolar sürüldü. İşçi sınıfının bu baskı ve terör dalgasına yanıtı 500 bine yakın işçinin, emekçinin katıldığı 1 Mayıs gösterisi oldu. İşbirlikçi burjuvazinin, gerici partilerin çabalarına karşın, DGM yasası Meclis'ten geçemedi. CHP içindeki birçok parlamenter, ister istemez işçi sınıfının ve geniş emekçi kitlelerin kararlı savaşımı sonucu DGM'ye karşı oy kullanmak zorunda kaldı. Büyük tekellerin, sanayicilerin denetiminde olan MESS'in saldırgan ve anti - demokratik eylemlerine karşı, metalurji işçilerinin eşsiz tepkisine, kararlı savaşımına tanık olundu. Yalnız İstanbul'da 400 fabrika bu eyleme, genel greve katıldı. Maden - İş'in MESS'e karşı sürdürdüğü bu grev ulusal boyutları aşıp, uluslararası çapta destek gördü. İşbirlikçi burjuvazinin Maden - İş'in hemen çökeceği yolundaki umutları boşa çıktı.

Kuşkusuz bu gelişmeler, işçi sınıfının savaşkan, öncü gücü TKP'nin atılımıyla, yığınlar arasına girmesiyle, «her fabrikayı bir

---

[6] Aktaran: **Makina** dergisi, S. 452, s. 8.

kale haline getirmesi» savaşımıyla atbaşı gidiyor. «Bu dev çıkışların en önemli yönü: Bilinçli, düzenli, disiplinli, savaşkan olmasıdır. TKP gücünü, gelişmekte olduğunu bu büyük atılımlarda ortaya koymaya başladı. Partinin politikası, belgileri, savaş çağrıları, sloganları bu yığınsal çıkışlarda halka mal olduğunu gösteriyor.» [7]

Yine bu dönem içinde, köylü hareketinin de yükseldiği gözlenmektedir. Köylüler ağaların gaspettiği devlet topraklarını kurtarmakta ve ortaklaşa ekip biçmektedirler. 1967'de 10, 1968'de 13, 1969'da 27 ve 1970'de 96 köylü eylemi olmuştur. Bu eylemlerin hem niceliksel, hem de niteliksel olarak 1973 yılından sonra arttığı, daha geniş boyutlar kazandığı bir gerçektir. 1973 verilerine göre, Türkiye'de 4 milyon 121 bin köylü ocağı bulunmaktadır. Bunların 1 milyon 268 bini topraksız köylüdür. Kaba bir hesapla bu 7 milyon köylü demektir. Yine yoksul ve orta köylülerin sayısı yaklaşık 10 milyonu buluyor. Buna karşın kırsal alanda kendini gösteren çıkışlar yeterince örgütlü, disiplinli, bilinçli değildir. Köylülerin sınıfsal konumları, örgütlenme geleneğinin zayıf oluşu, köylülerin dağınık ve üretimin küçük birimlerle sınırlı olması, kırsal alanda bilinç ve kültür düzeyinin düşük olması, yasal güçlükler, vb. köylülerin örgütlenmesini engellemektedir. Ancak, son yıllarda köylüler, ilerici sendika ve kooperatifler aracılığıyla örgütlü yürüyüşler, mitingler düzenleyebilmişlerdir. İlerici köylü eylemlerinde "düşük taban fiyatlarına hayır" gibi ekonomik belgilerin yanısıra "İşçi Sınıfı Partisine Özgürlük", "141 - 142 Kalksın", "NATO'ya Hayır" gibi politik istemler de yer almıştır.

Böylesi bir gelişmede, kırsal alanda örgütlenmeye ağırlık vermek, köylülerin savaşımını bilinçli, örgütlü, disiplinli bir hale sokmak ve işçi sınıfı savaşımıyla birleştirmek güncel bir görev olarak duruyor.

Ülkemizde ilerici gençlik hareketi de önemli gelişmeler gösterdi. Gençlik hareketleri yalnızca okullar çevresinde birer boykot, birer yürüyüş, kısacası, tek tek yalıtlanmış eylemler olmaktan çıkmıştır. **Parti Konferansı**'nda yapılan konuşmalarda da belirtildiği gibi, «Gençlik arasında, özellikle öğrenci gençlik arasında eskisinden farklı olarak işçi sınıfıyla sıkı bağlar kurmaya, halkımızın ulusal ve sosyal kurtuluş yolunu izlemeye doğru güçlü bir eğilim gelişiyor. Gençlik işçi sınıfının savaş belgilerine dört elle sarılıyor. Bunun yanısıra, ülkemizdeki gençlik hareketinin uluslararası gençlik hareketiyle bağları da (bütün engellemelere karşın) güçleniyor.»

Son yıllarda yükselen sınıf savaşımında kadınlar da daha etkin bir biçimde yerlerini almaya başladılar. Kadın işçiler sendikalara girmeye, görevler almaya daha bir özen gösteriyorlar. Ka-

[7] **Konferans Raporu**, s. 14.

dın hareketi, işçi sınıfı yolunda yürüyen bu ilerici hareket bir yandan işçi - emekçi kadınlar arasında yankısını bulurken; öte yandan, ev kadınları, memur kadınlar arasında da yanıtsız kalmıyor. Kadınlarımız toplumsal ve ulusal kurtuluş savaşımında hızla yerlerini alıyorlar. İKD ve CHP Kadınlar Kolu'nun düzenlediği «Evlat Acısına son» yürüyüşü, 1 Mayıslar, faşizmi ve pahalılığı protesto mitingleri gibi eylemlerde, grevcilerle dayanışmada kadınlarımızın gösterdiği etkin çaba bunu kanıtlıyor. Uluslararası kadın hareketiyle de geniş bağlar kuruluyor. Kadınlarımız kendi kurtuluşlarını toplumun kurtuluşundan ayrı görmüyor ve eylemlerini buna göre yönlendiriyorlar.

Toplumun öteki kesimlerindeki demokratik örgütlerin savaşımı da yeni boyutlara ulaştı. Öğretmenler, memurlar, teknik elemanlar toplumsal - ekonomik hakları, grevli ve toplu sözleşmeli sendika hakkı için yürüttükleri eylemleri işçi sınıfı hareketiyle bağlıyorlar, kaynaştırıyorlar. Mimarlar, mühendisler, toplumdaki gerçek yerlerini alıyorlar. Emekçi halkın her kesiminden yükselen çıkışlar vardır.

Öte yandan, bütün bu gelişmeler orta tabakalar ve tekelci olmayan burjuvazi ile tekelci burjuvazi arasındaki çelişkileri derinleştiriyor. İşbirlikçi burjuvazinin gelişen işçi sınıfı hareketine ve öteki emekçi tabakalara karşı kanlı yöntemlere başvurması tekel - dışı burjuvaziyi tedirgin ediyor.

«Bu durum, genellikle çıkarları, tekellerle çatışan burjuvazinin, orta tabakaların demokratik bir tutum takınması ile sonuçlanıyor. Kısmen ulusal burjuvaziyi ve genellikle orta tabakaları, örneğin, anti - faşist, anti - emperyalist bazı noktalarda işçi sınıfına, onun sendikal ve politik örgütlerine yaklaştırıyor.» [8]

Bütün bunlar, yani işçi sınıfı hareketi, köylü hareketi ve öteki emekçi tabakaların çıkışları birbirinden ayrı, yalıtlanmış, geçici olarak birleşen ama süreklilik kazanmayan hareketler olarak kaldığı sürece kalıcı bir başarı sağlanamaz. İşte burada; anti - faşist, anti - emperyalist eylem ve güç birliği, ve giderek Ulusal Demokratik Cephe sorunu böylesi nesnel bir durumun dayattığı kaçınılmaz bir zorunluluk, ivedi bir görev olarak karşımıza çıkmaktadır.

Konferans'da okunan **Parti Platformu**'nda belirtildiği gibi, «devrimci sendikaların elde ettikleri başarılara karşın, Devlet Güvenlik Mahkemeleri konusunda oluşan eylem birliği, anti - faşist, anti - emperyalist savaşın öteki alanlarına aktarılamadı. Bundan ötürü de anti - emperyalist, anti - faşist demokratik güçler arasında eylem birliği anlayışının daha yüksek bir aşamaya ulaştırılması ve yaşama geçmesi önümüzde çözüm bekleyen bir sorun olarak kalıyor.» [9]

---

[8] **Parti Platformu.**

[9] **Agy.**

4. Geçici Eylem Birliği ve Anti - Faşist, Anti - Emperyalist Cephe

Tarihin belli dönemlerinde, işçi sınıfıyla öteki demokratik güçler arasında, ya da yalnızca demokratik güçlerin kendileri arasında, ortak düşmana karşı geçici bir güç ve eylem birliği yapılagelmiştir ve yapılabilir. Örneğin DGM yasası karşısında işçi sınıfı ve tüm demokratik güçler, toplumun çeşitli tabakaları çeşitli biçimlerde direnmişler ve ortak bir güç birliği oluşturmuşlardır. Kimi zamanlarda böylesi bir güç ve eylem birliği kendiliğinden bir biçimde oluşmuş, fakat birçok durumlarda da komünistlerin, ilericilerin, demokratik örgüt yöneticilerinin bilinçli ve ısrarlı çabaları gerekmiştir.

Kimilerine göre, böylesi bir eylem birliği sorunuyla **Cephe** sorunu arasında fazla bir fark yoktur. Oysa bu görüş temelden yanlıştır. Kuşkusuz işçi sınıfıyla, toplumun öteki kesimlerini temsil eden demokratik kuruluşlar arasında böylesi bir güç ve eylem birliğinin sağlanması bile kendi başına önemli bir kazanımdır. Fakat bu her zaman için kalıcı bir özellik göstermeyebilir ve bu durumda, sözkonusu olan, kesinlikle bir cephe değildir.

Buradan anlaşıldığı kadarıyla, cephe türü savaşım biçimi ile güç ve eylem birliği arasında ve teorik olarak da, bu iki kavram arasında belirli ve açık farklılıklar bulunmaktadır.

Şimdi bu farklılıklar üzerinde kısaca durmakta yarar vardır.

Birinci olarak, herhangi bir eylem birliğine göre Cephe'nin daha **sürekli ve kalıcı** olduğunu belirtmek gerekir. Cephe, yalnızca belli zamanlarda, belli ortak düşmana karşı bir eylem koymak amacıyla değil, bütün emekçi kitleleri örgütlemenin ve güncel hedefler, istemler için savaşım vermenin yanısıra, işçi sınıfını, emekçi kitleleri kurtuluşa götürecek ileri demokratik bir düzen kurmak, böylesi bir düzen için koşulları hazırlamak ve giderek, sosyalist bir devrimin yolunu açmak amacıyla oluşturulur. Bu anlamda Cephe **stratejik bir hedeftir.** Oysa, örneğin, bir DGM'ye, MESS'e, yahut da MC'ye karşı oluşturulması gereken güç ve eylem birliği ise, daha farklı bir yaklaşımla değerlendirilmelidir. Bunlar, önemli olmakla birlikte, ancak, sözkonusu stratejik çizgi içinde yer alan somut adımları oluşturabildikleri ölçüde değer kazanırlar.

Elbette bu, güç ve eylem birliğinin gelgeç bir sorun olduğu anlamına gelmez. Ancak, cepheden farklı olarak, kimi zaman ve koşullarda eylem birliğinin taktik bir nitelik de taşıyabileceği bilinmelidir.

İkinci ve önemli bir farklılık da, **işçi sınıfının öncülüğü** sorunuyla bağlantılıdır. İşçi sınıfının, örneğin ülkemiz koşullarında, öncülüğü zorunlu olduğu kadar, gerçekleşebilir bir erektir de. Aslında, öncülük sorunu cephe ve eylem birliği arasındaki (yukarda anılan) ilk farklılığın dayattığı bir zorunluluktur. İktidar için yü-

rütülecek uzun erimli bir savaşımı ancak işçi sınıfı, kendi partisi öncülüğünde, kararlı ve disiplin içinde, sonuna dek götürebilir. Böylesi bir savaşımda ancak işçi sınıfı geniş emekçi kitleleri peşinden sürükleyebilir.

Böyle olmakla birlikte, anti - emperyalist, anti - faşist cephenin oluşması için gereken sürecin belli bir yerinden sonra, yavaş yavaş, aşama aşama, fabrika yörelerinden küçük işyerlerine, kentlerden köylere doğru, işçi sınıfı öncülüğünün geliştiği gözlenir. Bu açıdan, önceki durumda olduğu gibi, burada da, sözkonusu fark mutlak bir fark olmaktan çok, karakteristik bir fark şeklinde alınmalıdır. Örneğin, parlak bir eylem ve güç birliği gösterisi olan DGM'ye karşı savaşımda «işçi sınıfının anti - emperyalist, anti - faşist ve demokratik hakları için savaşımda öncülüğünün ve geniş emekçi yığınlarını toparlayarak demokratik hedeflere doğru yöneltme gücünün bir daha ve açıkça belirmesi»[10] sözkonusu olabilmiştir ve bu, elbette önemli bir kazanımdır. Ancak, genel olarak, eylem birliği aşamasında işçi sınıfının öncülüğü her zaman, her somut durumda gerçekleşemeyebilir.

Cephe ile eylem birliği arasındaki üçüncü fark, cephenin görece **daha geniş bir perspektife sahip olmasıdır.** Cephe, tüm emekçi kesimlerin sorunlarını yanıtlayabilecek, istemlerini dile getirebilecektir. Ekonomik politik sorunlar karşısında, fabrikadan köye, mahalleden okullara dek tüm toplum kesimlerini harekete geçirebilecektir. Açıktır ki, o, kendisi içinde yer alan emekçilerin her kesiminin haklı istemlerini dile getiren somut bir programa da sahip olmalıdır.

Bir başka fark da, cephe yapısında alınan kararların görece daha **bağlayıcı** olmasıdır. Bu, bir yandan, cephenin bir örgütlenme biçimi olmasının, örgütlülüğü gerektirmesinin, öte yandan da, bu hareket içinde işçi sınıfının başı çekmesinin doğal bir sonucudur.

İlerici güçlerin ortak düşmana karşı oluşturduğu güç ve eylem birliği, teorik bakımdan, cephe türü örgütlenmeden farklı olmakla birlikte, bu iki biçim arasında elbette bir Çin Duvarı da sözkonusu olamaz.

Güç ve eylem birliği, çoğunlukla, anti - emperyalist, anti - faşist savaşım cephesinin kurulması yolunda bir ilk aşama, bir ilk adım olarak düşünülmelidir. Türkiye'de de durum böylesi bir görünüm taşımaktadır.

«Devrimci sendikaların DGM'ye karşı zincirleme gösteri ve mitingler tertiplemesi ve işçi sınıfının genel greve gitmesi iktidarın faşist tırmanmasına karşı savaşımı daha yüksek bir aşamaya ulaştırdı. Hemen hemen bütün sendikalar, gençlik ve aydın örgüt-

---

[10] Parti Platformu'ndan

leri bu savaşımı destekledi. Bu ortak direniş, ulusal düzeyde, ortak bir platformun ve eylem birliğinin ilk adımlarını oluşturdu.» [11]

Güç ve eylem birliği, yalnızca, cephenin oluşumu yolunda bir adım olmakla kalmaz, aynı zamanda, bunun güncelliğini, ivediliğini geniş kitlelere duyurmakta, onları öznel bakımdan hazırlamakta, devrimci fikirlerin etkisini ve alanını artırmakta da önemli bir rol oynar. Nitekim, belirli alanlarda güç ve eylem birliğinin önemli ölçüde sağlanabilmiş olmasıdır ki, Ulusal Demokratik Cephe sorununa böylesi bir güncellik kazandırmış, bu fikri bugüne dek görülmemiş ölçüde kitlelere maletmiştir.

Dahası, ancak güç ve eylem birliğinin pekiştirilmesiyle anti - faşist, anti - emperyalist cephenin işlevinin daha da genişlemesi sağlanabilir, deyim yerindeyse, cephe ancak böylelikle beslenebilir.

Ayrıca, her iki biçim altında da ortak bir hedefin saptandığı, bu ortak hedef için savaşım verildiği anımsanmalıdır.

Başka bir benzerlik de, her iki örgütlenme ve savaşım biçiminde bu örgütlenmeye, bu savaşım biçimine katılan kesimlerin, grupların, tabakaların ve sınıfların belirli bir çıkar ortaklığıyla bağlı olmalarıdır. Eylem birliğinde yer alan tüm sınıf ve tabakalar bu birlikten şu ya da bu biçimde bir çıkar sağladıkları için ortak hareket ederler. Cephe için de aynı şey sözkonusudur. Şu farkla ki, cephe programında, kısa erimli çıkarların yanısıra, uzun erimli çıkarlar da yeralır.

Kısacası, güç ve eylem birliğinin cepheye bir geçiş aşaması olduğu söylenebilir. Bu, cephenin belirli önkoşullarını hazırlar, yaratır ve güçlendirir.

Anlaşılacağı gibi, bu iki kavramı birbirine karşı göstermek ya maksatlı bir çaba, ya da koyu bir cehalet örneği sunmaktan öteye gitmez ve bizzat işçi sınıfının savaşımına da zarar verme eğilimi taşır.

Bu durumda, tartışmayı daha somut bir düzeye indirgeyerek, ülkemiz koşullarında cephe sorununu ele alabiliriz.

Cephe sorunu, daha doğrusu UDC sorunu Parti Programı'nda ve öteki belgelerde derinlemesine ortaya konulmuştur. Özellikle Konferans Raporu'nda bu soruna geniş yer ayrılmış ve sorunun güncel önemi vurgulanmıştır. Biz, bu açıklama ve çözümlemeleri dikkate alarak, işe önce kavram sorunuyla başlamak istiyoruz.

5. Ulusal Demokratik Cephe (UDC) Kavramı

Daha önce, ülkemizde güçler dengesini ve sınıf savaşımının somut durumunu özetlemiş ve anti - emperyalist, anti - faşist bir cephe birliğine gitmenin zorunluluğuna değinmiştik.

Şimdi, bu cephenin neden ulusal ve neden demokratik olması gerektiği üzerinde duralım.

---

[11] Agy.

Bu cephe **ulusaldır**. Çünkü emperyalizme, onların yerli ortaklarına karşı duran tüm güçleri toparlamayı, savaş düzenine sokmayı ve uyumlandırmayı amaçlamaktadır. Öne sürülen erekler, cephenin savaş programı yalnızca işçi sınıfının öz çıkarlarını dile getirmekle kalmayıp, şu aşamada tüm emekçilerin, tüm ulusal güçlerin dirimsel isteklerini, haklı özlemlerini dile getirmektedir.

Emperyalist paktlara, NATO'lara, CENTO'lara karşı çıkmak, ikili antlaşmaları yırtmak, Ortak Pazar boyunduruğundan kurtulmak, emperyalizmin dayattığı askersel harcamaların yükünü atmak, ülkemizi bir atom harmanına çevirebilecek olan saldırgan üslerden arınmak, dünyada barış, güvenlik ve karşılıklı yarara dayanan işbirliğini geliştirmek, komşularımızla ve başta Sovyetler Birliği olmak üzere tüm sosyalist, ilerici yönelimli ülkelerle çok yönlü işbirliği ve iyi ilişkiler kurmak ve pekiştirmek, dünyada barış, demokrasi, toplumsal ilerleme ve sosyalizm davasına elden gelen en büyük katkıyı yapmak, uluslararası işçi sınıfının ve ulusal bağımsızlık savaşı veren halkların ve ülkelerin yanında yer almak, üğlkemizi bir atom harmanına çevirebilecek olan saldırgan üslerden arınmak, dünyada barış, güvenlik ve karşılıklı yarara dağil de nedir?...

Bu cephe **demokratiktir**. Çünkü faşizme, faşizan güçlere ve onlarla kolkola gitme eğilimi taşıyan işbirlikçi çevrelere karşı savaşımı programının temeli olarak alır.

İşbirlikçi burjuvazinin karanlık emellerini yerle bir etmek, politik, toplumsal ve ekonomik yaşamın her alanında demokratikleşmeyi sağlamak, 141 - 142 ve 146 gibi işçi sınıfının örgütlenme, düşün ve eylem özgürlüğünü kısıtlayan gerici yasaları kaldırmak, ulusların kendi yazgılarını kendilerinin çizmesi konusundaki Leninci ilkeleri uygulamak, devlet mekanizmasını faşist ve gerici etmenlerden arındırmak, işçi sınıfının sendikal ve politik birliğini sağlamak, sendikalar yoluyla emekçilerin üretimde ve üleşimde söz ve karar sahibi olmasına yardım etmek, kırsal alanda başta köklü bir toprak reformu olmak üzere temelli iyileştirmeler yapmak ve bunların devrimci köy komiteleri eliyle denetlenip yürütülmesini sağlamak, tarım ile sanayi, kır ile kent arasındaki uyuşmazlıkları giderek ortadan kaldırmak, çalışma, sağlık, konut, eğitim koşullarını iyileştirmek, yaygınlaştırmak ve bu alanlara devlet desteğini artırmak, hakça bir kredi ve vergi düzeni getirmek, orta tabakaların, memur, öğretmen, subay ve serbest meslek sahiplerinin durumunu iyileştirmek, vb. bu cepheye demokratik bir öz kazandıran etmenlerdir. Halkımızın böylesine geniş demokratik özlemlerine yanıt veren, bunları programına alan bir cephenin demokratik bir öz taşıdığı apaçıktır.

Bundan başka ve bu öze uygun olarak, cephenin kendi işleyişi ve iç düzeni de demokratik bir temele oturduğu, cepheye katılan her örgüt ve kuruluşun tümüyle eşit olduğu ve cephenin

ortak programı çerçevesinde özgürce karar almak hakkına sahip bulunduğu, örgütsel ve ideolojik bütünlüğün korunması hakkının yürürlükte olduğu, eleştiri ve öz eleştiri ilkesinin canlı tutulduğu, eylem birliğinin ortak ereklere ve kardeşçe iknaya dayandığı için de, bu cephe demokratiktir.

Durum bu ölçüde açık, berrak olduğu halde, kavram sorunuyla ilgili anlaşmazlıkların, tartışmaların çıktığı gözlenmektedir.

Kimileri, «ulusal» sözünden gocunuyor ve şovenist eğilimler araştırmaya, deyim uygunsa, öküzün altında buzağı aramaya başlıyorlar. Ulusal sözcüğünün belirli yerlerde gerici bir içerik taşıyabileceği doğru olmakla birlikte, yapılmış sayısız açıklamalardan ve az önceki sözlerimizden anlaşılacağı gibi, buradaki anlamıyla ulusal deyimi, bu kavramın anti - emperyalist yanının sözkonusu olduğunu göstermektedir.

Kimileri de, UDC çağrısının öne sürülmesi için gerekli koşulların olmadığını iddia etmektedirler. Bu ve benzeri çağrıların, «işçi sınıfının bilimi doğrultusunda somut eylem gücünün ve onu besleyen gerçek bilinç ve örgütlülük düzeyinin yansıması değil de, onun yerine ikame edilen boş laflar ve ağız pelesenkleri...» [12] olduğu ima edilmektedir. Bu kişiler UDC belgisini «daha başlangıçta kof bir slogan niteliğinde» [13] görmüşler, onun içeriğini anlamak istememiş ve «UDC'yi önerenler(in) bir takım yuvarlak lafların dışında bunun maddi, toplumsal temelini, sınıfsal muhtevasını, somut olarak açıklamış» olmadıklarını iddia etmişlerdir. Bu, şimdiye değin ilerici basında çıkan, Parti yazınında yayımlanan bir dizi çözümleme ve açıklamaları bilmemekten gelen bir tutumdan çok, bilinçli bir çarpıtma olarak değerlendirilmelidir. Bu da nedensiz değildir. İdeolojik temelleri vardır.

Bu çevrelere göre, şimdiki aşamada savaşım burjuva demokrasisinin dar sınırları içinde verilmelidir: «Bu aşamada anti - faşist mücadele **burjuva demokrat** niteliklidir. İkinci, yani demokratik halk iktidarına yönelik aşama»da verileceği ilan edilen savaşım ise **«halk demokrat** muhtevalıdır. Ve bu iki demokrasinin sınıf içerikleri bilindiği gibi tamamiyle farklıdır.» [14]

Bu fark da şöyle açıklanmaktadır: «Demokratik halk iktidarı mücadelesinin saflarıyla anti - faşist mücadelenin safları birbirinden ayrıdır. Anti - faşist mücadele bildiğimiz gibi faşizme karşı olan burjuva kesimleri de * içine alır. (...) Buna karşılık demok-

---

* «Ki bunlar anti - emperyalist değildir» (A. Kaçmaz'ın Adana İl Kongresi'ndeki konuşmasından, **Kitle**, S. 182, s. 6.)

12 «Sosyalist ve Demokratik Hareketin Birliği ve İvediliği Üzerine», **Kitle** S. 170.

13 A. Kaçmaz'ın TSİP Adana İl Kongresi'ndeki konuşması, **Kitle**, S. 182.

14 **Agy**.

ratik halk iktidarı safları anti - faşist, anti - emperyalist olmak niteliğindedir.» [15]

Bu «açıklamalardan» anlaşıldığı gibi, şimdiki aşamada burjuva demokrasisinin dar sınırları («burjuva demokrat» nitelik!!) esas alınmakta, emperyalizme karşı savaşım gündemden silinmekte («anti - faşist, anti - emperyalist olmak niteliğindeki» «demokratik halk iktidarı mücadelesinin saflarıyla anti - faşist mücadelenin safları birbirinden ayrıdır»!!) ve iktidar savaşımı ile bu sözümona «mücadele» arasına kalın bir duvar çekilmektedir (çünkü «anti - emperyalist olmadığı halde, anti - faşist olan burjuva kesimlerini» ürkütmemek gerekir!!). Günümüzde, faşizme ve emperyalizme karşı savaşımın ayrılmazlığını anlayamayanlar da varmış demek!...

Bu görüşün işçi sınıfının partisine karşı takınılan düşmanca tutumla, hatta işçi sınıfının öncülüğünün küçümsenmesiyle ve bir ölçüde de yadsınmasıyla bağlı olduğu görülmektedir. Nitekim aynı kişilerin, «Türkiye sosyalist hareketi(nin) emperyalizme ve tekelci burjuvaziye karşı mücadelede işçi sınıfının öncülüğü işlevini gereğince ve yeterince yerine getirmekten çok uzak» olduğunu, «işçi sınıfının gittikçe daha büyük boyutlara ulaşan potansiyel gücü(nün) somut siyasi güce dönüştürülemediği»ni de öne sürmeleri bir rastlantı değildir. [16]

Ama yine de, aynı ekibe göre, «CHP'nin solundaki tüm siyasal güçlerin ortak platformunun yaratılması için çaba göstermek» [17] gerekir. Bu durumda herkesin, Maocusunun, goşistinin, kısacası «CHP'nin solundaki tüm siyasal güçlerin» yer aldığı, ama işçi sınıfının ve devrimci partisinin dışarda bırakıldığı — çünkü, işçi sınıfının potansiyel gücü henüz somut siyasi güce dönüştürülememiştir (!) ve devrimci hareket de, henüz işçi sınıfının öncülüğünü yerine getirmekten çok uzaktır (!!) — bir tekke ile karşı karşıya bulunduğumuz açık değil mi?

Dahası, bunlar, bile bile yalan söylemekten de çekinmiyorlar. «UDC çağrısını ilk yapan [kişinin] DİSK Genel Başkanı Türkler» olduğunu söylemek [18] ne kadar yalansa, «DİSK Kongresi'nde UDC'nin de iflas ettiği»ni [19] iddia etmek de o ölçüde temelsizdir.

Bu kuyruklu yalanlar, onların, «CHP'nin solundaki siyasal güçler»den kimileriyle yakınlaşmaları sonucunu doğuruyor. Aynı yalanın bir başka versiyonuna da Kıvılcımlıcılarda rastlıyoruz: «UDC 28 Temmuz'da Kemal Türkler'in ağzından ilan edildi.» [20] Yalnızca onlarda değil; azılı anti - komünizm ve anti - Sov-

---

[15] A. Kaçmaz'ın Diyarbakır Konuşması, **Kitle**, S. 182, s. 14.
[16] «Sosyalist ve Demokratik Hareketin Birliği ve İvediliği Üzerine», Agy.
[17] «'UDC' Cephe Kavramının Yozlaştırılmasıdır», **Kitle**, S. 180, s. 13.
[18] **Agy.**, s. 4.
[19] **Kitle**, S. 191, s. 5.
[20] «Cephe Tartışmaları: 7», **Sosyalist**, S. 49.

yetizm şampiyonluğu yapan maocu bozkurtlarda da aynı yalanla karşılaşıyoruz: UDC, TKP'nin «3 - 4 ay önce yaptığı bir toplantıda karara bağlanmıştır...» [21]

Bu tür yakıştırmalar tümüyle gerçek dışıdır, uydurmadır. İlerde değineceğimiz gibi, özel olarak UDC, genel olarak da birleşik tek cephe belgisinin öne sürülmesi hiç de K. Türkler'in adıyla bağlı değildir. Bu belgi, işçi sınıfımızın savaş tarihiyle, savaş programıyla bağlıdır; Program başta olmak üzere, çeşitli belgelere altın harflerle kazınmıştır.

Başka bir görüşü savunanlara göre de, böylesi çağrılar zamansızdır: «"Sosyalizme açılan ileri demokratik düzen" ve bunun için "solun güçbirliği". Bu bugünün hedefi olamaz.» [22] Bu tezi ileri sürenler, «sözkonusu olan bir öncelik - sonralık ilişkisi değil» demelerine karşın, yine de, gerekçe olarak, «sosyalist hareketin örgütsel alanda önemli adımlar atmış, işçi sınıfının önemli bir kesimini örgütlemiş» olmamasını öne sürüyorlar. Demokratik cephe savaşımı ile komünist hareketin örgütsel gelişimi arasındaki ilişkiyi unutuvermek sekter eğilimlere, darkafalılığa kaymak tehlikesini taşır ve ister istemez, bir «öncelik - sonralık görünümü» yaratır. Dahası, işçi sınıfının politik ve sendikal birliğinin sağlamlaştırılması belgisini ileri süren TKP'ye karşı ateş püskürenlerin şimdi böylesi laflar etmeleri de anlaşılır şey değildir.

Bu görüşün savunucuları, UDC belgisinin altında «CHP kuyrukçuluğu» yattığını iddia etmektedirler. Bu tümüyle asılsız bir iddiadır. Partimize, gücümüze, teorik ve ideolojik sağlamlığımıza, sınıfımıza ve uzun yıllar edinilen deneyim birikimine güveniyorsak ve bütün bunları, savaşın ateşleri içinde daha da pekiştirmeye kararlıysak, ortak düşmana karşı, ortak erekler etrafında çeşitli sınıf ve tabakalarla (bunlar kararsız, sallantılı ve sonuna dek güvenilmez olsalar bile) bağlaşıklıklar, uzlaşmalar kurma, güç ve eyem birliği yapma yoluna neden gitmeyelim?...

Geçmişteki ünlü «MDD» deneyiminin ve bunun mimarı olan M. Belli'nin «CHP ve milli güçler kuyrukçuluğu»nu yaşamış, görmüş kişiler olarak, bu tür endişeleri anlamakla birlikte, elmalarla armutları karıştırmamak, ilke olarak birleşik cephe savaşımını yadsımamak gereğini de unutmamalıyız.

İster bu kötü deneyimlerin etkisiyle, ister yapısal bağnazlığın etkisiyle ve isterse, her ikisinin de ortak etkisiyle olsun, UDC belgisine karşı çıkmak kabul edilebilir şey değildir. Aksi durumda, «anti - faşist cephe çağrıları ile, işçi sınıfı, burjuvazinin kuyruğuna takılmıştır» [23] gibi, son derece saçma ve gerici sonuçlara varılabilir.

---

21 «İ. Bilen'in Ağzından UDC», **Halkın Sesi**, S. 130.
22 «Bulanıklık Örgütlenerek Aşılır», **Yürüyüş**, S. 116.
23 **Emeğin Birliği.**

Başka kimileri de, cephe çağrısının ancak politik partilerce ileri sürülebileceğini söylemektedirler. Bu görüşü savunanların bir kısmı, politik partilerin demokratik örgütler aracılığıyla kamuoyu oluşturma, belirli güncel görevlerin kitlelerce daha geniş ölçüde benimsenmesini sağlama durumunda bulunduğunu, hele yasal haklarından yoksun edilmek istenen bir partinin böylesi yollara ve araçlara başvurmasının kaçınılmazlığını anlamayan saf dillerdir. Başka bir kısmının ise, burjuvazinin anti - demokratik kısıtlamalarından sermaye biriktirmeye heveslenen fırsatçı, oportünist etmenler olduğu söylenebilir.

Bir grup da, cephe kavramı işçi sınıfı öncülüğünü getirdiği için, buna karşı çıkmaktadır. «...."cephe" kavramı siyasi bir öz taşıyor. İşçi sınıfının siyasal öncülüğünü göndeme getiriyor. Şu anda demokratik güçlerin ve kuruluşların yapmaları gereken, siyasi çizgileri ikinci plana itmektir.» [24] İşçi sınıfının öncülüğü ile en geniş birliğin sağlanması görevi arasında çelişki değil, tersine, uyum olduğunu daha önce açıkladığımız için burada yeniden konuya dönmeyeceğiz. Ancak bu görüşün de temelsiz olduğunu vurgulamak gerekir.

Bir takım kişiler ve gruplar da, sözde, UDC belgisini kabul ettiklerini söylemekle birlikte, onu işçi sınıfı öncülüğünden, işçi sınıfı partisinin etkin gücünden daha ta baştan yoksun ederek iğdiş etmek ve kendi grupsal çıkarları yolunda kullanmak istiyorlar: «UDC önerisi, bir fraksiyonun tekelinde kalmamak şartıyla olumlu, devrimci bir öneridir.» [25] UDC çağrısı bir yana, genel olarak cephe çağrısının bile «bir fraksiyonun tekelinde» kalamayacağı zaten eşyanın doğası gereğidir; cephe çalışmasının içkin özelliklerinden biridir. Böyle olduğu halde, «bir fraksiyonun tekeli»nden söz edenlerin amacı, gerçekte kendi grupsal çıkarlarının «tekelini» kurmaktan, işçi sınıfının özlem ve çıkarlarını ise silip atmaktan başka birşey olabilir mi?...

Aşırı «Sol» eğilimlerin kimi sözcüleri de, TKP'nin işçi sınıfının ve bundan dolayı da tüm emekçi halkın gerçek öncüsü olduğunu yadsıyarak, «proletaryanın bağımsız siyasetinin ve örgütlenmesinin olmadığı bir durumda cepheden sözedilemez» deyip [26] işin içinden sıyrılmaya çabalıyorlar. Bu grubun, UDC'yi, «işçi sınıfını ve toplumsal muhalefeti CHP'nin potasında eritme oyunu» olarak görmesinin bir (sözümona) nedeni buysa, bir diğeri de CHP'yi, genel olarak da burjuvaziyi bir bütün olarak gören kalıpçı, bağnaz bir kafaya sahip olmasıdır. Bu eğilimin, giderek, daha

---

[24] **Yürüyüş** dergisince düzenlenen «TÖBDER, TÜMDER, TMMOB ve TÜTED Genel Başkanları Demokratik Güçlerin Birliği Sorununu Tartıştılar» başlıklı toplantıda, E. Tezgör'ün konuşmasından, **Yürüyüş**, S. 122.

[25] «DİSK'de "Gelişmeler"», **Bağımsız Türkiye**, S. 3.

[26] «"Ulusal Demokratik Cephe" Üzerine», **Kurtuluş**, S. 17, s. 12.

yanlış ve tehlikeli yollara sapma potansiyeli taşıdığı görülüyor. Bu yollardan birisi, genel olarak cephe sorununu, bu sorunun güncelliğini yadsımaya çıkmaktadır: «Türkiye'de sınıflar arası cephe bugün sözkonusu değildir, dedik. Yine ayrıca anti - faşist halk cephesi sözkonusu değildir, dedik.» [27]

İşte, «anti - faşist cephe çağrıları şu dönemde hedef şaşırtmadır» [28] diye ortaya atılanlar da, bu yolun sonlarına ulaşmış olan bir görüşün temsilcileridir.

Kıvılcımlı'nın bilinen çizgisini tutturup giden Vatan Partisi de UDC çağrısına burun kıvırmakta, işi yokuşa sürmekte ve son çözümlemede, egemen çevrelerin değirmenine su taşımaktadır. Ona göre, «içinde bulunduğumuz şartlarda atılacak **ilk** ve **en önemli** adım: işçi sınıfını temsil iddiasında olan **bütün** (abç.) sosyalist parti ve eğilimlerin yanyana gelerek SOSYALİST BLOK'u örgütlemeleridir.» [29] Maocusunu da, goşistini de, revizyonistini de, oportünistini de «sosyalist» görüp aynı kefeye koymak, daha baştan, bu işi kesinlikle olanaksızlaştırmaktan başka bir anlama gelmez. Ve elbette bu olanaksızlığın üzerine «kurulan», «bu nüve etrafında örgütlenecek, halkalanacak» [30] olan «halk cephesi» de buz üzerine yazılmış bir yazıdan başka birşey olmayacaktır.

Bir düşünün:

«UDC'yi faşizme karşı mücadelenin içine sızmak ve bu mücadeleyi sosyal emperyalizmin hizmetine sokabilmek için icat» etmişlerdir [31] diyenlerle, «sahte TKP'nin UDC'sinin ne ulusallıkla, ne demokratiklikle hiçbir ilgisi yoktur» şeklinde inciler yumurtlayanlarla «Sosyalist Blok» kurmak önerilmektedir!...

Yanlış okumuş, ya da yanlış anlamış olmak isterdik.

Bu alandaki temelsiz savların, uydurmaların listesi uzatılabilir. Ancak bu kadarı da yeter.

Görüldüğü gibi, UDC belgisi gerek Türkiye koşullarıyla, sınıf savaşımının güncel gerekleriyle, gerekse Marksizm - Leninizm'in temel ilkeleriyle, dünya devrim hareketinin evrensel pratiğiyle tam bir uyuşma halindedir. Tartışma ve eylem birliği alanında giderilmesi mümkün olan kimi hatalı görüşler ve öneriler de bulunmakla birlikte, bu belgiye karşı sürülen fikirlerin çoğunun artniyetli, maksatlı olduğu anlaşılmaktadır. Ve bu sonuncu türden çabaların tümüyle boşa gideceğini, birlik sürecini durduramayacağını söylemek için her nedene sahibiz. «Eylem birliği süreci Maocu, goşist akımların saldırı ve bozgunculuklarına, küçük bur-

---

[27] **Kurtuluş**, Sosyalist forum konuşması.
[28] **Sosyalist Birlik**, S. 3.
[29] **Halk Cephesi Nedir?** s. 71.
[30] **Agy.**, s. 74.
[31] **Halkın Sesi**, S. 130.

juva sosyalistlerinin çelmeleme çabalarına karşın her geçen gün gelişiyor.» [32]

*
* *

Şimdi, kavram tartışmalarına daha bir açıklık kazandırmak üzere, UDC belgisinin ve genel olarak birleşik cephe sorununun Türkiye devrim pratiğindeki evrimini ve bu sorunun Parti basınındaki işlenişini ele almak gerekecektir.

Bu ve UDC'nin yaşama geçirilmesiyle ilgili kimi başka sorunlar, gelecek yazımızın konusu olacaktır.

---

[32] Konferans konuşmalarından.

Leonid Brejnev'in PRAVDA'ya Demeci

«Batı'da Nötron Bombası Yapımına Sovyetler Kayıtsız Kalmayacaktır»

Sovyetler Birliği Yüksek Sovyet Prezidyumu Başkanı ve Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi Genel Sekreteri Leonid Brejnev **Pravda** gazetesi muhabirinin sorularını yanıtlamıştır.

Sovyet devletinin uluslararası durumuna değinen Leonid Brejnev, «Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin 60. yılı dolayısıyla yapılan törenlerin, yeni Sovyetler Birliği Anayasası'nın kabulünün, uluslararası alanda Sovyetler Birliği'nin yüksek saygınlığının dünya olaylarının seyrine gittikçe artan etkisinin parlak bir gösterisi olduğunu» belirtmiştir.

«Dünya, Ekim Devrimi sonucunda doğan devletin uluslararası alanda, halklararasında barış ve dostluk politikasını, dürüst ve haklı politikayı hiç şaşmadan ilkeli olarak ve büyük başarıyla izlemekte olduğuna yeniden tanık oldu. Sözün kısası, bu politika Lenin'in yurdu olan sosyalist ülkenin izlemesi gereken politikadır. Kutlama günlerinde ileri sürdüğümüz yeni dış politika girişimleri geniş ve toplam olarak olumlu yankılar doğurdu. Kimileri pratik bir hal aldı, yani bunlar Birleşmiş Milletler ve Belgrad toplantıları da içinde, değişik forumlarda görüşülmektedir. İleride de Sovyetler Birliği'nin çabaları nükleer savaş tehlikesini tümüyle ortadan kaldırmaya, uluslararası ilişkilerde meydana gelen olumlu değişiklikleri tutarlı kılmaya, yumuşamayı derinleştirmeye, devletler arasında barışçı işbirliğini genişletmeye yöneliktir.»

Brejnev, yakında Batı Almanya'ya yapacağı ziyaretin, Başbakan Schmidt'le görüşmelerinin bir dizi alanda Sovyet - Batı Alman işbirliğinin gelişmesine daha da yararlı olmaktan başka, Avrupa'da daha geniş yumuşama ve barış çıkarlarına yararlı olacağı umudunu belirtmiştir.

«Birkaç gün önce Birleşmiş Milletler Genel Kurulu çok önemli ve tam zamanında ileri sürülen bir belge kabul etti. Özellikle uluslararası gerginliğin yumuşamasını derinleştirip güçlendirme zorunluluğuna ayrılan deklarasyon sözkonusudur. Çin ve Arnavutluk dışında Birleşmiş Milletler üyesi bütün devletler bu deklarasyon lehine oy verdiler. Bu, dünya kamuoyunun hiç de fena olmayan aynasıdır. Bu, halkların yumuşama ve barış isteklerini pek doğru yansıtıyor. Silahsızlanma alanında nice başka somut öneri, belirtiyorum ki, gerçekleşmesi mümkün öneriler Sovyetler Birliği tarafından ileri sürülmüş bulunuyor. Bütün bunlar Komünist Partisi'nin ve Sovyet devletinin dış politikasının dinamik niteliğini ve verimliliğini kanıtlayan inandırıcı delillerdir.

«Silahsızlanma gibi dış politikanın önemli bir kesimi daima SBKP Merkez Komitesi'nin ve onun Politik Bürosu'nun dikkat

merkezindedir. Şimdi stratejik saldırı silahlarının sınırlanması konusunda Sovyet - Amerikan görüşmeleri bu bakımdan belli nedenlerle önemli bir yer tutuyor. Bu görüşmeleri başarıyla sonuçlandırmaya hazırlığımız eksik değildir. Kanımızca bu alanda olanaklar var. Diyebilirim ki, bu olanaklar fena değildir. Bazı açıklamalara göre, Amerikan tarafı da belli bir iyimserlik belirtiyor. Bu iyimserliğin pratik işlerle güçlendirilmesi arzu olunur. Bence, yeni bir sözleşme, gerek Sovyetler Birliği ve ABD için, gerekse dünya barışı için büyük ve iyi bir iş olur. Silahsızlanma görüşmeleri bugün her çeşit nükleer denemelerin durdurulmasından ve kimyasal savaş araçlarının yasaklanmasından Avrupa'da askersel detantın sağlamlaştırılmasına ve Hint Okyanusu bölgesinde askersel faaliyetlerin kısıtlanmasına kadar çok çeşitli sorunları kapsamaktadır. Bu sorunların ileri sürülmesi girişimi, ezici değilse bile önemli derecede Sovyetler Birliği'ne aittir. Şimdi asıl önemlisi, silahsızlanma görüşmelerinden, silahsızlanmanın başlaması anlamına gelecek somut adımlara geçmektir. Sağlam barış isteyen ve yeni bir dünya savaşı tehlikesinin artmasına yol açacak hareketleri kesin olarak kınayan, silahlanma yarışını kınayan halkların emellerine gerçekten uygun olacak tek şey budur ve yalnız budur. Oysa böyle hareketler var. Örneğin NATO askerî blokunda silahlanma yarışının kamçılanması başka türlü nasıl değerlendirilir?

«Bu insanlık için çok tehlikeli bir eğilimdir. Yeni yeni daha korkunç, barbarca savaş araçları meydana getirdiği için bu eğilim çok daha tehlikeli oluyor. Örneğin, nötron bombasını alalım: Bu insanlık dışı silah, nerdeyse masum, taktik bir silah diye gösterildiği için özellikle tehlikeli olan bu silah şimdi dünyaya dayatılmak isteniyor. Böylelikle klasik silahla nükleer silah arasındaki sınır silinmek isteniyor. Nükleer savaşa geçiş halklara sanki hissettirilmemek isteniyor. Bu düpedüz yalandır. Bu, halkları aldatmak demektir. Nötron bombasının Batı Avrupa ülkelerine yerleştirilmesi ısrarla salık veriliyor. Avrupa'dan uzak yaşayanlar buna belki de kolay ve basit yanaşıyorlar. Ama mecazî söylersek, tek bir çatı altında yaşayan Avrupalıların düşüncesi başka olmalı. Koskoca silah yükü altında zaten bükülen bu ortak çatılarına yeni, tehlikeli bir yükün daha basması, sanılmaz ki, işlerine gelsin.

«Sovyetler Birliği kesin olarak nötron bombasının yapılmasına karşıdır. Biz dünyanın her köşesinde nötron bombasını protesto eden milyonlarca insanı yüzde yüz anlıyor, destekliyoruz. Fakat bu bomba Batı'da yapılırsa, bize karşı yapılırsa, ki bunu hiç kimse gizlemiyor, Sovyetler Birliği'nin kayıtsız bir gözlemci kalmayacağı orada iyi anlaşılmalıdır. Biz Sovyet halkının, onun bağlaşıkları ve dostlarının güvenliğini sağlamak için bu meydan okuyucu hareketlere karşılık vermek zorunda kalacağız. Bütün bunlar, eninde sonunda, silahlanma yarışını yeni, daha tehlikeli bir

düzeye çıkaracak. Biz bunu istemiyoruz. Bu nedenle de, bu yeni tür toplu kırım silahının meydana gelmesinden dünyayı kurtarmak için nötron bombası yapımından karşılıklı olarak vazgeçmek üzere anlaşmayı öneriyoruz. En içten isteğimiz budur. Batı devletlerine önerimiz budur.

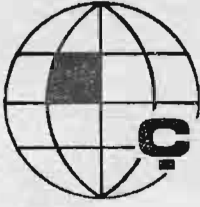
«Yakındoğu olaylarında ise son zamanlarda değişiklikler oldu. Hem de, ne yazık ki, olumsuz nitelikte değişiklikler. İnsana işler olumlu yönde, Cenevre Barış Konferansı'nın yapılmasına doğru ilerliyor ve bu amaçla pekçok çabalar harcanmış ve bu arada Konferans'ın eş - başkanları Sovyetler Birliği ile ABD'nin ortak çabalarıyla ilerlemeler elde edilmiş gibi geldiği sırada olumsuz değişiklikler oldu. Bugün durum epeyce keskinleşmiştir. Cenevre Konferansı'nın yapılması ve Yakındoğu sorununun genel olarak çözümlenmesi daha güç bir şey durumuna gelmiştir.

«Sovyetler Birliği, eskiden olduğu gibi şimdi de, tüm ilgili tarafların ve elbette Filistin Kurtuluş Örgütü'nün katılmasıyla Yakındoğu durumuna her yönü kapsayacak bir çözümün bulunmasından yanadır. Sovyetler Birliği, Yakındoğu sorununa İsrail birliklerinin 1967'de işgal edilen tüm Arap topraklarından çekilmelerini, Filistin halkının ayrılmaz haklarının, bu arada kendi yazgısını belirleme ve kendi devletini kurma hakkının gerçekleştirilmesine, Hem İsrail'in komşuları Arap devletleri, hem de İsrail devleti olmak üzere, anlaşmazlığa doğrudan doğruya katılan tüm devletlerin bağımsızlık ve güvenlik hakkının sağlanmasını ve ilgili Arap ülkeleriyle İsrail arasında savaş durumuna son verilmesini öngörecek çözümün bulunmasını istemektedir. Biz İsrail'e tek yanlı ödünler yolunun ve Mısır ve İsrail yöneticileri arasındaki mâhut görüşmeler tipinde ayrı görüşmeler yolunun bu amaca ulaştırabileceği kanısında değiliz. Tersine, bu yol, bu amaçtan başka tarafa sürüklüyor ve Arap dünyasında derin ayrılık uyandırıyor. Bu, gerçek çözümü ve en başta daha başlamadan önce Cenevre Konferansı'nı baltalama yoludur. Sözümona doğrudan görüşmelerin, yani İsrail'le onun saldırısına maruz her ülke arasındaki görüşmelerin hayalî üstünlüklerinin ısrarla göklere çıkarılması, gerçekten, Arapları aralarındaki birlikten ve haklı davalarının dost devletler tarafından desteklenmesinden ileri gelen kuvvetten yoksun etme yeltenişinden başka bir şey değildir.

«Bunun için Sovyetler Birliği Cenevre Konferansı'nın yapılmasından yanadır. Hem de Konferans'ın Arapların çıkarları ve adil ve sağlam barış zararına ayrı uyuşmaları maskeleyen bir paravana haline dönüşmesini olanak dışı bırakacak koşullarda Cenevre Konferansı'nın yapılmasını istiyoruz. Tutumumuz budur. Bu tutum, Sovyet halkı tarafından tümüyle desteklenmekte ve dünya barışseverleri arasında onanmaktadır.»

(Information Bulletin, 1978/3)

———— o ————

Günümüz Koşullarında Proletarya Enternasyonalizminin Gelişmesi *

V. V. ZAGLADİN

Sovyet komünistleri, SBKP'nin bütün tarihi boyunca hiç şaşmadan proletarya enternasyonalizmi ilkelerine bağlı kalmakla kıvanç duyuyorlar. SBKP bu ilkeleri iç ve dış politikasında sürdüregelmiştir. Parti, bu ilkeleri, düşmanların saldırılarına karşı korumuştur. SBKP, işçi hareketinin, herşeyden önce Marksist - Leninist devrimci partilerin ideolojik ve politik çalışmalarına temel olan enternasyonalizm kuramının en önemli ilkelerini geliştirmiştir.

SBKP'nin 25. Kongresi, partinin enternasyonalist çalışmasının dökümü yapıldığı ve gelecek için yeni kararların alındığı bir forum olmuştur. Bu olgu, Kongre'ye özel bir önem kazandırdığı gibi, dost ve düşmanların da gözlerini üzerine çekmiştir.

İç politikada partimizin, Kongre kararlarına göre, enternasyonalist çizgisini sürdürmesi, Sovyet toplumunun politik, ideolojik ve ekonomik birliğinin her yönlü güçlenmesi, çok uluslu Anayurdumuzda halkların bütünlüğünün güvencesi olmuştur. SBKP'nin enternasyonalist politikası ülkemizde yeni, tarihsel bir toplumun, Sovyet halkının oluşması ve gelişmesinde çok önemli bir etkendir.

XXV. Kongre, SBKP'nin uluslararası alanda gerçekleştirdiği enternasyonalizm politikasının da bir dökümünü yaptı. Burada elde edilen en önemli sonuç, sosyalist topluluğun her yönüyle daha da gelişmesi ve yetkinleşmesi, sosyalist ülkeler arasındaki karşılıklı ilişkilerin güçlenmesi, hem politikalarında, hem ekonomik ve

---

* **Raboçiy Klas i Sovremenniy Mir** (İşçi Sınıfı ve Günümüz Dünyası) dergisinin 1977/1 sayısından aktaran: **Neues Deutschland**, 12 - 13 Mart 1977.

toplumsal yaşamlarında ortak ögelerin çokca artması ve sosyalist ülkelerin gelişme düzeylerinin birbirine yaklaşmasıdır. L. İ. Brejnev, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda bu süreci belirtti ve dedi ki: «...ilkesellikle yeni olan şey halkların bir inanç birliği ve bir amaç etrafında kardeşçe gerçek birliğin kurulmasıdır. Bu birliğin sarsılmaz temeli, onun çelik gücü Marksist - Leninist partilerin savaşkan topluluğudur.»

XXV. Kongre, sosyalist ülkelerin enternasyonalist birlik yönünde ülkemizin ileride de izliyeceği politikanın önünde duran ödevleri saptadı. Merkez Komitesi'nin Kongre'ye sunduğu Çalışma Raporu'nda belirtildiği gibi, «bunun yolu, Marksizm - Leninizm'in denenmiş ilkeleri, sosyalist enternasyonalizm, eşit haklılık ve dostça işbirliği temelinde kardeş partilerin ortak çabalarından geçer.»

SBKP'nin enternasyonalist barış yolunun önemli bir yönü de, ülkemizle sömürge zincirini kırmış ülkeler arasındaki ilişkilerin gelişmesi ve güçlenmesidir. Partimizin Kongresinde, Sovyetler Birliği'nin şimdiye kadar olduğu gibi bundan böyle de özgürlükleri uğrunda savaşan halkların savaşımını destekleyeceği bir kez daha belirtildi. Sovyetler Birliği böyle bir politika izlerken, kendisi için hiç bir çıkar aramıyor, ayrıcalık peşinde koşmuyor, politik egemenlik sağlamaya çalışmıyor, askersel üsler kurma amacını gütmüyor. «Biz, devrimci vicdanımızla, komünist inancımızın emrettiği gibi hareket ediyoruz.»

En sonu SBKP'nin enternasyonalist politikası, ülkemiz işçi sınıfıyla dünyanın öteki bölgelerindeki işçi sınıfı arasında kardeşçe ilişkilerin güçlenmesini, SBKP ile tüm ülkelerdeki kardeş partiler arasında savaşkan güçbirliğinin gelişmesini ve bu güçbirliğinin veriminin artırılmasını sağlamıştır. Kongre'de L. İ. Brejnev bunu şöyle vurguluyor: «Halkların iyiliği için ortak çalışmamız, geniş halk yığınlarında büyük destek görüyor, yararlı sonuçlar veriyor.» Bu sonuçları bütün dünya görüyor. Bu, 1967'de Avrupa komünistlerinin Karlov Var Konferansı'nda saptadıkları temel ödevlerin gerçekleşmesidir. Bu, 1969'da Dünya Komünist ve İşçi Partileri Danışma Toplantısı'nda kabul edilen anti - emperyalist eylem programının çok yönlü uygulanmasıdır. Partimizin XXV. Kongresi, öteki kardeş partilerle ilişkilerimizi geliştirme, uluslararası işçi sınıfının enternasyonalist bağlaşıklığını güçlendirme politikasının ileride de sürdürülmesi görevini koydu.

SBKP'nin uluslararası alandaki politikasında enternasyonalizmin en yüksek görünüş biçimlerinden biri, dün olduğu gibi bugün de, barışın sağlanması uğrunda partimizin ardıcıl ve yorulmaksızın sürdürdüğü savaşımdır. Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'nde belirtildiği gibi, partimizin öteki kardeş partilerle yürüttüğü bu savaşımın sonuç-

ları uluslararası alanda toplumsal ilerlemeye yardım eden koşulların yaratılmasını sağlıyor.

SBKP'nin XXV. Kongresi'nde L. İ. Brejnev şöyle diyor: «Biz, Sovyet komünistleri, devrimci davamıza bağlı kalarak, halkların en büyük varlığı, çağımızda insanlığın ilerlemesinde önemli bir koşul olan barış için savaşıyoruz ve savaşacağız.» Kongre bu alandaki pratik ödevleri barış ve uluslararası işbirliği, halkların özgürlüğü ve bağımsızlığı için yürütülen, dünyaca bilinen savaşım programı çerçevesinde belirlemiştir.

Böylece Kongre, partimizin her bakımdan enternasyonalizm ülkülerine bağlı olduğunu, iç politikada da, uluslararası çalışmalarda da enternasyonalist çizginin olumlu sonuçlarını bir kez daha gözler önüne serdi. Görüldüğü gibi, Dünya devrimci sürecinin enternasyonalist temellerinin güçlenmesine yardım eden yalnızca bu bile, bütün komünist ve devrimci hareket için büyük önem taşımaktadır.

SBKP'nin XXV. Kongresi'nin günümüzde başka bir önemi de, enternasyonalizmle ilgili bir çok sorunun teorik ve politik açıdan ele alınmasıdır. Biz, aşağıda işte bunun üzerinde özellikle duracağız.

Bununla ilgili olarak tartışılan birinci sorun, günümüz koşullarında proletarya enternasyonalizminin artan önemidir. Merkez Komitesi'nin raporunda, günümüzde proletarya enternasyonalizminin önemi özel olarak belirtildi. Kongre delegelerinden birçoğu MK'nin Çalışma Raporu'nu ele alan konuşmalarında bu sorun üzerinde önemle durdular.

Kongre'nin çalışmalarına katılan yabancı konuklar da yaptıkları konuşmalarda aynı sorunu ele aldılar. Örneğin, Yanoş Kadar yoldaş, yaptığı konuşmada: «Partimiz, günümüzde proletarya enternasyonalizminin öneminin arttığına inanmaktadır» dedi. E. Berlinguer yoldaş ise, bu konuda şunları belirtti: «Günümüz koşullarında enternasyonalizm olanakları ve ülküleri her zamankinden daha canlı ve etkilidir.» S. A. Dange yoldaş da: «Biz, çalışma raporunda proletarya enternasyonalizminin önemini özellikle belirten Brejnev yoldaşı hepten destekliyoruz» dedi.

Günümüzde proletarya enternasyonalizminin artan önemi XXV. Kongre'de bilimsel açıdan derinliğine ele alındı ve temellendirildi. Kongre'nin, çağımızın bütün devrimci bölükleri arasında enternasyonalist bağların güçlenmesini zorunlu kılan çağdaş gelişmenin nesnel etkenlerini ön plana çıkarması büyük bir önem taşımaktadır.

Burada sözü edilen süreçler, bütün ülkeler arasındaki ekonomik, toplumsal - politik ve kültürel bakımdan karşılıklı nesnel ilişkilerin sürekli genişlemesine yol açan Marksizm - Leninizm'in çok tan aydınlattığı gibi, çağdaş toplumun gelişme yasası olan üretim ve değişim araçlarının enternasyonalleşmesi süreçleridir. Emper-

yalizm bu süreçleri, kendi egemenliğini güçlendirme ve geliştirme amaçlarıyla kullanmaya çalışıyor. Toplumsal ve ulusal kurtuluşları uğrunda savaşan bütün güçlerin enternasyonalist dayanışması, emperyalizmin bu yöndeki girişimlerini önleyebilir ve bu nesnel gelişme süreçlerinin ilerleme yararına kullanılmasını sağlıyabilir.

Üretim ve değişim araçlarının enternasyonalleşme süreçlerinin günümüzde özellikle hissedilen güçlenmesi, bilimsel - teknik devrimle yakından bağlıdır. Aslında burada sözü edilen, sosyalizmin, dünya çapında maddesel ön koşullarının olgunlaşması süreçleridir. Komünistler bu süreçlerin üzerinde dikkatle durmakta ve bu süreçlerden devrimci amaçlarla yararlanmak için çaba harcamaktadırlar.

Gerçekten bunun büyük önemi vardır. Çünkü bu enternasyonalleşme süreçleri, tüm insanlık için önemli bir sorunu ortaya çıkarıyor. Bununla ilgili olarak SBKP'nin XXV. Kongresi'nde MK çalışma raporunda şöyle deniyor: Hammadde ve enerji sorunları, en tehlikeli ve yaygın hastalıkların yeryüzünden silinmesi, çevrenin korunması, uzayın incelenmesi ve okyanus kaynaklarından yararlanma gibi genel sorunlar, günümüzde büyük önem kazanmışlardır. Ve gelecekte, halkların yaşamında olsun, uluslararası ilişkiler sisteminde olsun, gitgide daha da hissedilir bir etkiye sahip olacaklardır. Ülkemiz de, diğer sosyalist ülkeler gibi tüm insanlığın çıkarlarını ilgilendiren bu sorunların çözümlenmesiyle yakından ilgilenmektedir.

Toplumsal pratik şunu çoktan ispatlamıştır: Bu genel sorunlarla ilgili olarak ortaya çıkan teknik - ekonomik, teknoloji sorunları ve tekniğin bugünkü gelişme düzeyinde bilim hiç kuşkusuz çözebilir. Buna karşın, eğer bütün sorunlara pratik çözüm bulunmuyorsa, bunun başlıca nedeni kapitalizmde toplumsal - ekonomik ilişkilerin, özel mülkiyete dayanmakla bu çözüme engel olmasıdır. Tekelci sermaye bu genel sorunları kendi çıkarları yönünde kullanmaya çalışıyor, çalışacaktır. Böylesi bir tutum, bir dönemde bu sorunların pratik çözümünün kasıtlı olarak engellenmesinde görülürken, başka bir dönemde bu sorunların çözümünün genellikle sermaye yararına gerçekleşmesi için gösterilen çabalarda belirir. Gerçek durum şudur: Çağımızda tüm insanlığı ilgilendiren bu sorunların çözümü ancak geniş bir demokratik veya sosyalist temelde, yani ancak toplumsal ilerleme için savaşan bütün güçlerin ortak çabalarıyla olasılık kazanacaktır. Bundan ötürü, enternasyonalist dayanışma, bu sorunların çözümünde gerekli ön koşul olarak belirmektedir.

Bunun için Sovyetler Birliği'nin nükleer silahların uzayda ve okyanusta yerleştirilmesini yasaklayan uluslararası anlaşmaların imzalanması, çevrenin askersel veya başka zararlı amaçlarla etkilenmesini yasaklayan anlaşmaların imzalanması gibi gelecek

için son derece önemli, bu denli büyük girişimleri başlatması rastgele değildir. Ülkemiz bu önerilerde herşeyden önce kimden destek buldu? Sosyalist ülkelerden, eski sömürge dünyasının birçok ülkelerinden ve geniş halk yığınlarından. Buna karşılık Sovyetler Birliği'nin önerilerini geri çevirecek güçte olmayan emperyalist çevreler, bu önerilerin etki alanını daraltmak, yaygınlaşmasını engellemek, tartışmasını uzatmak için elden geleni yapıyorlar.

Enternasyonalizmin önemini artıran objektif etkenlere genel ve büyük bir önem taşıyan birçok politik sorun da eklenebilir. Bunlardan en önemlisi nükleer bir dünya savaşını önlemek, bununla ilgili olarak yumuşama sürecini daha da derinleştirmek ve yaygınlaştırmaktır.

SBKP'nin XXV. Kongresi'nde bu sorunlar geniş, ayrıntılı ve asıl önemlisi çok somut bir biçimde ortaya kondu. Kongre'nin ortaya koyduğu fikri geliştiren L. Brejnev yoldaş, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda «Biz geçmişten köklü biçimde ayrılan, ilkesel bakımdan yeni bir çağa girdik. Bunu anlamamak, yıkıma doğru yol almaktır» dedikten sonra, bu noktayı Avrupa örneğiyle gözler önüne serdi:

«Eski değerli bir atasözü "kılıca sarılan kılıçla ölür" diyor. Bugünkü Avrupa'da kılıcı eline alan: düşman olsun; dost, bağlaşık olsun, yakın veya uzak komşu olsun; kendisiyle birlikte ateşte kimlerin yanacağını göz önüne bile getiremez... Gerçekten barış, Avrupa ve Avrupalılar için bir yaşam zorunluğu olmuştur.» Bu tehlikeyi gözönünde bulunduran ülkemiz harbin önlenmesi, silahlanmaya son verilmesi, genel bir silahsızlanma ve yumuşama için ardıcıl bir savaşım yürütüyor.

Yaşam şunu göstermiştir: Barış ve yumuşama sorunlarının başarıyla çözümlenmesi için bütün barışsever güçler, toplumsal ilerlemeden yana olanlar arasında geniş bir güçbirliği gereklidir. SBKP MK çalışma raporunda bununla ilgili olarak, geniş halk yığınlarının barışı güçlendirme davasına çekilmesini, bütün barışsever güçlerin bu dava için savaşa seferber edilmesinin önemi üzerinde duruldu. Ve burada yapıcı rolü, herşeyden önce enternasyonalizmin yüce gücünün oynayabileceği açıktır.

Son olarak Kongre'de, enternasyonalizmin artan önemini doğuran bir nokta daha belirtildi. Bu da sınıf savaşının gittikçe daha güçlü olarak enternasyonalleşmesine yol açan devrim sürecinin daha da gelişmesidir.

SBKP MK'nin çalışma raporunda, günümüzde devrim süreçlerinin pratik olarak tüm dünyayı sardığı belirtildi. Sosyalizmin konumları genişliyor, güçleniyor. Sömürgeciliğin egemenliğinden kurtulan halkların anti-emperyalist potansiyeli artıyor. Emekçilerin tekellere, sömürü düzenine karşı sınıf savaşımı güç kazanıyor. Devrimci demokratik, anti-emperyalist hareketin boyutları genişliyor. Devrimci savaşa yeni kuşaklar, toplumsal kat-

manlar, yeni parti ve örgütler katılıyor. Bu koşullarda bütün bu güçlerin birliğini sağlamak, eylemlerini uyumlu kılmak zorunluğunun gitgide arttığı açıktır. Her devrimci bölüğün tek veya bütün olarak başarısı bu sorunun çözümünde düğümleniyor.

Bu soruna değinen Danimarka Komünist Partisi Başkanı K. Jespersen yoldaş, XXV. Kongre'nin kürsüsünden şöyle diyordu: «Tekellerin egemen olduğu heryerde sertleşen sınıf savaşı, her ülkenin koşullarına göre biçimlenen toplumsal hareketlerde ve halkların artan hoşnutsuzluğunda kendini gösteriyor. Bu koşullarda, komünistlerin ana ödevi, Marksizm - Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi ideolojisine dayanmakla emekçilerin uluslararası birliğini güçlendirmektir. Dünya çapında büyük dönüşümlere tanık olduğumuz dönemde bu sorun herzamankinden daha günceldir.» Fakat sınıf savaşının enternasyonalleşme süreci aynı zamanda, emperyalizmin uluslararası alanda politikasını daha çok uyumlaştırmasında kendini gösteriyor.

Sınıf düşmanı — SBKP'nin XXV. Kongresi'nde MK çalışma raporunda belirtildiği gibi — uluslararası alanda anti - komünist eylemlerini aktif biçimde uyumlaştırıyor. Burada söz edilen, emperyalizmin başta NATO gibi var olan askersel - politik blokları güçlendirme çabaları ve buna benzer (örneğin Ortak Pazar temelinde Batı Avrupa'da oluşacak yeni bir askersel blokun veya etkisini Güney Afrika ırkçıları, Brezilya «goriller»i ve Amerikan emperyalizminin cani birliğinin oluşturabileceği) yeni örgütler kurma çabalarıdır. Burada söz edilen, hem giderek daha açıkça, yalnız uluslararası sömürgeci rolü oynamakla kalmayıp, aynı zamanda devrimci güçlere karşı yönelen saldırıları uyumlaştırma merkezi olan uluslararası şirketler; hem de CIA'nın başında bulunduğu emperyalist casusluk örgütlerinin «kara enternasyonal»idir. Burada söz edilen, emperyalizmin Şili halk birliğine, Portekiz devrimcilerine karşı uyumlu eylemleri, emperyalist hükümetlerin İtalyan, Fransız, İspanyol komünist partilerine karşı ortak baskısıdır. SBKP'nin XXV. Kongresi, «günümüzde her zaman uluslarararası emperyalist gericilikle bağlaşık olarak hareket eden karşı devrim» tehlikesine tam zamanında dikkat çekmiş ve uyarmıştır.

Sınıf düşmanının aktifliğini artırmasından, çabalarını birleştirme denemelerinden devrimciler tek bir sonuç çıkarıyor: Kendi saflarını, enternasyonal birliği güçlendirmek. Bu sorun üzerinde XXV. Kongre'ye katılan delegeler ve konuklar yaptıkları konuşmalarda önemle durdular. İsveç komünistlerinin solcu partisi başkanı L. Werner yoldaş şöyle dedi: «Özellikle Güney Doğu Asya'da, yakın geçmişte Angola'da olduğu gibi ciddi yenilgilere uğrayan emperyalizm, umutsuzca bir savaş yürütüyor. Bunun için de bugün bütün anti - emperyalist güçlerin birlik ve beraberliğini güçlendirmek ve pekiştirmek özel bir önem taşımaktadır.»

Günümüzde enternasyonalizmin önemini ve devrimci güçlerin enternasyonalist birliğinin gereğini artıran temel etkenler bunlardır. Enternasyonalist ideolojinin ve enternasyonalist politikanın güçlenmesini gerektiren bu etkenlerin Kongre'de belirlenmesi ve derin bir şekilde temellendirilmesi, komünistler ve tüm devrimciler için büyük bir önem taşır. Burada sözü edilen sorun, bir yandan günümüzde devrimcilerin, toplumsal ilerleme için savaşanların yürüttüğü enternasyonalist politikanın teorik temellerinin güçlendirilmesi, öte yandan da enternasyonalizmin önemini azaltmak, onun etkenliğini kırmak, hatta onun gerekli olmadığını veya zararlı olduğunu «ispatlamaya» kalkan enternasyonalizm karşıtlarının bu çabalarına karşı savaşa önemli katkıda bulunulmasıdır. Günümüzde bu yönde sayısız derecede çok çaba vardır. Enternasyonalizmin düşmanları, onun artan önemini gözönünde bulundurdukları için baltalayıcı eylemlerini geniş çapta güçlendiriyorlar.

SBKP'nin XXV. Kongresi'nde enternasyonalizmin düşmanlarına karşı savaş açısından büyük rol oynayan bir diğer teorik - politik sorunun, günümüz koşullarında proletarya enternasyonalizminin içeriği sorununun görüşülmesi de büyük önem taşıyor.

Bu sorun, günümüzde gerek komünist hareketin içinde, gerekse onun dışında yoğun bir tartışma konusu olmuştur. Burjuva ve oportünist ideologlar bu ana sorunda temelde aynı konumlardan, yani enternasyonalizmin içeriğinin kabaca çarpıtılmasından çıkıyorlar. Gerçekten her ikisine göre de enternasyonalizm, bazı partilerin öteki partilere boyun eğmesini gizlemekten, komünist harekette güçlü partilerin hegemonyasını, başta — ve bunu hiç sıkılmadan söylüyorlar — SBKP'nin hegemonyasını sağlamaktan başka birşey değildir. Buna, sözde SBKP'nin günümüzde enternasyonalizmi güçlendirme bayrağı altında komünist hareketin tek yönetim merkezini kurmaya ve bu merkezin başına geçmeye çalıştığı yöndeki uydurmacalar da ekleniyor.

Ön yargısı olmayan bir gözlemcinin partimizin herhangi bir belgesine bir göz atması bile, bütün bu savların ikiyüzlülüğünü, yalancılığını görmesine yeter. Bu durumla ilgili olarak partimizin XXIII. Kongresi'nde yapılan saptamayı hatırlamak gerekiyor. Orada açıkça şöyle denmiştir: «SBKP komünist harekette hertürlü hegemonyacılığa kesinlikle karşıdır. Partimiz bütün partiler arasında gerçekten eşit, enternasyonalist, eşit haklara dayanan ilişkilerden yanadır.»

Komünist harekette ve genellikle devrimci harekette SBKP'nin bütün pratik çalışmaları şunu gösteriyor: Devrimci güçler ve partiler üzerindeki egemenlik, onlara kumanda etme ve kendi istemini kabul ettirme gibi hertürlü eğilim partimize tamamen yabancıdır. Kardeş partilerin temsilcilerinin konuşmaları bunu doğrulamaktadır. Yalnızca iki örnek verelim. SBKP'nin XXV. Kon-

gresi'nin kürsüsünden Fidel Castro yoldaş şöyle diyordu: «Halkımıza belirleyici yardımda bulunan Sovyetler Birliği asla bir istemde bulunmadı, şart koşmadı ve ne yapmamız gerektiğini dayatmadı. Güçlü bir ülkeyle küçük bir ülke arasında böylesine kardeşçe ilişkiler binlerce yıl boyunca bencilliğe ve zorbalığa dayanan uluslararası ilişkilerin tüm tarihinde görülmemiştir. Halklar arasında böylesi ilişkilere ancak sosyalizm olanak sağlıyor.» Bundan bir süre önce E. Berlinguer yoldaş da şunları söylemişti: «İtalya Komünist Partisi Sovyetler Birliği ile ilişkilerinde kesinlikle bağımsızdır. Burada herhangi bir bağımlılıktan veya herhangi bir direktiften asla söz edilemez. Sovyetler Birliği yalnız İtalya çapında değil, aynı zamanda uluslararası işçi hareketi içindeki çalışmalarımızda hiç bir zaman ne yapmamız veya ne yapmamamız gerektiğine ilişkin direktifler vermek yolunda en küçük bir girişimde bulunmamıştır.»

SBKP'nin komünist harekette herhangi bir yönetim merkezinin yeniden kurulması için çalıştığı fantazilerine gelince, bunlar da SBKP'nin hegemonya kurmayı amaçladığı masalı gibi temelsizdir. Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda bununla ilgili olarak Brejnev yoldaş şöyle söyledi: «Kimileri de korkuyor: Komünistleri birleştiren uluslararası bağları güçlendirme çağrıları, yeniden herhangi örgütsel bir merkez kurmak değil midir? Tuhaf korkular bunlar. Bilindiği gibi hiçbir yerde, hiç kimse böyle bir merkez kurma düşüncesini ileri sürmedi.»

Burjuvazinin ve oportünistlerin enternasyonalizmin içeriğine ilişkin «yorumları» yakından baktığımız zaman gerçekleri ters göstermekten, aslında bu devrimci ilkeye ve aynı zamanda bu ilkeye sıkı sıkıya bağlı olan partimize çamur atma çabasından başka birşey değildir.

Söylemiş olduğumuz gibi enternasyonalizmin içeriği sorunu komünist hareket içinde de tartışma konusu oluyor. Bununla yakından bağlı olan ve günümüzde geniş bir ölçüde tartışılan başka bir konu da, çağımızda enternasyonalizmin ölçütleri sorunudur.

Hemen belirtmek gerek ki, böylesi bir tartışma ilkesel olarak çok yararlıdır. Böylesi bir tartışma yalnızca var olan düşüncelerin açıklanmasını sağlamıyor, aynı zamanda enternasyonalizm üzerine görüşlerin zenginleşmesine, onun çeşitli yönleri arasındaki yeni bağların aydınlatılmasına yardım ediyor.

Kuşkusuz, ileri sürülen görüşlerin bazen birbirine karşı düştükleri de tartışmasız bir gerçektir. Bazı durumlarda, devrimci savaşımın şu veya bu bölüğünün yürüttüğü eylemlerin, koşulları ve objektif durumu bakımından farklı olmalarının diyalektik bir yansıması sözkonusudur. Başka durumlarda ise, görüşümüze göre, yalnız Marksizm - Leninizm kuramı açısından değil, aynı zaman-

da günümüzün toplumsal pratiği açısından onaylanamaz, yanlış konumlar sözkonusudur.

Örneğin, günümüzde enternasyonalizmin temel içeriğini, işçi hareketinin şu veya bu bölüğünün, şu veya bu devrimci partinin kendi ülkesindeki başarılı çalışmasına indirgeme savına çok sık rastlanmaktadır. Bu durumda enternasyonalizmin en önemli ölçütü adı geçen bölüğün veya partinin kendi ülkesinde devrimci dönüşümlerin gerçekleşmesi için daha etkili yolların belirlenmesi biçiminde gözüküyor.

Kuşkusuz sosyalist devrimin başarıyla gerçekleşmesi, sosyalist toplumun başarıyla kurulması, işçi hareketinin her bölüğünün ve her komünist partisinin enternasyonalist görevinin çok önemli bir parçasıdır. Marksizm - Leninizm'in kurucuları, bunun üzerinde sık sık durmuşlardır. Çağımızda, komünist hareketin belgelerinde de bu olgu tekrar tekrar belirtilmiştir. Örneğin 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı'nda kabul edilen sonuç belgesinde şöyle deniyor: «Kapitalist düzen koşullarında sosyalizm ve proletarya enternasyonalizmi davası için savaşan bir komünist partisinin en büyük katkısı, işçi sınıfının ve bağlaşıklarının erki eline alması olacaktır.» Diğer taraftan aynı belgede şöyle deniyor: «Sosyalist ülke halkının yaratıcı emeğinin reel sonuçları, barış, demokrasi ve sosyalizm güçlerinin emperyalizm karşısında üstünlük kazanmaları yönünde belirleyici katkıda bulunmaktadır.»

Partimiz, başlıca enternasyonalist görevi olan komünizm kuruculuğunu, olanakları çerçevesinde başarılı ve tam olarak gerçekleştirme yolunda elden geleni yaptı ve yapıyor. Partimiz, bunda Sovyet halkının verdiği emeğin, uluslararası önemini her zaman tüm olarak gözönünde bulunduruyor. Örneğin, XXV. Kongre'de kabul edilen «1976 - 1980 yıllarında SSCB Halk Ekonomisinin Başlıca Gelişme Yönleri» ile ilgili belgede şöyle deniyor: «Ülkemizin toplumsal - ekonomik gelişmesinde elde ettiği başarıların uluslararası önemi büyüktür. X. Beşyıllık Plan'ın yaşamda gerçekleşmesi, Sovyetler Birliği'nin uluslararası konumunun daha da güçlenmesini, dünya sosyalist sisteminin daha da kuvvetlenmesini ve barış, toplumsal ilerleme için savaşan tüm güçlerin birleşmesini sağlıyacaktır.»

Her partinin kendi ülkesindeki çalışmalarının büyük önemi vardır. Bu çalışmaların komünistlerin enternasyonalist çizgisini gerçekleştirmeye katkısı büyüktür. Fakat yalnızca bu, proletarya enternasyonalizminin etkili biçimde her yönüyle uygulanmasını sağlamak için yeterli değildir.

Bununla ilgili olarak işçi hareketi tarihinden bazı örnekleri hatırlatmakta yarar vardır.

Geçtiğimiz yüzyılın sonlarında, Alman sosyal demokratları, daha sonra Gotha Programı adını alan programlarını hazırladıkları zaman Karl Marx bu program tasarısını dikkatle okuyarak

birçok sorun hakkında ciddi eleştirilerde bulunmuştur. Onun ele aldığı sorunlardan biri de proletarya enternasyonalizmidir. Gotha Programı tasarısında partinin kendi ülkesindeki çalışmalarına tek taraflı ağırlık verilirken, onun uluslararası eylemleri, öteki devrimci bölüklerle dayanışması hakkında pratik olarak tek söz bile söylenmiyordu. Bununla ilgili olarak Karl Marx, böylesi bir yanaşımın yetersizliği sorununun kesinlikle ortaya konması gereğini duymuştur. K. Marx şöyle yazıyor: «Savaş alanı doğrudan doğruya kendi ülkesi olduğundan, işçi sınıfı savaşabilmek için, kendi yurdunda sınıf olarak örgütlenmek zorundadır. Bu açıktır. Bu bakımdan onun verdiği sınıf savaşı içeriği değil "biçimi" bakımından ulusaldır. Fakat, "günümüzün ulusal devletinin çerçevesi" ekonomik bakımdan "dünya pazarı çerçevesinde", politik bakımdan da, "devlet sistemi çerçevesinde" bulunmaktadır. Görüyor musunuz Alman İşçi Partisi'nin enternasyonalizmi nerelere itiliyor?... Alman işçi sınıfının uluslararası işlevi hakkında tek söz yok! Bütün öteki ülkelerin burjuvazisiyle kardeşçe birleşmiş Alman burjuvazisine ve Bismark'ın uluslararası komplocu politikasına Alman işçi sınıfı böyle karşı koyacakmış.»

İçinde bulunduğumuz yüzyılın daha başlarına rastlayan bir diğer örnek. 1917 İlkbaharında Lenin o dönemin sosyalist enternasyonali içindeki durumu incelerken şuna dikkat çekiyor: «Günümüzde enternasyonalizmi kimse ağzından düşürmüyor. Yalnız şovenist anavatan savunucuları değil, hatta Plehanov ve Potresov beyler ve Kerenski bile kendisine enternasyonalist diyor». «Bu yüzden» diye V. İ. Lenin devam ediyor, «sözde enternasyonalizmin karşısına tam bir kesinlik, açıklık ve kararlılıkla eylemde enternasyonalizmi dikmek, proletarya partisi için o derece ivedi bir görevdir.»

Ardından da, enternasyonalizmin değişik unsurlarının bağlantısı için parlak bir örnek olan ünlü tanımını getiriyor. «Yalnız bir tek gerçek enternasyonalizm vardır: Kendi ülkesinde devrimci hereketin ve devrimci savaşın geliştirilmesine bütün varlığıyla çalışmak. Ve işte böylesi bir savaşı, böylesi bir çizgiyi ve yalnızca böylesini ayırımsız bütün ülkelerde (propaganda, maddesel ve moral yardımla) desteklemek.»

Demek ki, farklı çağlarda ve farklı tarihsel koşullarda ortaya çıkmalarına karşın, Marx ve Lenin sorunun aynı yanını vurguluyorlar: Enternasyonalist politikanın, enternasyonalist görevin her iki yönünün birbirine organik olarak bağlanma zorunluğu; diğer bir deyimle, iç yönün, yani kendi ülkesinde sosyalizm için savaşımın dış yönle, yani, başka ülkelerdeki aynı savaşımın desteklenmesiyle, sınıf düşmanına karşı dayanışmayla bağlanması.

Acaba bu bakış açısı günümüzde herhangi bir nedenle eskimiş midir? Açıkça görülüyor ki, hayır. Yukarıda da belirtildiği gibi, günümüzde enternasyonalizmin objektif zorunluğu eksil-

memiş, tam tersine artmıştır. Her durumda partimiz SBKP, kesinlikle işte bu noktadan hareket ediyor. 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı'nda L. İ. Brejnev yoldaş bu konuda şunları söyledi: «Proletarya partisinin gücü, onun iç olanakları, halklarının çıkarı ve ülkesinin ilerlemesi savaşımında ve aynı zamanda genel, uluslararası devrim ve sosyalizm davası savaşımında sonuna kadar kullanabilme ustalığında yatar.»

Görüşümüze göre gerçek proleter devrimcileri bu soruna zaten başka türlü yanaşamazlar. Aslında işçi sınıfının özelliği de, onun toplumsal durumunun, son amaç ve çıkarlarının ve sınıf düşmanının her bakımdan enternasyonal karakterde olmasıdır. Hele uluslararası tekellerin var olduğu, kapitalist bütünleşme sürecinin geliştiği ve söylemiş olduğumuz gibi, tekelci gericiliğin uluslararası işbirliğinin arttığı günümüzde, bütün bunlar daha bir açıklık kazanıyor, adeta çıplak gözle görünür duruma geliyor.

İşte bu gerçek karşısında komünist partilerinin gücünün özelliği, daha Komünist Manifesti'nin yazıldığı dönemde belirtildiği gibi, işçi sınıfının, ulusal çıkarların yanısıra bu sınıfın uluslardan bağımsız, uluslararası çıkarlarını dile getirmesinde yatıyor. Onun çalışmasında, ulusal olanla uluslararası olan sıkısıkıya birbirine bağlıdır.

Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı Belgesi'ne geçen tutum, işte böylesi bir tutumdur: «Kendi ülkesinde sosyalizm uğruna savaş ve her partinin kendi işçi sınıfı ve kendi halkı karşısındaki sorumluluğu, tüm ülkeler emekçilerinin, tüm ilerici hareketlerin ve tüm halkların özgürlük, bağımsızlığın pekiştirilmesi, demokrasi, sosyalizm ve dünya barışı için savaşımda karşılıklı dayanışmasıyla bağlanır.»

Bu koşullar altında, işçi sınıfının veya Komünist Partisi'nin yalnızca ulusal görevini, enternasyonalizmin başlıca ve en önemli içeriği ve asıl ölçütüymüş gibi gösterme çabaları, açıkça görüldüğü gibi temelsizdir veya en azından komünist hareketin genel olarak benimsemiş olduğu ilkelerden ayrılmaktadır. Doğru tutum, mutlaka Marx ve Lenin'in, ancak ulusal ve uluslararası yükümlülüklerin, ya da başka bir deyimle enternasyonalizmin iç ve dış yönlerinin organik bileşiminin, gerçekten enternasyonalist bir yaklaşımın garantisi olduğu yolundaki ve pratikte denenmiş olan tutumdur. Şunu bir daha vurgulamak gerekir: Sorunun böyle konması, hiçbir şekilde herhangi bir ülkenin işçi sınıfının ulusal ödevlerine zarar vermez. Tam tersine, günümüzde herhangi bir ülkenin işçi sınıfının ulusal ödevlerinin uluslararası ilişkilerden, uluslararası dayanışmadan kopuk olarak başarılı bir biçimde çözümleyebilmesi, pratikte olanak dışıdır. Pratik bunu canlı olarak gözler önüne sermiştir.

Şu veya bu devrimci bölüğün kendi ülkesindeki çalışmasıyla onun uluslararası yükümlülükleri arasında yapay bir zıtlık yarat-

manın doğuracağı tehlike, emperyalist burjuvazinin politik ve ideolojik çabalarını tam da devrimcilerin uluslararası güçbirliğini bozmaya yöneltmesinden, onları geriletip adeta, kendi ulusal yuvalarına sıkıştırmaya uğraşmasından açıkça gözüküyor. Sınıf düşmanının bu taktiği aslında yeni değildir. O bu taktiği, Karl Marx ve Friedrich Engels'in ve daha sonra da V. İ. Lenin'in döneminde de kullanmıştır. Bugün de aynı taktiği uyguluyor. Bunu gerçekleştirebilme silahı olarak değişik yöntelere başvuruyor. Devrimci hareketin bir bölüğünü bir diğerinin karşısına çıkarma amacını güden politik entrikalardan, enternasyonalizmin ulusal çıkarların korunması ve ulusal ödevlerin üstesinden gelinmesiyle bağdaşamıyacağı başlığı altındaki ideolojik kampanyalara kadar. Ne var ki, dünyadaki tüm devrimciler bütün bu kampanyaların gerçek anlamını, gerçek önemini çoktan kavramışlardır.

K. Marx ve F. Engels, enternasyonalizmin esas içeriği, temel ilkesi olarak, devrimci hareketin tüm bölüklerinin dayanışmasını görüyordu. Marx, «Can veren bu ilkeyi bütün ülkelerin tüm işçileri arasında sağlam temellere oturtabilirsek, ancak çizdiğimiz büyük ve son hedefe ulaşabiliriz» diyordu. Bu soruna V. İ. Lenin de tıpa tıp aynı biçimde yanaşıyordu. Daha yukarda enternasyonalizmin ön koşulunun ayırımsız olarak her ülkede devrimci savaşın desteklenmesi olduğu yolundaki sözlerini aktardık. Onun buna benzer daha birçok sözleri vardır. Bir diğer örnek: «Proleter dünya devriminin utkusu, işçi sınıfının tüm güvenini, en sıkı kardeşçe birliğini ve devrimci eylemlerinin olanca en büyük birliğini şart koşar...»

V. İ. Lenin'in kurduğu partimiz bu görüşü ardıcıl bir biçimde savunur. Yalnız savunmakla kalmaz, onun yaşamda gerçekleşmesi için herşeyi yapar. Son 60 yıl içinde, devrimci hareketin tarihinde, SBKP'nin savaşan ve desteğe gereksinme duyan bir veya bir diğer halkla, bir veya bir diğer kardeş partiyle dayanışmaya girmediği durum gösterilemez. Ülkemiz için bu görev ister zor olsun, ister olmasın, dayanışmaya gereksinme duyan halk veya parti ister uzakta, ister yakında olsun ve son olarak yardıma gereksinme duyan ülke veya parti ile partimizin ilişkileri nasıl olursa olsun, SBKP bu dayanışmayı gösterir.

Avrupa komünistlerinin Berlin Konferansı'nda L. Brejnev yoldaş şunu vurguladı: «Komünistlerin yüzyılı aşkın bir süredir öncülüğünü yaptıkları bu yoldaşça dayanışma, günümüzde de büyük önemini eksiksiz olarak korumaktadır, komünist partileri ve tüm işçi hareketinin güçlü ve denenmiş bir silahı olmuş ve olmakta devam edecektir.»

Bu sorunda partimizin konumları, tüm komünist hareketin konumları ile özdeştir. Konuşmacıların önemli bir kısmının açıklamalarında, genellikle enternasyonalist politika konusu üzerinde durmalarında da bu durum açıkça ortaya çıkıyor. Örneğin, G.

Husak yoldaş şunları açıkladı: «Devrimci güçlerin toplumsal ve ulusal kurtuluş savaşlarında en etkin silahının birlik, sınıfsal ve enternasyonalist dayanışma olduğunu yaşam sürekli kanıtlıyor.»

Belçika Komünist Partisi Başkan Yardımcısı J. Terfve yoldaş, «Enternasyonalist dayanışma ve işbirliğinin korunup güçlenmesine özen göstermeliyiz» diyerek şunu vurguladı: «Çünkü bu, değer biçilemeyecek ve yerini hiçbir şey dolduramayacak kadar özlü bir kazanımdır ve eğer herhangi bir şekilde sarsılacak olursa, bu durum, sınıf düşmanlarımız için büyük bir utku olur.»

Proletarya enternasyonalizminin en önemli unsuru olan enternasyonalist dayanışma sorunu ile ilgili olarak Konferans'dan sonra, değişik ülkelerin basınında, görüşümüze göre tartışma getirecek bazı yazılar yayınlandı. Sözkonusu olan, bir yandan enternasyonalist dayanışma ve enternasyonalist işbirliği, öte yandan tek tek her partinin bağımsızlığı ve başına buyrukluğu arasındaki ilişki sorununun tartışıldığı belgelerdir.

Bazı yazılarda sorun, kardeş partilerin kendi başına buyruk olma, bağımsızlık ve eşit haklara sahip olma ilkelerinin, enternasyonalist dayanışma ve işbirliğine göre öncelik kazanması gerektiği biçiminde konuyor. Bu durumda, tek tek her partinin ulusal ve uluslararası alandaki görevleri arasındaki ilişkiler konusunda incelediğimiz sorun, tekrar ortaya çıkıyor.

Devrimci hareketin her bölüğünün başına buyruk, bağımsız ve eşit haklara sahip olması, K. Marx ve F. Engels döneminden bu yana komünistlerin savundukları sarsılmaz bir ilkedir. Hiçbir gerçek devrimci, sorunun böyle konmasından kuşku duymaz. Bizim partimiz de tutarlı bir biçimde bu ilkeye bağlıdır. Bu çerçeve içinde, SBKP'nin XXV. Kongresi'nde okunan MK çalışma raporunda da tek tek her partinin eşit haklı ve başına buyruk olmasına saygı gösterilmesinin «devrilmez normlar» diye adlandırıldığını hatırlayalım.

Ama partilerin kendi başına buyruk olmaları ve eşit haklı olmaları bir ön koşuldur. İlk olarak, partinin işçi hareketinin son amaçları için başarılı bir savaşım vermesinin ön koşuludur. Ancak sınıf düşmanının her türlü etkisinden gerçekten bağımsız olan ve işçi sınıfının gerçekten kendi başına buyruk partisi olan bir parti, bu amaçlara erişebilmek durumundadır. İkincisi, her bir partinin uluslararası işbirliğinin başarılı koşuludur. F. Engels'in, bağımsızlığın proletaryanın uluslararası çapta birleşme olanağının ön koşulu olması tezi, geniş ölçüde tanınmıştır.

Başka bir deyimle başına buyrukluk, bağımsızlık, eşit haklılık kendi başlarına birer amaç değildir. En önemli bir koşul, bir ön koşul — ama yalnızca birer koşuldurlar. Ve bundan başka birşey değildirler. Neyin koşulu ve önkoşulu? Ülke içinde ve uluslararası alanda kararlı sınıf savaşının başarıya ulaşmasının. Eğer bir işin koşulunu, ön koşulunu, işin esasından özünden koparırsak, hele bu koşulu bu ön koşulu mutlaklaştırırsak ve başlıbaşı-

na bir bütün durumuna getirirsek, bu savaşta baş ödevin, baş amacın unutulması tehlikesini doğurabilir.

Marksist - Leninistler, işte bu düşüncelerden hareket ederek devrimci bölüklerin bağımsızlığı, başına buyrukluğu, eşit haklı olmaları ile aralarındaki enternasyonalist dayanışma ve işbirliğinin kopmaz bütünlüğü fikrini sürekli olarak savundular, savunuyorlar. L. Brejnev yoldaş 1969 Danışma Toplantısı'nda, gerek sosyalist ülkelerin, gerekse dünya komünist ve işçi hareketinin ulusal bölüklerinin bağımsızlık, egemenlik ve eşit haklara sahip olma ilkelerine saygı göstermenin ve uymanın «özellikle komünistlerin enternasyonalist olmalarından dolayı, onlar için bir yasa» olduğunu belirtiyor.

Her bir kardeş partinin enternasyonalizminin, bağımsızlığının ve eşit haklılığının ayrılmaz bir birlik olduğu tezi Berlin Konferansı'nın Sonuç Belgesi'ne de geçti. Orada konferansa katılan partilerin «Enternasyonalist, yoldaşça, gönüllü işbirliği ve dayanışmalarının Marx, Engels ve Lenin'in yüce düşünceleri temelinde, her partinin eşit haklı olmasını ve egemence bağımsızlığını, içişlerine karışmamayı, ilerici toplumsal dönüşümler ve sosyalizm için savaşımda değişik yolların özgürce seçimine saygı göstermeyi sıkı sıkıya koruyarak geliştirecekleri» vurgulanıyor.

Şimdi de enternasyonalizmin ölçütleri konusunda birkaç söz.

Yukarda enternasyonalizmin tek ölçütü olarak, devrimci hareketin bir veya bir diğer bölüğünün yalnızca kendi ülkesindeki çalışmasını ele alma çabalarından söz edilmişti. Bunun dar ve yeterli olmayan bir görüş açısı olduğu gösterildi.

Enternasyonalizm ölçütleri sorununu genel olarak incelerken bu sorunun değişik yanlarını vurgulamak gerekir: Genel - ilkesel yanı, somut - tarihsel yanı ve ulusal - özel yanı.

Görüşümüze göre, **genel - ilkesel yan**, V. İ. Lenin'in devrimci deneyimleri genelleştirerek koyduğu ilkelerle belirlenmektedir, yani kendi ülkesinde devrim davası uğrunda en fazlasını yapmak ve böylesi bir devrim savaşını ayrımsız tüm ülkelerde desteklemek. Bu, tarihsel ve ulusal koşullardan bağımsız olarak, tüm devrimcilerin enternasyonalist görevini belirleyen genel bir saptamadır.

Soruyu böyle genel koyuş biçiminin, şu veya bu tarihsel dönemin özelliklerine bağlı olarak **somutlaşması**, reel bir içeriğe kavuşması olağandır.

Gerçekten yaşam her tarihsel dönemde, devrimcilerin önüne öylesi belirli ve genel ödevler koymaktadır ki, bunların başarılması, kendi ülkelerinde devrim için en fazlasını yapmak ve aynı zamanda öteki ülkelerde de devrimi desteklemek anlamına gelmektedir. Örneğin, bilindiği gibi ilk sosyalist devletin doğuşundan bu yana, bu devletin diğer devrimci güçlerce desteklenmesi, emperyalizmin saldırılarından, iç işlerine karışmasından, sonraları karışma çabalarından korunması yıllarca enternasyonalistlerin baş

ödevi olmuştur. Fakat ortaya aynı zamanda, çözülmesi enternasyonalist görevin ayrılmaz bir parçası olan başka ödevler de çıktı. Çin'e karşı Japon saldırısı döneminde, İspanya ulusal kurtuluş savaşı yıllarında durum buydu.

Savaş sonrası yıllarında sosyalist devletler sistemi oluştu. Günümüzde bütün devrimci bölükler, sosyalist ülkeler emekçileriyle dostluk, dayanışma ve işbirliğini enternasyonalist görevleri olarak görüyorlar. Bunlar burada şu noktadan hareket ediyor:

Dünyada devrimci savaş için elverişli olan tüm değişiklikler güçler oranının değişmesiyle ortaya çıkmıştır. Bu değişikliklerin belirleyici unsuru eskiden olduğu gibi günümüzde de sosyalist devletler topluluğunun, onların politikasının güçlenip gelişmesidir. Sosyalizmin başarıları, sosyalist olmayan dünyada emekçilerin sınıf bilincinin gelişmesinde çok önemli bir etkendir. İşte bu yüzden de sosyalist ülke halklarının desteklenmesi, sosyalizm ile ve onun politikası ile dayanışma, günümüzde enternasyonalizmin en belirleyici unsurlarından birisidir.

Reel sosyalizm örneğindeki gücün, emekçilerin sınıf bilinciyle eğitilmesinde önemli bir etken olduğu unutulmamalıdır. Böyle bakıldığı zaman her devrimci bölük sosyalizmin başarılarından da, sürekli ilerlemesinden de objektif olarak kazanç sağlamaktadır. Sosyalist dünya ile dayanışma ve işbirliği zorunluluğu da buradan doğmaktadır.

Günümüzde, bir zamanki sömürge ülkeler halklarının vermekte oldukları kurtuluş savaşının tüm devrimciler tarafından desteklenmesi ve onların kapitalist ülkeler işçi sınıfının savaşımını desteklemeleri, kuşkusuz enternasyonalizmin çok önemli unsurlarıdır.

Savaş sonrası yıllarda şu veya bu ülkeyle, bir veya bir diğer halkla veya partiyle dayanışmanın gereği olarak çok somut ödevlerin öne çıktığı durumlar sık sık oluşuyordu. Bu yılların tarihinde özgürlük için savaşan, ya da gericiliğin özellikle tehlikeli saldırılarıyla karşı karşıya gelen halklarla büyük dayanışma kampanyalarının örnekleri çoktur. Bu konuda sadece 1950'lerde Halk Koresi ve Guatemala ile dayanışma kampanyalarını, devrimci Vietnam ile, yiğit Küba ile, Şili halkı, yurtseverleri ve demokratları ile, savaşan Angola ve diğerleriyle dayanışma kampanyalarını hatırlamak bile yeterlidir.

Ayrıca enternasyonalizmin ölçütleri tek tek ülkelerin ulusal özgüllüğüne bağlı olarak somutlaşmaktadır. Her ulusal devrimci bölük için kendi durumu, ülkesinin iç durumu ve emperyalizmin tüm sistemindeki yeri bakımından çok özel uluslararası yükümlülükler doğabilir. Fransa devrimcileri için Fransız emperyalizminin Çin Hindi'ndeki ve sonraları Cezayir'de sürdürdüğü savaş döneminde böylece çok özel enternasyonalist ödevler oluştu. İngiltere işçi sınıfının önünde Kuzey İrlanda'daki olaylara ilişkin bugün böyle özel ödevler durmaktadır.

Bu çerçeve içinde, K. Marx'ın ve özellikle V. İ. Lenin'in bir veya bir diğer bölük için enternasyonalist karakterde böyle özel ödevlerin doğabileceği hakkındaki görüşlerini hatırlamak yerinde olur. V. İ. Lenin ayrıca, devrimci hareketin **son amacı tamamen bir olan** değişik bölükleri için böylesi **somut ödevlerin farklarına** özellikle işaret etmiştir. Bu alanda örneğin, sömürgesi olan bir ülkenin işçi sınıfının enternasyonalist ödevleri ile kendisi sömürge olan ülkenin işçi sınıfının ödevleri arasında, büyük bir ulus ile küçük bir ulusun işçi sınıfının ödevleri arasındaki farka, vb. değinmiştir. Bütün bu durumlarda amaç birdir: Her iki ülke halklarının ulusal ve toplumsal kurtuluşları için savaş. Bu amacın enternasyonalist ödevlere somut olarak yansıması ise değişiktir.

Aynı şekilde değişik ülkelerin komünistleri, içinde bulunduğumuz koşullarda örneğin uluslararası yumuşama için ortak bir amaca yönelik olmalarına karşın, değişik biçimlerde hareket ediyorlar. Gerçekten de, sosyalist ülkelerde erki elinde tutan komünistlerle kapitalist ülkelerdeki komünistlerin bu savaş süresince uyguladıkları taktik özdeş ve eş türden olamaz. O halde enternasyonalizmin ölçütleri sorununun anlamını tam olarak kapsayabilmek için enternasyonalist görevin ulusal - özgül yanlarını ve bunlara bağlı olan özel ödevleri gözönünde tutmak gerekir.

Doğal olarak her parti kendi başına buyruk ve bağımsız olduğu için, o dönemde enternasyonalizmin hangi ölçütlerinin kendisi için en önemli olduğunu yine kendisi saptar. Bu yüzden bir veya bir diğer partiye karşı, enternasyonalizmin ölçüsünü kendisi için ne şekilde saptadığı yolunda, arasıra yapılan suçlamalar yersizdir.

Bizim görüşümüze göre eğer enternasyonalist görevler yerine getirilmekten kaçınılıyorsa, yani diğer ülkelerin devrimcilerine, sosyalizm savaşçılarına yardım ve destekte bulunulmuyorsa, o zaman eleştiri haklıdır. Ama eğer bir parti ilkesel temelden ayrılmaksızın kendisine belirli bir enternasyonalizm ölçütü seçtiyse bu, o partinin bir iç sorunudur ve bu durumda onu eleştirmek bilimsel olarak yersizdir.

SBKP, kendisi için enternasyonalizm ölçütünü kesin olarak belirlemiştir ve devrimci bölük olarak hem genel hem de tarihsel koşullara bağlı olan ve hem de kendisine özgü olan ödevleri burada gözönünde tutmuştur. Bu ölçütler XXV. Parti Kongresi'nde açıkça belirtilmiştir. Bunlar, sosyalizmin başarılı kuruluşu, sosyalizmin kuruluşunda ve savunulmasında sosyalist ülkelere yardım etmek ve destek olmak, toplumsal ve ulusal kurtuluş yolundaki bütün savaşçılara yardım etmek ve destek olmak ve çağımızda devrimci güçlerin başarısı için en önemli koşullardan biri olan barışın ardıcıl bir şekilde korunmasıdır. SBKP bu enternasyonalist görevi kesin ve tutarlı olarak, sallantısız ve sapmasız yerine getirmektedir. Son olarak, SBKP'nin XXV. Kongresi'nde ve Avrupa Komünistlerinin Berlin Toplantısı'nda değinilen bir diğer teo-

rik sorun daha vardır. Bu sorun, **günümüzde enternasyonalizmin eylem alanının genişletilmesi sorunudur.**

Bu çerçeve içinde şunu hatırlamak gerekir: Günümüzde komünist hareket içersinde enternasyonalizmin yenilenmesinden çok söz ediliyor. Üstelik, temelleri K. Marx ve F. Engels ve sonraları V. İ. Lenin tarafından işlenen enternasyonalizmden farklı olarak «yeni bir enternasyonalizm» oluşturmak da bir ödev olarak konuyor. SBKP'nin XXV. Kongresi'ne MK'nin sunduğu çalışma raporunda bu çabalardan söz edilmektedir. Bu önerilere karşı ne söylenebilir?

Kuşkusuz proletarya enternasyonalizmi donmuş, taşlaşmış birşey değildir. Marksizm - Leninizmin tüm teorisi gibi, o da gelişmekte ve bu anlamda yenilenmektedir. Ama sorun şurada yatıyor: Enternasyonalizm hangi yönde gelişiyor, yenileniyor? Onda değişen ve değişmeyen nedir?

Daha yukarılarda, devrimcilerin enternasyonalist yükümlülük ve ödevlerinin somut içeriğinin, enternasyonalizm ölçütlerinin içeriğinin tarihsel koşulların değişmesiyle belirli bir dereceye kadar değişeceğini söylemiştik. Sorunun, işçi sınıfı ve onun politikasının özü ile belirlenen ilkesel yanı ise doğal olarak değişmez.

Aynı şeyi enternasyonalist politikanın gerçekleşme biçimleri için, özellikle kardeş partiler arasındaki bağlar ve ilişkiler için de söyleyebiliriz. Bu ilişkilerin biçimleri devrimci ve komünist hareketin gelişmesiyle her zaman, durmaksızın yenilenmektedir. Buna tarihten örnek vermek gerekmez, çünkü yeteri kadar bilinen bir konudur. Günümüzde birçok parti ve bu arada SBKP, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı'nda belirtildiği gibi partilerarası ilişkilerin biçimlerinin daha da eksiksiz bir duruma getirilmesini uygun görmektedir. Bilindiği gibi delegasyonumuz bu konuda, özellikle deneyim değiştokuşunu, yaşamın yeni görüntülerinin incelenmesini ve bu sorunların dostça tartışılmasını içeren somut önerilerde bulunmuştur. Partilerarası ilişkilerin biçimleri, enternasyonalist politikanın biçimleri değiştiler ve değişecekler, ancak K. Marx'ın deyimiyle proletarya devrimcilerine yaşam veren dayanışma ilkesi, enternasyonalizmin özü, doğal olarak değişmez.

Eğer enternasyonalizmin yenilenmesi sorununu ortaya atanlar, bu noktaları dikkate alsalardı tartışmaya gerek olmazdı. Ne var ki bazı konularda sözü edilen şey başkadır.

Gerçekten de şimdiye kadar enternasyonalizmin işçi hareketinin tek tek bölüklerinin ulusal özelliklerini ve yükümlüklerini hasıraltı ettiği ve şimdi bu özelliklerin tanınması temelinde bir enternasyonalizm yaratmak gerektiği hakkında sözler arasıra duyulmakta (veya okunmaktadır). Sorunun böylesi konuşu bize yapay olarak uydurulmuş gibi geliyor.

Komünist hareket, devrimci savaşın ulusal ve yerel özelliklerini gözönüne almanın gereğini herzaman benimsemiş ve komü-

nist partilerinin ulusal yükümlüklerini yerine getirmesinin önemine karşı çıkmamıştır. Bunlardan vazgeçmeleri istememiştir. K. Marx ve F. Engels'in ve sonraları V. İ. Lenin'in, Marksizmin genel gerçeğinin ulusal ve yerel özellikler gözönünde tutularak uygulanması gerektiği üzerinde tekrar tekrar duran tutumunu hatırlayalım.

Bazen şöyle deniyor: Evet bütün bunlar teoride doğru, fakat pratikte durum başka idi; ve burada çoğu kez örnek olarak Komintern gösteriliyor.

Komünistlerin gönüllü olarak ayrı bir program, tüzük ve disiplin ile kurdukları Komintern, doğal olarak kendisine katılan partilere belirli görevler yüklüyor, onlarıne ödevler koyuyor ve bu anlamda belirli bir ölçüde kendi başına buyruk olmalarını kısıtlıyordu. Ama herkesce bilindiği gibi, bunu yaparken Komintern, sadece dünya çapında önemi olan genel - ilkesel sorunları çözmeye ve özel - yerel sorunların her bir partinin kendi yetki alanında ele alınmasına çalışmıştır. Tek tek her ülkedeki durumun özgüllüğünü dikkate almayı bizzat Komintern önermiş ve partilere bu konuda destek olmuştur. Ama Komintern'in pratiğinde yanlışlar da olmuştur. Bunlardan bazıları da partilerin bağımsızlığının haklı gösterilemeyecek derecede kısıtlanmasına ilişkindi. Fakat bu yanlışlar komünistler tarafından, bu arada bizzat Komintern tarafından açıklanmıştır.

Günümüzde tarihsel durum, 1930'lar veya 1940'lardan çok değişiktir. Partilerin bağımsızlık ve başına buyrukluğunu tamamen gözeten, partilerarası işbirliği ve karşılıklı yarara dayanan ilişkilerde yeni biçimler ortaya çıkmış ve kendilerini geçerli kılmışlardır. Eğer durum buysa yeni bir enternasyonalizmin işlenmesi istemleri ne anlama geliyor?

Ender de olsa, ara sıra şu anlamda açıklamalara rastlamaktayız: Enternasyonalizmi «zorlayıcı karakterinden» kurtarmak gerekir. Bu tip açıklamaları okuyan birisi ister istemez, bunların şu veya bu kesimde enternasyonalist görevi yerine getirmekten kaçınmanın bir gerekçesi olduğunu sanıyor. Bunu yapmak ise enternasyonalizmin esas içeriğini boşaltmak ve onu kuru bir laf haline getirmek demektir. Elbette kimse kimseyi enternasyonalist olmaya «zorlayamaz». Bu gönüllü olarak bir karar vermek sorunudur. Ama, gerçekten devrimci bir savaş yolu seçenler, zorunlu olarak enternasyonalist olurlar. SBKP'nin XXV. Kongresi'nde sunulan MK çalışma raporunda şu belirtiliyor: «Proletarya enternasyonalizminden vazgeçmek, komünist partilerinin ve tüm işçi hareketinin elinden güçlü ve denenmiş bir silahın alınması anlamına gelir. Bu da sınıf düşmanına iyi bir hizmet olur... Biz Sovyet komünistleri, proletarya enternasyonalizminin savunulmasını her Marksist - Leninist'in en yüce görevi sayıyoruz.»

Partimiz bunu belirtirken, enternasyonalizm ilkelerine bağlılığını vurgularken, enternasyonalizmin gelişme ve zenginleşme süreçlerini de açıklıkla görüyor. Bu süreçlerin bazılarından söz etmiştik. Şimdi bir diğerinden, enternasyonalizmin zenginleşmesinin önemli bir yanından, onun eylem alanının genişletilmesiyle dünya çapındaki gelişmede oynadığı rolün artmasından söz edeceğiz.

Gerçekten de enternasyonalizm, gelişmesinin başlangıç aşamalarında, işçi hareketinin değişik bölükleri arasındaki ve sonraları da proletaryanın değişik ülkelerde oluşan devrimci partileri arasındaki ilişkilerin özünü belirtiyordu. Daha sonraları sömürge ve bağımlı ülkelerde kurtuluş hareketinin gelişmesiyle enternasyonalizm, proletaryanın ve proletarya partilerinin bu ülkeler halklarına ilişkin politikasının özünü de belirtmeye başladı. Ulusal kurtuluş savaşının desteklenmesinde bir silah, işçi hareketiyle ulusal kurtuluş hareketi arasındaki bağlaşıklığın yaratılıp güçlenmesinde bir araç haline geldi.

Dünyanın ilk sosyalist devletinin ortaya çıkmasıyla enternasyonalizm, utkan proletaryanın devletiyle tüm diğer dünyanın işçi sınıfı arasındaki ilişkilerin içeriğini yansıtmaya başladı. Aynı zamanda bundan böyle, dünyanın ilk sosyalist devletinin, Sovyetler Birliği'nin iç ve dış politikasının özünü de belirledi.

Günümüzde proletarya enternasyonalizmi şu ilişkileri yansıtmaktadır:

— İlk olarak, tüm ülkelerin işçi sınıfı arasındaki ilişkileri.

— İkinci olarak, dünya komünist ve işçi partileri arasındaki ilişkileri,

— Üçüncü olarak, sosyalist ülkeler arasındaki ilişkileri. Burada, devrimci cephenin bu kesiminde, proletarya enternasyonalizmi birçok yeni unsurla zenginleşti, devletlerarası ilişkiler alanını da kapsamaya başladı. İnsan çalışmasının belirleyici alanı olan ekonomik alanı da kapsamı içine aldı. Enternasyonalizm ilkelerini, işçi sınıfının ilkelerini sosyalist ülkelerin halkları giderek tümden benimsedi. Bütün bunlardan dolayı, proletarya enternasyonalizminin kopmaz bir parçası ve aynı zamanda onun gelişmesinin ve zenginleşmesinin bir sonucu olarak sosyalist enternasyonalizminin ortaya çıkışından söz etmeye hak kazanmış oluyoruz.

— Ve dördüncü olarak, uluslararası işçi sınıfının tümüyle eski sömürge dünyasında ulusal kurtuluşları için savaşan güçler arasındaki ilişkileri yansıtıyor.

Demek günümüzde proletarya enternasyonalizminden söz etmek, L. Brejnev yoldaşın Berlin'de vurguladığı gibi «...tüm ülkelerin işçi sınıfının, komünistlerin ortak amaçları için» ve «halk-

ların ulusal kurtuluşları ve toplumsal ilerleme için savaşımıyla dayanışma»dan söz etmek anlamına gelmektedir.

Fakat günümüzdeki durumun özelliği, artık yalnız işçi sınıfının değil, aynı zamanda gelişmekte olan ülkelerdeki ilerici, devrimci demokratların da enternasyonalizm fikirlerini gitgide daha aktif olarak benimsemeleridir. Bazı durumlarda bunlar, gerek sosyalist ülkelerle, gerekse kendi aralarında veya gelişmiş kapitalist ülkelerin, bir zamanki metropollerin işçi sınıfıyla olan ilişkilerinde enternasyonalist dayanışma ilkelerine göre hareket etmeye başlıyorlar. Dünyanın bu dev gibi büyük kesiminde enternasyonalizm fikirleri en yakın bir gelecekte kaçınılmaz olarak son derece yaygınlaşacak ve böylece bu fikirlerin gücü, onların reel politik etkenliği yüz kat artacaktır.

Günümüzdeki durumun bir diğer özelliği de, enternasyonalist dayanışma fikirlerinin geniş halk yığınları arasında, sosyalizme çok uzak duran insanlar arasında bile hızla yayılmasıdır. Birçok kardeş parti bu duruma işaret etti. G. Hall yoldaş, 1969 Uluslararası Danışma Toplantısı'nda, yığınların görülmemiş bir ölçüde enternasyonalizme doğru yönelmelerini vurguladı. «Dünyamızdaki gelişmenin karakteri, yığınlar arasında anti - emperyalist tutumlar ve enternasyonalizme doğru bir yöneliş doğurmuştur. Üç koldan oluşan, dünyayı saran devrim süreci enternasyonalizmin itici gücü, yeni kaynağıdır.»

SBKP'nin XXV. Kongresi'nde E. Berlinguer yoldaş şunları belirtti: «Ülkemizin ve partimizin deneylerine bakacak olursak, değişik yönlerden emekçilerin ve gençliğin yeni ve geniş yığınlarının, uluslararası dayanışma bayrağı altındaki savaşa gitgide daha aktif bir şekilde katıldığını söyleyebiliriz.»

Böylece, toplu olarak denebilir ki, proletarya enternasyonalizmi bir yandan geçmiş yıllar içinde tüm ülkeler işçi sınıfının gitgide daha güçlü ve daha etken bir silahı olarak gelişirken, diğer yandan da öteki anti - emperyalist, başta devrimci - demokratik güçlerin temsilcilerinin silahlıklarına önemli ölçüde aldıkları bir ilke olarak gelişti. Bunun önemi, hiçbir kuşkuya yer vermiyecek kadar açıktır.

Bu durum, Avrupa Komünist ve İşçi Partilerinin Berlin Konferansı sırasında da belirtildi. Birçok delege, konuşmalarında günümüzde enternasyonalizmin işçi hareketinden çok daha geniş bir alanı kapsadığını belirtti. Bu arada, Büyük Britanya Komünist Partisi Genel Sekreteri G. Mc Lennan yoldaş ta bu konuya işaret etti. Günümüzde «Komünistler için temel bir ilke olan enternasyonalizmin, uluslararası dayanışma davasının, işçi sınıfının çok ötesindeki» güçleri de kapsadığın belirterek şöyle devam etti: «Baskıya karşı, geniş toplumsal ve ulusal kurtuluş hareketiyle dayanışma eylemlerini birlikte gerçekleştirmek için en geniş demokratik güçleri birleştirmeye çağrılıyoruz.»

İsveç Komünistlerinin Solcu Partisi Başkanı L. Werner ve Belçika Komünist Partisi Başkan Yardımcısı C. Terfve de buna benzer düşünceler ileri sürdü. İtalya Komünist Partisi Genel Sekreteri E. Berlinguer yoldaş bu konuda enternasyonalizmin «Komünist Partilerinin çok ötelerine varan bir hareket» olduğunu söyliyerek şunları belirtti: «Bu hareket, değişik fikir yönlerine sahip, politik ve toplumsal güçlerin oluşturduğu çok değişik çevreleri kapsıyor. Böylesine geniş ve farklılığa sahip bir hareket içinde, günümüz toplumundaki sorunların çözümünü sosyalizme giden bir yolda aramaya iten eğilim ağır basıyor.»

Bu görüşü paylaşmamak olanak dışıdır.

Fakat bazen dile getirilen başka bir düşünceyi, ilkelerinin eylem alanının genişlediği için enternasyonalizmin günümüzde artık proletarya enternasyonalizmi diye adlandırılmaması görüşünü tepkiyle karşılamak gerekiyor.

Bir kere, kanımızca tüm gelişmeler, enternasyonalizmin başta proletaryanın ideolojisi ve politikası olarak konumlarını güçlendirdiğini ortaya koyuyor. Özellikle işçi sınıfının gücü, ulusal ve toplumsal kurtuluş savaşındaki kazanımları ve dünyayı sosyalist ilkelere göre devrimci biçimde değiştirme davasındaki başarıları, proletarya enternasyonalizminin eylem alanının şimdiki gelişmesine yol açmıştır.

İkincisi, enternasyonalist ilkelerin günümüzde işçi sınıfından da öte güçlerce tanınması, proletarya enternasyonalizminin sınıf özünü değiştirmiş olduğu anlamına asla gelmez. Tersine tamamen başka bir anlama, proleter olmayan halk katmanlarının da proletaryanın sınıf ideolojisinin ve politikasının bazı ilkelerini gitgide daha çok benimsedikleri anlamına gelir. Diğerlerinin yanısıra, Portekiz Komünist Partisi Genel Sekreteri A. Cunhal yoldaş da Berlin Konferansı'nda bu konu üzerinde durdu. Proletarya enternasyonalizminin içeriğinin ve pratikte kendini göstermesinin son yıllarda son derece değişmiş ve zenginleşmiş olduğunu vurgulayarak şunları söyledi: «Komünistler arasında ve halklar arasındaki bağlar, sınıfsal ilişkilerden geçiyor. Fakat komünist ve işçi partileri arasındaki, emekçiler arasındaki kardeşçe dayanışmanın, karşılıklı yardımlaşmanın ve çıkar eşitliğinin çekirdeği olarak onun sınıfsal içeriği ve sınıfsal özü kalıyor ve kalmakta devam edecektir.»

Toplu olarak bakıldığında proletarya enternasyonalizmi ilkelerinin eylem alanının genişletilmesi ve içeriğinin zenginleştirilmesi süreçleri, onun günümüzde yalnız işçi hareketinin değişik bölükleri arasındaki işbirliğinin ideolojik ve politik temeli olarak değil, aynı zamanda partimizin vurguladığı gibi «toplumsal ilerleme ve emperyalizme karşı savaşın geliştirilmesi için tüm devrimci güçlerin birleşmesinin en önemli ön koşulu şeklinde oluşmasına yol açıyor.»

İşte işçi sınıfının, onun politika ve ideolojisinin büyük, dev utkusu burada beliriyor.

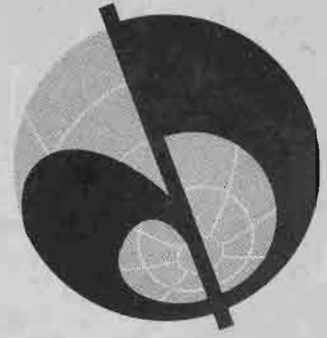
Karşıtlarımız, devrimin karşıtları sık sık yüzyılımızın temel düşüncesinin milliyetçilik olduğunu söylüyorlar. Bütün güçleriyle milliyetçi düşüncelerin, devrimcileri dağıtma ve bölmeye yönelik düşünceleri yaymaya çalışıyorlar. Fakat tüm çabalarına karşın milliyetçilik altedilecektir. Çünkü yüzyılımızn en önemli düşüncesi, devrim düşüncesidir, enternasyonalizm düşüncesidir, dünyanın devrimci biçimde değiştirilmesi için tüm savaşanların dayanışması düşüncesidir. Devrim savaşının başarı garantisi burada yatıyor. Kaçınılmaz olarak gittikçe barış ve sosyalizmin yüce ülkülerinin dünya çapında utkusuna yaklaşmakta olan devrim sürecinin daha da hızlandırılmasının garantisi budur.

———— o ————

DÜZELTME

44. Sayı'nın 20. sayfasının, 6. satırında Şark Kolu, **Yürütme Komitesi** olacaktır.

Barış ve Sosyalizm Sorunları

şubat 1978/ 2 [5]

TÜRKİYE DAĞITIMI: TEMEL DAĞITIM, Divanyolu Klodfarer Cad. 38/2 Cağaloğlu - ISTANBUL

15 lira